

ว.ร. ๕๗๖

5252

ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

ธัญพร วงศ์เวียง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

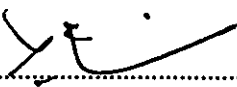
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางรัชฎพร วงศ์เวียง แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

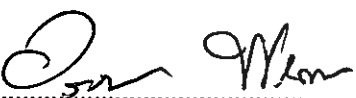
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....
(ผศ.ดร.จำเนียร พลหาญ)

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

.....
(ผศ.ว่าที่ ร.ต.ดร.อรัญ ชูยกระเดื่อง)

กรรมการ
(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

.....
(ผศ.ดร.อุรสา พรหมทา)

กรรมการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

.....
(ดร.ธีระวัฒน์ เข็มแสง)

กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

.....
(ผศ.ดร.สุรวาท ทองบุ)
คณบดีคณะครุศาสตร์

.....
(ผศ.ดร.สนิท ดีเมืองชัย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
15 ก.ย. 2558
วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาคำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัย รัชพร วงศ์เวียง **ปริญญา** ค.ม. (การบริหารการศึกษา)

กรรมการที่ปรึกษา ผศ.ดร.อุรสา พรหมทา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ดร.ธีระวัฒน์ เข็มแสง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด และ 2) จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาคำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้มีส่วนร่วม จำนวน 13 คน โดยใช้ระดมสมองเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด และระยะที่ 2 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญประเมินร่างยุทธศาสตร์ จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญในการประเมินยุทธศาสตร์ จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินยุทธศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลม่วงลาด อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ว่า ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การมีส่วนร่วมในการบริหารงานไม่เป็นไปตามนโยบาย ด้านบุคลากร ครูผู้ดูแลเด็กขาดประสบการณ์ในงาน จบการศึกษาไม่ตรงสาขากำหนด ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย สนามเด็กเล็กมีพื้นที่จำกัด ไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดประสบการณ์เก่าชำรุด การจัดทำหลักสูตรเก่าล้าสมัย ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน การติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. ผลการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านม่วงลาด อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด มี 6 ยุทธศาสตร์ 15 โครงการ ได้แก่

2.1 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 2 โครงการ

2.2 ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 3 โครงการ

2.3 ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนา ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ประกอบด้วย 2 โครงการ

2.4 ยุทธศาสตร์ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ประกอบด้วย 2 โครงการ

2.5 ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน ประกอบด้วย 4 โครงการ

2.6 ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย การสนับสนุนส่งเสริมชุมชนกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย 2 โครงการ

3. ผลการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาและการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 35 คน พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

Title: Development Strategies for the Operation of the Child Development Center of Ban Muanglad, under the Local Administration Organization of Changan District, Roi Et Province

Author: Thanyaporn Wongwiang **Degree :** M.Ed. (Educational Administration)

Advisors: Asst. Prof. Dr. U-rasa Promta Chairperson

Dr. Tirawat Yeamsang Committee Member

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2015

ABSTRACT

The research had the objectives to: 1) study the state of operation of the child development center of Ban Muanglad; and 2) construct development strategies of the child development center of Ban Muanglad. The research was divided into 2 phases. Phase 1 had the target group comprising 13 concerned persons. A brainstorming session was organized to study the state of operation of the child development center of Ban Muanglad. And Phase 2 had the target group comprising 5 experts for draft strategy assessment and 35 experts for strategy assessment. Interviews and meetings were used for strategy assessment.

The results are as follows:

1. Regarding the state of operation of the development of the child development center of Ban Muanglad, Changan District, Roi Et Province, it is concluded as follows: on the child development center management, participation in the management of the child development center did not reach the goals; on the personnel aspect, the child care teachers lacked experience in their work because their qualifications were not the one required by the center; the child care teachers were not promoted to seek appropriate academic knowledge; on the aspect of buildings and grounds, environment and safety, the child development center had a children playground of a limited area but the number of students increased; equipment was inadequate; on the aspect of academic and curricular activities, materials and equipment for organizing activities were old and damaged; there was no support from the organization

of affiliation on the matter; the curriculum was old and out of date; the quality inspection and the evaluation of organizing experience did not meet the standard ; on the aspect of participation and support from all parties, the following-up and inspection of educational development operation was not effective; and on the aspect of early childhood children development network promotion, the child development center lacked the body of knowledge on early childhood children.

2. Regarding construction of development strategies of the child development center of Ban Muanglad, Changan District, Roi Et Province, there were 6 strategies and 15 projects as follows:

2.1 The strategy of the development of the child development center had 2 projects.

2.2 The strategy of promoting the personnel of the child development center to raise their quality to the professional standard had 3 projects.

2.3 The strategy of developing buildings and grounds, environment and safety, the community should be encouraged to take part in landscape improvement of the child development center had 2 projects.

2.4 The strategy of academic and curricular activities, collaboration among families, the community, and the center for children development should be promoted had 2 project.

2.5 The strategy of promoting participation and support from all parties had 4 projects.

2.6 The strategy of early childhood children development network promotion had 2 projects.

3. The result of the assessment of the development strategies and the operation of the child development center of Ban Muanglad, Changan District, Roi Et Province, using the strategy of a conference of 35 academically certified persons revealed that the strategies had their suitability in the high level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณา เมตตา และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผศ.ดร.อรสา พรหมทา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ เข็มแสง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผศ.ดร.จำเนียร พลหาญ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผศ.ว่าที่ ร.ต.ดร.อรัญ ชูยกระเดื่อง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ นางสาวชรินรัตน์ ลดาวัลย์ ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ นายธีระพงษ์ ลาภบุญเรือง ผู้อำนวยการ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ และให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนได้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วยผู้ บริหาร คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลม่วงลาด ซึ่งให้ความช่วยเหลือในการจัดทำยุทธศาสตร์ จนทำให้การเก็บรวบรวมเป็นไปตามเป้าหมาย ส่งผลให้การทำวิจัยในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 สำเร็จลุล่วงได้ในที่สุด

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครูบาอาจารย์ ตลอดจนญาติพี่น้องที่ให้กำลังใจช่วยเหลือ สนับสนุนมาโดยตลอดคุณค่าและประโยชน์จากวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณ บิฑามารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้การอบรมสั่งสอน ให้มีความรู้มีสติปัญญา ส่งผลให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

ธัญพร วงศ์เวียง

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญตารางภาคผนวก	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์	10
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	34
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	43
บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด	81
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	90
งานวิจัยในประเทศ	90
งานวิจัยต่างประเทศ	98

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	101
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด	101
ระยะที่ 2 การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด	103
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	109
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด	109
ระยะที่ 2 การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด	121
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	130
สรุปผลการวิจัย	130
อภิปรายผล	134
ข้อเสนอแนะ	142
บรรณานุกรม	144
ภาคผนวก ก แบบสนทนากลุ่ม	151
ภาคผนวก ข แบบประเมินองค์ประกอบร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา	158
ภาคผนวก ค คุณภาพเครื่องมือ	169
ภาคผนวก ง หนังสืออนุมัติต่างๆ	176
ภาคผนวก จ ภาพประกอบการวิจัย	182
ประวัติผู้วิจัย	188

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1 ตัวอย่างขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์	31
2 แสดงจำนวนประชากร และครัวเรือนตำบลม่วงลาด	83
3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินความเหมาะสม ยุทธศาสตร์การพัฒนาคำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 35 คน	126

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1	ระดับและความสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์	14
2	ขั้นตอนในการบริหารเชิงยุทธศาสตร์	16
3	กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์	18
4	ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายกับยุทธศาสตร์	24
5	ศูนย์การพัฒนาเด็กเล็กซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการ	42
6	รูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มอบหมายให้ผู้แทนชุมชนบริหารจัดการ	43
7	ขั้นตอนการจัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด	108

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
1 แบบประเมินองค์ประกอบร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา	170
2 แบบประเมินการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC)	171

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดไว้ในหมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 8 สิทธิเสรีภาพในการศึกษา มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยรวมถึงผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษา โดยทัดเทียมกับผู้อื่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551 : 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีจุดเน้นที่จะให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 15) ในการดำเนินการดังกล่าวจะมีหน่วยงานหลากหลายหน่วยงานมีส่วนร่วมแต่ที่สำคัญมากคือ หน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้กล่าวไว้ในมาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เป็นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น และมาตรา 15 กำหนดให้การจัดการศึกษามี 3 ระบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 12) ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีสิทธิในการจัดการศึกษาได้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาหรือการปฐมศึกษา การศึกษาระดับประถมศึกษา การศึกษาระดับมัธยมศึกษา และการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ไปจนถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา

รวมทั้งสามารถจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียนได้ด้วยการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตอันจะนำไปสู่เป้าหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาท้องถิ่น คือ การสร้างคน สร้างชุมชน สร้างชาติ

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

ขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นมาตรฐานเดียวกันและเพื่อสร้างเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เติบโต มีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเหมาะสมกับวัย เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีที่มีคุณภาพ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยดังกล่าวเป็นหลักสูตรแกนกลาง ที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นเช่นเดียวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดปรัชญาการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ กระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพและมีหลักการให้เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูเพื่อพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2546 : 1) เป็นภารกิจของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จะนำหลักสูตรแกนกลางมาจัดทำรายละเอียดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยขึ้นมาเพื่อวางแผนพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องร่วมมือกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรท้องถิ่น และสถาบันอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน มีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล เลือกรูปแบบปัญหาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการ

การศึกษาปฐมวัยเป็นการเริ่มต้นการเรียนการสอนของเด็กเพื่อให้เด็กเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ. 2546 : 5) โดยในช่วงปฐมวัยจะมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู ตลอดจนคุณครูหรือผู้ดูแลเด็กจะต้องให้ความรัก ความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากการสัมผัส พุดคุยและการเล่นอย่างเหมาะสมและพอเพียง จึงจะทำให้เด็กจะมีรากฐานที่แข็งแรงทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสมองมีความพร้อมสำหรับชีวิตและการเรียนรู้ในระยะต่อไป การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง ในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต

ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถ
 ด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวม
 เป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ (แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ.
 2540-2544) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551 กำหนดให้
 เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่กำหนดไว้ใน
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : 5) โดยมีมุ่งเน้น
 ให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจและ
 ตระหนักถึงการเลี้ยงดู การสร้างประสบการณ์ การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยเกิด
 การเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ

เด็กปฐมวัยเป็นทรัพยากรของสังคมที่มีคุณค่ายิ่ง เพราะเด็กในวัยนี้จะต้องเติบโต
 เป็นผู้ใหญ่ในอนาคต และจะต้องสืบทอดวัฒนธรรมของท้องถิ่น ของชาติไทย และดำรงไว้
 ซึ่งความเป็นท้องถิ่นและความเป็นชาติไทยให้คงอยู่ตลอดไป ขณะเดียวกันการศึกษาปฐมวัย
 เป็นการวางรากฐานความรู้ที่สำคัญของเด็กสำหรับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น การจัดการศึกษา
 สำหรับเด็กปฐมวัยจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตในวิถีสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป
 รวมทั้งต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อเป็น
 การเตรียมความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ที่สนองตอบต่อความ
 ต้องการตามวัย ซึ่งการจัดการศึกษามุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณภาพอย่างสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน
 สามารถดำรงชีวิตอยู่ในครอบครัว ชุมชนและสังคมได้อย่างมีความสุขเต็มศักยภาพของแต่ละ
 คนและมีความเหมาะสมกับวัยและดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในสังคมของตนเอง
 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 5) การพัฒนาเด็กปฐมวัยในองค์กรปกครองส่วน
 ท้องถิ่นจึงต้องได้รับการดูแลให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทาง
 สังคมของเด็กในแต่ละท้องถิ่นให้มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกันไปด้วย จากกระแสความ
 เปลี่ยนแปลงในสังคมที่ผ่านมา พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนได้เห็นคุณค่าของการศึกษาและ
 ตระหนักถึงสิทธิของมนุษย์ที่ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่อยู่
 ในชุมชนจำนวนมากเริ่มมีความกระตือรือร้นที่เข้ามารับรู้และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้
 แก่บุตรหลานของตน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับ
 ประชาชนมากที่สุดหน่วยงานหนึ่งจึงต้องดำเนินการเพื่อยกระดับการศึกษาและคุณภาพชีวิต
 ให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพชีวิต
 ที่ดีขึ้น

เด็กอายุ 3-5 ปี เป็นวัยที่ร่างกายและสมองของเด็กเจริญเติบโต เด็กต้องการความรัก ความเอาใจใส่ ดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้สำรวจ เล่น ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสคิดแก้ปัญหา เลือกลง ตัดสินใจ ใช้ภาษาสื่อ ความหมาย ทิศริเริ่มสร้างสรรค์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (คู่มือหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย. 2546 : 5) ผู้รับผิดชอบจึงมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนา เต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมให้เด็กสังเกต สำรวจ สร้างสรรค์ และยิ่งเด็กมีความกระตือรือร้นยิ่ง ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ผู้รับผิดชอบจึงต้องส่งเสริม สนับสนุน ให้ความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่เด็กวัยนี้เป็นพิเศษ เพราะจะเป็นพื้นฐานที่ช่วยเตรียมพร้อมให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนและในชีวิตของเด็กต่อไป การนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่งจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็ก และถือเป็น หน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในเอกสารหลักสูตรและ คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหาร ส่วนตำบล เทศบาล หรือแม้แต่เมืองพัทยา ล้วนแล้วแต่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการ เกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 1) ปัจจุบันองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น กระทรวง สาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงแรงงาน โดยองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และมีการกำหนดมาตรฐานการ ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้าน บุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งหากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ดำเนินการตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ จะทำ ให้ระบบการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยเกิดประสิทธิภาพอย่างสูง (องค์การบริหาร ส่วนตำบลม่วงลาด. 2555 : 33)

ผู้วิจัยซึ่งมีตำแหน่งเป็นครูผู้ช่วยที่ทำหน้าที่สอนเด็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ม่วงลาด อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ได้มองเห็นว่าสภาพการจัดประสบการณ์ในศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ดนั้น ต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาโดยใช้กรอบมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นพื้นฐาน โดยจะต้องมีการร่วมวางแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตามขั้นตอนเพื่อสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด เพื่อจะสามารถเป็นต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่าง ๆ ในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด เป็นอย่างไร
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด
2. เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

1.1 กลุ่มเป้าหมายระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและการยกย่องยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ดังนี้

1.1.1 ผู้ดูแลเด็ก	จำนวน 2 คน
1.1.2 นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลม่วงลาด	จำนวน 1 คน
1.1.3 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด	จำนวน 1 คน

1.1.4 นักวิชาการศึกษา	จำนวน 1 คน
1.1.5 ผู้ปกครอง	จำนวน 8 คน
	รวม 13 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมายระยะที่ 2 ศึกษาการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด อำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบ แกไขร่างยุทธศาสตร์ จำนวน 5 คน ได้แก่

1) รองนายกฝ่ายการศึกษา	จำนวน 1 คน
2) หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการศึกษา เทศบาลตำบลดินดำ	จำนวน 1 คน
3) นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลคงสิงห์	จำนวน 1 คน
4) นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนเทศบาลจันทาร	จำนวน 1 คน
5) นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแสนชาติ	จำนวน 1 คน
	รวม จำนวน 5 คน

1.2.2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาเพื่อทำหน้าที่ในการประเมินแผนยุทธศาสตร์เพื่อความเหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ จำนวน 35 คน ได้แก่

1) ปลัดเทศบาล	จำนวน 1 คน
2) หัวหน้าสำนักปลัด	จำนวน 1 คน
3) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน	จำนวน 1 คน
4) กรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน 13 คน
5) สมาชิก อ.บ.ต.	จำนวน 17 คน
6) ผู้ดูแลเด็ก	จำนวน 2 คน
	รวม จำนวน 35 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ กำหนดขอบเขตการวิจัยตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. 2553 : 7) 6 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.2 ด้านบุคลากร

- 2.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 2.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 2.5 ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
- 2.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3. ขอบเขตพื้นที่การวิจัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด ตำบลม่วงลาด อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ระยะเวลาการวิจัย

เดือนเมษายน 2557 – ธันวาคม 2557

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง รูปแบบของการวางแผนงาน โครงการที่ใช้ในการกำหนดกระบวนการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด เพื่อนำไปใช้ และสามารถปฏิบัติให้ได้ผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในอนาคต โดยการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขตามสภาพที่เป็นจริง ให้เจริญและดียิ่งขึ้น ให้บรรลุผลตามที่ต้องการภายในระยะเวลาที่กำหนด และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

2. การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง แนวทาง หรือวิธีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงาน 6 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การกำหนดนโยบาย แผนงานและงบประมาณในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการได้รับการยอมรับจากชุมชน สักส่วนของครูต่อนักเรียนมีความเหมาะสม มีแผนการรับนักเรียน และการจัดตั้ง การย้าย การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดเวทีประชาคมเพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชน

2.2 ด้านบุคลากร หมายถึง บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการอบรมและศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีทุนเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็กมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ผู้ดูแลเด็กมีการประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

2.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย หมายถึง อาคารสถานที่ที่มีความมั่นคงแข็งแรงปลอดภัยแก่ผู้เรียน มีสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะภายในอาคารมีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทสะดวก เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการติดตั้งอุปกรณ์ และมีรั้วกั้นบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสัดส่วน เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดกับเด็ก

2.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนทั้ง 4 ด้านอย่างเหมาะสมตามวัย ผู้ดูแลเด็ก มีการจัดทำแผนการเรียนรู้และสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน จัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประสานความร่วมมือกับครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาผู้เรียน และมีการประเมินหลักสูตรเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรในทุกปีการศึกษา

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน หมายถึง ชุมชนมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้ชุมชนทราบโดยใช้สื่อที่หลากหลาย ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานพร้อมทั้งสนับสนุนทรัพยากรเพื่อใช้ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.6 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การกำหนดแผนความร่วมมือกับทุกฝ่าย ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน ส่งเสริมการตั้งเครือข่ายและมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด หมายถึง สถานที่ดูแล ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-5 ขวบ สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด ตำบลม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลแนวทางการปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาการดำเนินงานต่อการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด ตำบลม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

3. ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ สามารถนำรูปแบบการจัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กไปใช้ในการกำหนดนโยบายการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. บริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด อำเภอจังหาร

จังหวัดร้อยเอ็ด

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1. งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2. งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์

1. ความหมายของยุทธศาสตร์

คำว่า ยุทธศาสตร์ (Strategy) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายว่า “ยุทธศาสตร์” หมายถึง วิชาว่าด้วยการพัฒนาและการใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยาและกำลังรบทางทหารตามความจำเป็นทั้งในยามสงบและยามสงคราม (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546 : 261)

จินตนา บุญบงการ (2548 : 31) กล่าวว่า วิชาว่าด้วย ยุทธศาสตร์ หมายถึง การตัดสินใจที่สัมพันธ์กับการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และเป็นการตัดสินใจบนฐานของสมมติฐานการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในอนาคต

พสุ เดชะรินทร์ และคณะ (2548 : 19) ได้ให้ความหมายว่า คือ สิ่งที่ต้องกระทำเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ โดยความสำเร็จของแต่ละองค์การนั้นก็ไม่เหมือนกัน ถ้าเป็นองค์การเอกชนความสำเร็จจะอยู่ที่ตัวเลขทางการเงิน แต่ถ้าเป็นหน่วยงานราชการความสำเร็จจะอยู่ที่การบรรลุวิสัยทัศน์

กึ่งพร ทองใบ (2549 : 138) ได้กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ เป็นแผนงานเชิงรวม ๆ ของธุรกิจที่ใช้เพื่อการแข่งขันและมุ่งชัยชนะ และเป็นแผนซึ่งมุ่งสร้างให้เกิดการผิวกำลังของทรัพยากรต่าง ๆ ไปสู่จุดหมายหมายเดียวกันอย่างมีเอกภาพ และช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้ธุรกิจสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้

เนตร์พัฒนา ยาวีราข (2549 : 28) ซึ่งกล่าวว่า ยุทธศาสตร์ หมายถึง การวางแผนอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในระยะยาว ยุทธศาสตร์ขององค์การสามารถทำได้หลายอย่าง

บุญเกียรติ ชีวะตระกูลกิจ (2550 : 18) ซึ่งให้คำนิยาม สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ หมายถึง การมุ่งเน้นหรือทุ่มทรัพยากรไปในเรื่องใดแล้วสามารถนำพาหมู่คณะไปสู่ความสำเร็จหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

Morrison, Renfro and Boucher (1987 : 8) ให้ความหมายว่า ยุทธศาสตร์ (Strategy) มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกว่า Strategos ซึ่งเป็นการรวมคำ 2 คำเข้าด้วยกันคือ คำว่า Stratos ที่แปลว่า กองทัพ และคำว่า Agein ซึ่งแปลว่า นำ (Lead) รวมสองคำแปลได้ว่า วิธีการที่นายพลทหารเตรียมการเพื่อการต่อสู้ในทางสงคราม

Certo and Peter (1991 : 146) กล่าวว่า วัวยุทธศาสตร์ คือ วิธีการดำเนินงานที่คาดว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

Mintzberg (1994 : 237) กล่าวว่า วัวยุทธศาสตร์ คือ 1) แผนซึ่งกำหนดทิศทางและชี้แนะแนวทางในการดำเนินการในอนาคต 2) รูปแบบของพฤติกรรม 3) การกำหนดตำแหน่งในการแข่งขัน 4) สภาพและคุณลักษณะขององค์กร และ 5) กลวิธีการแข่งขันเพื่อเอาชนะฝ่ายตรงข้าม

Graham (2000 : 175) ให้คำนิยามสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์เป็นการตัดสินใจที่มีผลกระทบในห้วงเวลาที่มากถึงปานกลาง ในกิจกรรมขององค์การ เป็นการสรุปผลการปฏิบัติการที่เกิดจากการตัดสินใจ การสร้างสรรค์คุณค่าสำหรับลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

จากแนวความคิดความหมายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ (Strategies) หมายถึง แนวทางการปฏิบัติขององค์การในบริหารจัดการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการบริหารจัดการขององค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2. ลักษณะของยุทธศาสตร์ที่ดี

ได้มีนักวิชาการกล่าวถึง ลักษณะของยุทธศาสตร์ที่ดี ไว้ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2540 : 26) ได้กล่าวถึงลักษณะของยุทธศาสตร์ที่ดี ไว้ว่า

1. ยุทธศาสตร์จะต้องมีจุดเน้นที่ชัดเจนตามสมควร นั่นคือ ยุทธศาสตร์ที่ดีจะต้องไม่อยู่ในลักษณะที่มีขอบเขตคลุมกว้างเกินไปจนไม่มีจุดเน้นที่ชัดเจน ทั้งนี้เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือยุทธศาสตร์ที่กว้างและไม่มีความชัดเจนจะทำให้ยุทธศาสตร์เลื่อนลอยโดยไร้ขอบเขตความหมายที่แจ่มชัด ซึ่งทำให้ไม่อาจใช้เครื่องชี้้นำการทำงานของระดับผู้บริหารระดับสูงทั้งหลายได้

2. ยุทธศาสตร์จะต้องมีกลไกการประสานให้ทุกอย่างเข้ากันได้ นั่นคือ ต้องไม่ปล่อยให้ขาดแนวทางร่วมสำหรับที่ฝ่ายต่าง ๆ จะประสานสามารถช่วยการทำงานให้ร่วมไปในทิศทางเดียวกัน การขาดแคลนการประสานจะทำให้เกิดปัญหาฝ่ายต่าง ๆ

3. ยุทธศาสตร์จะต้องคล่องตัวที่จะต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง นั่นคือ ยุทธศาสตร์จะต้องทันสมัยกับเหตุการณ์โดยมีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะใช้แก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ กล่าวคือ นอกจากจะต้องตามให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมแล้ว การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ภายในที่จะต้องถูกนำมาพิจารณาสัมพันธ์กันตลอดเวลาคด้วย

दनัย เทียนพุด (2540 : 48) กล่าวไว้ว่า กระบวนการดำเนินยุทธศาสตร์ที่สำคัญ มีอยู่ 2 เรื่องคือ

1. เป็นการบูรณาการวางแผน การกำหนดวิสัยทัศน์ และการเรียนรู้เข้าด้วยกัน

2. การดำเนินยุทธศาสตร์ คือ วงจรการเรียนรู้ที่เหมือนกับวงจรคุณภาพของ Deming คือ การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข (Plan-Do-Check-Act) ขั้นตอนการดำเนินยุทธศาสตร์ ได้ปรับปรุงให้เป็นระบบบูรณาการ โดยเป็นการเรียนรู้ไม่รู้จบระหว่างผลประกอบการในปัจจุบันของธุรกิจกับวิสัยทัศน์ เป็นกระบวนการที่อยู่บนพื้นฐานของวิธีการทดลองนำยุทธศาสตร์ไปใช้

ประชุม รอดประเสริฐ (2547 : 98) กล่าวว่า การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลสามารถสร้าง จัดสร้างแผนยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานของตนเอง ของกลุ่ม และขององค์การขึ้นมาได้ การบรรลุถึงจุดประสงค์ของกลุ่ม และขององค์การย่อมเป็นไปได้ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น พบว่ามีความคล้ายคลึงกันจึงขอสรุปว่า ยุทธศาสตร์ที่ดีจะต้องมีจุดเน้นที่ชัดเจน มีกลไกในการประสาน และมีความคล่องตัว

ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยจะต้องมีความคิดริเริ่มและมีการบูรณาการในการวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

3. ระดับของยุทธศาสตร์

ได้มีนักวิชาการกล่าวถึง ระดับของยุทธศาสตร์ ไว้ดังนี้

บุญเกียรติ ชีวะตระกูลกิจ (2550 : 29) ได้กล่าวว่า ยุทธศาสตร์สามารถจัดแบ่ง ได้ 2 ลักษณะคือ

1. ยุทธศาสตร์จากวัตถุประสงค์ ซึ่งจัดทำขึ้นภายหลังที่องค์การได้มีการ ทบทวนวิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์จนชัดเจนดีแล้ว และอาจแบ่งออกเป็น ยุทธศาสตร์ เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์เพื่อบรรลุภารกิจ และยุทธศาสตร์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

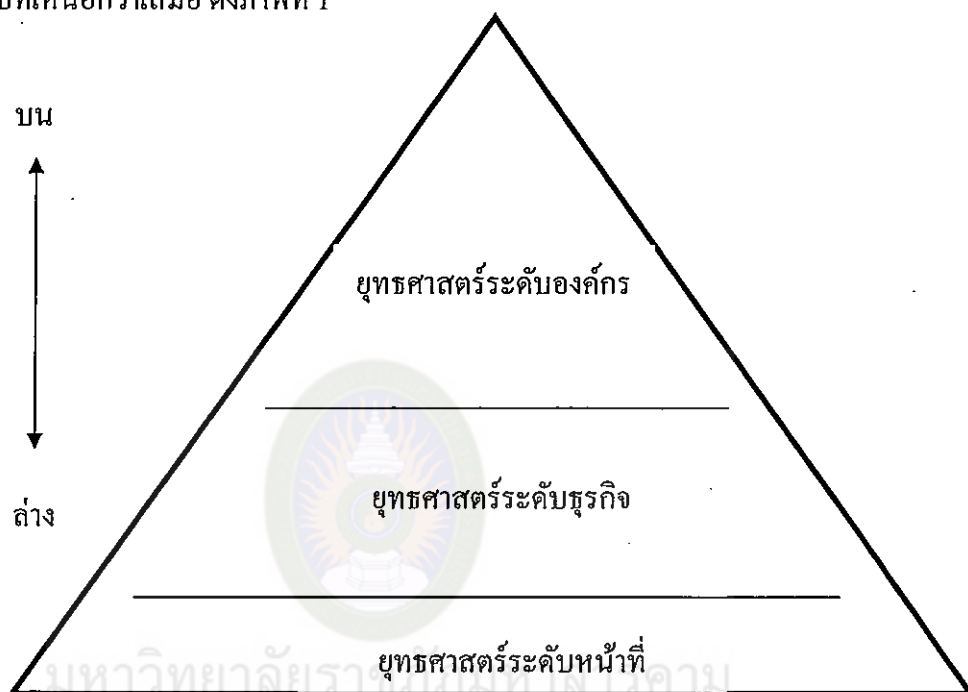
2. ยุทธศาสตร์จาก SWOT Analysis ซึ่งจัดทำได้ทันทีที่การประเมิน สถานการณ์ขององค์การเสร็จสิ้น

จินตนา บุญบงการ และณัฐพันธ์ เขจรนนนท์ (2548 : 46-47) ได้กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ในองค์การแบ่งได้ 3 ระดับ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ระดับองค์การ (Corporate Strategy) ยุทธศาสตร์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) ยุทธศาสตร์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์ระดับองค์การ (Corporate Strategy) เป็นเรื่องของการกำหนด วัตถุประสงค์ที่จะเข้าไปลงทุน เพื่อให้บริษัทสามารถดำรงความได้เปรียบทางการแข่งขัน และ นำไปสู่ผลกำไรในบริษัทในระยะยาว โดยผู้บริหารระดับสูงขององค์การจะกำหนดซึ่งจะ ครอบคลุม 3 เรื่องคือ 1) องค์การจะมุ่งหน้าไปทางใด (Directional Strategy) 2) องค์การจะ จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างไร (Portfolio Strategy) และ 3) องค์การจะช่วยเหลือเกื้อกูลให้ “หน่วยธุรกิจ” และ “ผลิตภัณฑ์” เกื้อกูลกันอย่างไร (Parenting Strategy) ในลักษณะของการ ประสานงานกัน ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่องค์การที่มีอยู่ เพื่อให้ผลลัพธ์สูงสุดต่อ องค์รวมของกลุ่มธุรกิจ (Synergy) ทั้งกลุ่ม

2. ยุทธศาสตร์ระดับธุรกิจ (Business Strategy) เป็นยุทธศาสตร์สำหรับแต่ละ ธุรกิจ โดยผู้บริหารที่เป็นหัวหน้าหน่วยธุรกิจ ตัดสินใจในอุตสาหกรรม โดยวิเคราะห์ถึงตลาด และผลิตภัณฑ์ขององค์การธุรกิจ เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งกัน ยุทธศาสตร์ระดับนี้จะมุ่งเน้นที่ การวิเคราะห์การแข่งขันในอุตสาหกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การแบ่งส่วนแบ่งตลาดและ การกำหนดเป้าหมาย ในระดับนี้จะเป็ยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นในหน่วยธุรกิจมีความได้เปรียบใน การแข่งขันภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย และจริยธรรมทางธุรกิจ

3. ยุทธศาสตร์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) ถูกกำหนดให้ผู้บริหาร ตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของธุรกิจในระยะสั้น หรือที่เรียกว่าระดับกลวิธี (Tactical) เนื่องจากหน้าที่ทางธุรกิจมักนิยมจำแนกเป็นการผลิต การตลาด การเงินและบัญชี และบุคลากร การกำหนดยุทธศาสตร์ในระดับหน้าที่ทางธุรกิจแต่ละด้าน โดยที่ยุทธศาสตร์ในแต่ละระดับจะ สนับสนุนระดับที่เหนือกว่าเสมอ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ระดับและความสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์

ที่มา : จินตนา บุญบงการ และ ณีฐพันธ์ เขจรนันท์ (2548 : 47)

จากแนวคิดระดับยุทธศาสตร์ของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุป ได้ว่า ยุทธศาสตร์ในองค์กรแบ่งได้ 3 ระดับ ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ระดับองค์กร
2. ยุทธศาสตร์ระดับธุรกิจ
3. ยุทธศาสตร์ระดับหน้าที่ โดยยุทธศาสตร์ในแต่ละระดับจะช่วยสนับสนุน และส่งเสริมยุทธศาสตร์ในระดับที่อยู่เหนือกว่า และยุทธศาสตร์ สามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ
  - 3.1 ยุทธศาสตร์จากวัตถุประสงค์
  - 3.2 ยุทธศาสตร์จาก SWOT

4. กระบวนการจัดการยุทธศาสตร์

4.1 ความหมายของการจัดการยุทธศาสตร์

ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงความหมายของการจัดการยุทธศาสตร์ ไว้ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546 : 42) ได้กล่าวว่า กระบวนการจัดการยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ และการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุจุดหมายเชิงยุทธศาสตร์ ภายใต้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยกระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategic Formulation) ประกอบด้วยการระบุภารกิจ (Mission) และจุดหมายเชิงยุทธศาสตร์ รวมทั้งการวิเคราะห์สถานะเชิงแข่งขัน (Competitive Analysis) ที่นำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการบรรลุตามจุดหมายเชิงยุทธศาสตร์ ส่วนการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ (Strategic Implementation) ประกอบด้วยการปฏิบัติตามแผนและระบบการควบคุม

กิ่งพร ทองใบ (2549 : 37) ได้กล่าวว่า การบริหารเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Management) หมายถึงกระบวนการในการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน และการควบคุมแนวทางที่มุ่งเน้นความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยทำให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

4.2 ขั้นตอนการจัดการยุทธศาสตร์

ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงขั้นตอนการจัดการยุทธศาสตร์ ไว้ดังนี้

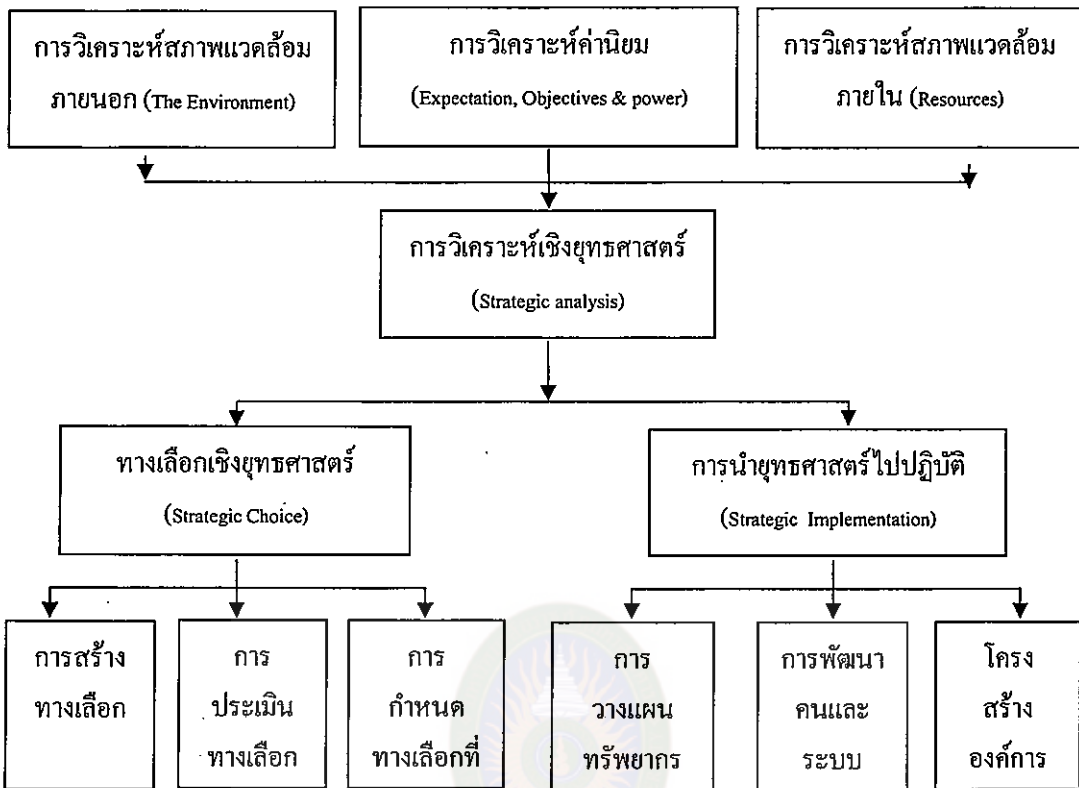
สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2547 : 32) กล่าวว่าไว้ว่า การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Management) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นตอนการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Analysis) ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในขององค์กร และการวิเคราะห์ทัศนคติ หรือวัฒนธรรมขององค์กร โดยมีเป้าหมายที่จะกำหนด สิ่งที่เราเรียกว่า

“ตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์” (Strategy Implementation)

2. ขั้นตอนการกำหนดทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Choice) มี 3 ขั้นตอนย่อย ๆ ได้แก่ 1 การกำหนดแนวทางหรือทางเลือกยุทธศาสตร์ (Strategic Option) 2 การประเมินทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ 3 การเลือกยุทธศาสตร์

3. ขั้นตอนการนำแผนยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ (Strategic Implementation) เพื่อการวางแผนใช้ทรัพยากร ทั้งด้านการเงิน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ การสร้างเครือข่ายหรือการปรับโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสม เพื่อสามารถนำแนวทางหรือกลยุทธ์ที่ได้ตัดสินใจนั้นไปปฏิบัติได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนในการบริหารเชิงยุทธศาสตร์

ที่มา : สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2547 : 33)

กิ่งพร ทองใบ (2549 : 58) กล่าวว่า กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ แบ่งได้ 4

ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินสถานการณ์ประกอบด้วย

1. การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ได้แก่ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปและสภาพแวดล้อมของการดำเนินงาน

2. การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ได้แก่ โครงสร้างขององค์กร ระบบและระเบียบของวิธีการปฏิบัติงานบรรยากาศการทำงานและทรัพยากรการบริหาร

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนกลยุทธ์ ประกอบด้วย

1. การกำหนดวัตถุประสงค์
2. การระบุทิศทางหรือภารกิจหลัก
3. การกำหนดเป้าหมาย
4. การพัฒนากลยุทธ์

5. การกำหนดนโยบาย

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินกลยุทธ์ ประกอบด้วย

1. โครงการ
2. งบประมาณ
3. ระเบียบวิธีปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 4 การควบคุมกลยุทธ์ ประกอบด้วย

1. การจัดตั้งมาตรฐาน
2. การวัดผลการปฏิบัติ
3. การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน
4. การดำเนินการแก้ไข

จินตนา บุญงการ (2548 : 53) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ มีส่วนประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environment Analysis) ผู้บริหารจะต้องศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานขององค์กรทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อที่จะหาข้อสรุปว่า การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจหรือต่อองค์กรในเชิงบวก หรือในเชิงลบ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) และสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) ขององค์กร โดยทำการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) และ อุปสรรค (Threat) หรือที่เรียกว่า “การวิเคราะห์” SWOT Analysis ว่าแต่ละปัจจัยมีส่วนเอื้ออำนวยหรือขัดขวางการดำเนินงานขององค์กรอย่างไรบ้าง

2. การกำหนดทิศทางขององค์กร (Set Organization Direction) ผู้บริหารจะนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากการวิเคราะห์โอกาสและข้อจำกัดมาทำการประมวลผล เพื่อใช้กำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ขององค์กร โดยที่การกำหนดทิศทางขององค์กรสามารถกระทำได้ในลักษณะของการกำหนดภารกิจและการตั้งเป้าหมาย (Mission and Goal Establishment) ขององค์กร

3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) หมายถึง การนำทิศทางขององค์กรที่กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ มาพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานในอนาคตขององค์กร โดยมักจะกำหนดกลยุทธ์ตามระดับชั้นภายในองค์กร ตั้งแต่กลยุทธ์ขององค์กร กลยุทธ์ธุรกิจ และกลยุทธ์ตามหน้าที่

4. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) หมายถึง การนำกลยุทธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการจัด โครงสร้าง บุคลากร และ การประสานงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

5. การควบคุมและการประเมินกลยุทธ์ (Strategy Evaluation and Control) หมายถึง การติดตามและ การตรวจสอบ (Monitoring) วิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทาง ปรับปรุง และพัฒนาให้กลยุทธ์ที่กำลังดำเนินอยู่เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์จริง เพื่อ องค์การจะได้คุณค่าสูงสุดจากการดำเนินงานตลอดจนการประเมินผล

จากการดำเนินกลยุทธ์ว่าประสบความสำเร็จดังที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่เพียงใด เพื่อนำไปพิจารณาในการพัฒนากลยุทธ์ต่อไปซึ่งแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์

ที่มา : จินตนา บุญบงการ (2548 : 53)

เมื่อพิจารณาจากแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการจัดการยุทธศาสตร์ของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น พบว่ามีความคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยจึงขอสรุปว่า ขั้นตอนการจัดการยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation) เพื่อให้บรรลุจุดหมายเชิงยุทธศาสตร์ ภายใต้สภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกองค์การซึ่งประกอบด้วย การระบุ วิสัยทัศน์ (Vision) และ พันธกิจ (Mission)

2. ขั้นตอนการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ (Strategic Implementation)

3. ขั้นตอนการควบคุมและประเมินผลยุทธศาสตร์ (Strategic Evaluation and Control)

5. การวางแผนยุทธศาสตร์

5.1 แผนยุทธศาสตร์

ได้มีนักวิชาการ ได้ให้ความหมายของแผนยุทธศาสตร์ ไว้ดังนี้

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539 : 78) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกระบวนการซึ่งองค์การพยายามที่จะสร้างอนาคตภาพของตน และพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตลอดจนกรรมวิธีปฏิบัติต่างๆ

ประชุม รอดประเสริฐ (2547 : 34) ให้ความหมายของแผนยุทธศาสตร์ว่า เป็นแผนรวม แผนผสมผสานบูรณาการ และแผนสรุปที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานให้ได้วัตถุประสงค์ขั้นพื้นฐานของหน่วยงาน

พสุ เดชะรินทร์ และคณะ (2548 : 43) กล่าวว่า แผนยุทธศาสตร์ เป็นยุทธวิธีทางเลือก ปฏิบัติที่สอดคล้องกับสถานะแวดล้อม โดยมีการวิเคราะห์สภาพการณ์ทั้งภายใน และภายนอกของหน่วยงาน (SWOT Analysis) เพื่อคาดคะเนแนวโน้มของสถานการณ์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goals) และกลยุทธ์ต่าง ๆ (Strategic) ที่แสดงให้เห็นทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานทั้งในระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว โดยคำนึงถึงนโยบายของรัฐ บทบัญญัติตามกฎหมาย รัฐธรรมนูญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติเป็นสำคัญ แผนยุทธศาสตร์ เป็นแผนหลักขององค์การที่มีชื่อเรียก แตกต่างกันไปตามภาระงานขององค์การ เช่น แผนกลยุทธ์ (Strategic Plan) แผนคุณภาพ(Quality Plan) แผนธุรกิจ (Business Plan) แผนแม่บท (Master Plan) แผนแม่แบบ (Blueprint Plan) เป็นต้น

กิ่งพร ทองใบ (2549 : 75) กล่าวว่าแผนยุทธศาสตร์ คือ แผนแม่บทของการประกอบธุรกิจ เป็นแผนกว้าง ๆ ที่มีความครอบคลุมเป็นแผนมีทิศทางและแผนรายละเอียดที่กำหนด ระยะเวลา และผลงานที่เด่นชัดในอันที่จะเป็นเครื่องมือในการกำกับและตรวจสอบเพื่อการปรับปรุงและปรับตัวของธุรกิจให้ได้ผลตามเป้าหมาย

อุทิศ ขาวเชิธร (2549 : 48) ได้กล่าวว่า แผนยุทธศาสตร์เป็นแผนกลยุทธ์ที่ใช้เครื่องมือเพื่อช่วยชี้แนะ แนวทางการตัดสินใจของผู้บริหารทุกระดับขององค์การ โดยมีการวิเคราะห์สถานะแวดล้อม เพื่อชี้แนะเป้าประสงค์ ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์หลักของแผน

ชงชัย สันติวงษ์ (2540 : 39) ได้กล่าวว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ขององค์กร การเปลี่ยนแปลงในวัตถุประสงค์ การใช้ทรัพยากร เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ รวมตลอดถึงการวางแผนนโยบายต่าง ๆ ที่จะใช้เป็นหลักเพื่อสำหรับการซื้อ การใช้และการจัดระเบียบทรัพยากรต่างๆ

ประทุม รอดประเสริฐ (2547 : 41) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนยุทธศาสตร์คือ กระบวนการตัดสินใจเพื่อดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์แม้จะต้องเสี่ยงกับสภาพแวดล้อมที่ไม่แน่นอน หรือไม่อาจจะคาดคะเนได้ โดยการตัดสินใจนั้นจะต้องเลือกเอาแผนซึ่งคาดว่าจะใช้ดีที่สุดที่สุดไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและเป็นการตัดสินใจเพื่อดำเนินการตามภารกิจของหน่วยงาน หรือองค์กรในอนาคต

กึ่งพร ทองใบ (2549 : 59) กล่าวว่า การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นการคิดวิเคราะห์เพื่อให้ได้วิธีการที่ดีที่สุดขององค์กรบนรากฐานของ โอกาสและอุปสรรค จากการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กรจากการประเมินสภาพแวดล้อมในองค์กร

Kolter and Murphy. (1981 : 134) กล่าวไว้ว่า การวางแผนยุทธศาสตร์หมายถึง การวางแผนรวมขององค์กรที่คำนึงถึงองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอก

จากแนวคิดแผนยุทธศาสตร์ที่นักวิชาการต่าง ๆ ให้ไว้ดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้ว่าแผนยุทธศาสตร์ คือกระบวนการในการจัดทำแผนหลัก ขององค์กรอย่างเป็นระบบ โดยวิเคราะห์สภาพการณ์ทั้งภายในและภายนอกขององค์กร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร มี 5 องค์ประกอบ คือ วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) วัตถุประสงค์ (Objective) กลยุทธ์ (Strategy) และแผนปฏิบัติการ (Operation Plan)

5.2 องค์ประกอบของการวางแผนยุทธศาสตร์

ได้มีนักวิชาการ กล่าวถึงองค์ประกอบของการวางแผนยุทธศาสตร์ ไว้ดังนี้
ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2539 : 80) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบและลักษณะที่สำคัญของการวางแผนยุทธศาสตร์ มีดังนี้

1. การมุ่งเน้นอนาคต
2. การมุ่งเน้นจุดมุ่งหมายรวมขององค์กร
3. การมุ่งเน้นกระบวนการ
4. การมุ่งเน้นภาพรวม

ประชุม รอดประเสริฐ (2547 : 45) กล่าวว่าแผนยุทธศาสตร์มี ส่วนประกอบที่สำคัญดังนี้

1. เป้าหมายขององค์กร (Organizational Goal) ซึ่งเป็นส่วนที่จะแสดงให้เห็นว่าองค์กรหรือหน่วยงานจะดำเนินงานไปตามทิศทางใด มีแนวทางในการปฏิบัติอย่างไร
2. ภารกิจขององค์กร (Mission) เป็นส่วนที่แสดงถึงขอบข่ายของกิจกรรมว่าหน่วยงานหรือองค์กรจะต้องทำอะไรบ้าง
3. ยุทธศาสตร์หรือยุทธวิธี (Strategies) เป็นส่วนที่แสดงให้เห็นว่าองค์กรจะเลือกวิธีการใดในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมาย
4. นโยบาย (Policies) เป็นส่วนที่แสดงถึงข้อเสนอแนะในการนำไปสู่เป้าหมายที่องค์กรต้องการ
5. การตัดสินใจ (Decision) เป็นส่วนที่แสดงถึงทางเลือกที่จะต้องใช้ในการปฏิบัติงาน
6. การลงมือปฏิบัติ (Actions) เป็นส่วนที่แสดงถึงการปฏิบัติจริง ในการปฏิบัติงาน

กิ่งพร ทองใบ (2549 : 98) ได้จำแนกองค์ประกอบของการวางแผนเชิงกลยุทธ์ไว้ 5 ประการ ได้แก่

1. การกำหนดวัตถุประสงค์
2. การระบุทิศทางหรือภารกิจหลัก
3. การกำหนดเป้าหมาย
4. การพัฒนากลยุทธ์
5. การกำหนดนโยบายขององค์กร

อุทิศ ขาวเรียร (2549 : 55) ได้กล่าวว่า การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ มีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วนใหญ่ๆ ได้แก่

1. องค์ประกอบหลักส่วน “เป้าประสงค์ร่วม” ซึ่งประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์หลัก องค์ประกอบส่วนนี้หากชัดเจน จะทำหน้าที่เสริมการประสานงานแก่องค์กร และเป็นส่วนชี้ให้เห็น ทิศทางการพัฒนาเป็น “วิสัยทัศน์” ที่องค์กรประสงค์ ซึ่งเป็นที่พึงปรารถนาในการพัฒนา ที่สมเหตุสมผล ส่วนพันธกิจจะชี้ทำให้เกิดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่สุดขององค์กรต้องทำอย่างมีบูรณาการภายใต้แผนต่างๆ

ส่วนวัตถุประสงค์หลัก เป็นเกณฑ์ที่ต้องบรรลุที่ต้องถูกประเมิน เพื่อเป็นหลักประกันว่า องค์กร ได้ดำเนินการตามแผน ไปสู่ทิศทางที่ก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ที่วาดหวังไว้

2. องค์กรประกอบด้าน “ทางเลือกการดำเนินการ” ซึ่งได้แก่ยุทธศาสตร์ กำหนดอย่างชัดเจนขึ้นเป็นกรอบความคิดที่ชี้แนะทางแก่การปฏิบัติการหลักของแผนว่า แนวทางที่เหมาะสม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนมีอะไรบ้าง กรอบความคิดนี้ ได้มาจากการผนวก ประเด็น ชี้นำที่ได้จากการวิเคราะห์และการจัดลำดับความสำคัญของสภาวะแวดล้อม ทั้งด้านจุด แข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึง

จากแนวคิดขององค์กรประกอบของการวางแผนยุทธศาสตร์ที่นักวิชาการให้ไว้ ดังกล่าว ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ มี 3 องค์ประกอบคือ

1. องค์ประกอบด้านเป้าประสงค์ร่วม ประกอบด้วย การกำหนด วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) วัตถุประสงค์ (Objective)
2. องค์ประกอบด้านการดำเนินการ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ ต่างๆ (Strategic)
3. องค์ประกอบด้านกลไกการนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

5.3 ขั้นตอนของการวางแผนยุทธศาสตร์

ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงขั้นตอนของการวางแผนยุทธศาสตร์ ไว้ดังนี้

ประชุม รอดประเสริฐ (2547 : 45) ได้กำหนดขั้นตอนการวางแผน ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1. การกำหนดวัตถุประสงค์และยุทธวิธีขององค์กร ให้มีการสอดคล้อง ปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
2. การศึกษาอิทธิพลและสภาวะแวดล้อมต่างๆ ซึ่งอยู่ภายนอกองค์กร
3. การกำหนดทรัพยากรเพื่อแจกจ่ายให้กับหน่วยงานต่างๆ ภายใน องค์กร เพื่อใช้ในการดำเนินงาน
4. การพิจารณาทางเลือกเพื่อการการกำหนดแผนยุทธศาสตร์
5. การเลือกแผนยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดเพื่อการปฏิบัติงาน
6. การพัฒนาโครงสร้างขององค์กรให้สอดคล้องเหมาะสมกับ บรรยากาศและยุทธวิธีเลือกนั้น
7. การกำหนดแผนระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาวเพื่อการ ปฏิบัติงาน และ
8. การประเมินแผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการดำเนินงาน

อุทิส ขาวเขียว (2549 : 57) กล่าวว่าขั้นตอนการวางแผน ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย กระบวนการจัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าประสงค์ การกำหนดค่านิยมร่วม การกำหนดสมรรถนะหลัก การกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จแบบสมดุล การกำหนดจุดหมายเชิงยุทธศาสตร์ และการกำหนดกิจกรรมเชิงยุทธศาสตร์

จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) คือ กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ขององค์การ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์จากการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมในขององค์การ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ

1. องค์ประกอบด้านเป้าประสงค์ร่วม
2. องค์ประกอบด้านการดำเนินการ
3. องค์ประกอบด้านกลไก การนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายกับยุทธศาสตร์

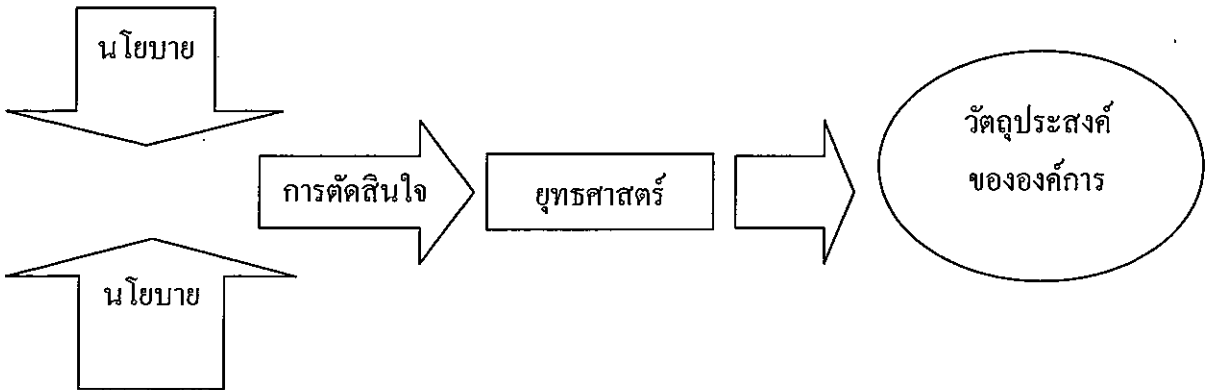
นโยบายและยุทธศาสตร์ ต่างก็เป็นประเภทของแผนงาน (Types of Plan) อันเป็นผลที่ได้จากกระบวนการวางแผน (Planning)

กึ่งพร ทองใบ (2549 : 20) กล่าวว่า การวางแผนเป็นหน้าที่ทางการบริหาร (Managerial Functions) หมายถึง กระบวนการในการกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในอนาคตขององค์การเพื่อให้เป็นแนวทางในการหาวิธีดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. จะต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับอนาคต
2. จะต้องเป็นการกระทำ
3. จะต้องเป็นการกระทำต่อเนื่องที่สำเร็จตามเป้าหมายคั้งนั้น การวางแผน

จึงเป็นกระบวนการวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงระหว่างปัจจุบันเข้ากับอนาคต ด้วยการพิจารณา กำหนดวัตถุประสงค์ และการเลือกแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เรียกว่า ยุทธศาสตร์ ส่วนแนวทางในการตัดสินใจดำเนินงานระหว่างทางเลือกทั้งหลาย เรียกว่า นโยบาย ดังนั้นยุทธศาสตร์และนโยบายจึงเป็นแผนระยะยาวขององค์การที่กำหนดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ความสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์และนโยบายแสดงได้ดังแผนภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายกับยุทธศาสตร์
ที่มา : กิ่งพร ทองใบ (2549 : 26)

จากแผนภาพที่ 4 จะเห็นว่า นโยบายเป็นกรอบที่กำหนดแนวทาง สำหรับการดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และนโยบายจะมีความชัดเจน มากขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับการบริหารของผู้บริหาร

กิ่งพร ทองใบ (2549 : 24) ได้กล่าวว่า การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ เป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่จะให้ได้ความคิดหรือวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับองค์กรเป็นความพยายามให้เกิด “การคิดเหนือชั้นกว่า” หรือเป็นกระบวนการนวัตกรรม (Innovative Process) ที่มีลักษณะสำคัญคือ เป็นความคิดที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการคิดพิจารณาวัตถุประสงค์ร่วมขององค์กร มุ่งไปในอนาคตและสนใจการพิจารณาสถานะล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ประการ คือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์หรือวิสัยทัศน์ (Objective or Vision)
2. การระบุทิศทางหรือภารกิจ (Mission)
3. การกำหนด การเป้าหมาย
4. การพัฒนายุทธศาสตร์
5. การกำหนดนโยบายขององค์กร

กล้า ทองข้าว (2548 : 8) กล่าวถึง องค์ประกอบของการนำยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จในการปฏิบัติ ประกอบด้วย

1. วิสัยทัศน์
2. พันธกิจ

3. เป้าหมาย
4. ยุทธศาสตร์
5. มาตรการดำเนินการ

6. การประเมินผล โดยในการประเมินผลการปฏิบัติงาน สิ่งที่เป็นเครื่องแสดงถึงความสำเร็จในการปฏิบัติอาจพิจารณาได้จากผลผลิตที่เกิดขึ้น โดยในปัจจุบันจะต้องพิจารณาทั้งในด้านผลผลิต และผลลัพธ์ โดยมีเกณฑ์ในการวัดที่กำหนดขึ้น ซึ่งเรียกกันว่าดัชนีบ่งชี้หรือตัวชี้วัดความสำเร็จ (Indicators)

ทศพร ศิริสัมพันธ์ (2550 : 148) ได้กล่าวว่า ตัวชี้วัดผลงานตามแนวทางการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ประกอบด้วยตัวชี้วัดที่สำคัญ ประกอบด้วย

1. ตัวบ่งชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicators) ได้แก่ จำนวนทรัพยากรโดยรวมที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม เพื่อก่อให้เกิดผลผลิตผลลัพธ์
2. ตัวบ่งชี้วัดผลผลิต (Output Indicators) เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงปริมาณจำนวนสิ่งของที่ผลิตได้จากการดำเนินกิจกรรม
3. ตัวบ่งชี้วัดผลลัพธ์ (Outcome Indicators) หมายถึง ตัวชี้วัดที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรม และยังรวมถึงตัวบ่งชี้วัดผลลัพธ์คุณภาพของการบริการ (Quality Indicators)
4. ตัวบ่งชี้วัดประสิทธิภาพ (Efficiency Indicators) หมายถึง ตัวบ่งชี้วัดผลงานที่แสดงค่าใช้จ่ายต่อหน่วยของผลผลิต หรือระยะเวลาในการให้บริการต่อรายการ
5. ตัวบ่งชี้วัดความคุ้มค่า (Cost-Effectiveness) หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่แสดงค่าใช้จ่ายของผลลัพธ์ที่แสดงถึงความคุ้มค่า (Value for Money) ที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรม
6. ตัวบ่งชี้วัดปริมาณงาน (Workload Indicators) หมายถึง ข้อมูลที่แสดงถึงความต้องการในการให้บริการ หรือภาระในหน้าที่ของบุคลากร และ
7. ตัวบ่งชี้สารสนเทศเชิงอธิบาย (Explanatory Information) หมายถึง ข้อมูลที่อธิบายถึงองค์ประกอบ ที่มีผลกระทบต่อผลการปฏิบัติงานขององค์กรซึ่งอาจจะอยู่ภายใต้หรืออาจจะอยู่นอกเหนือการควบคุมขององค์กรก็ได้

wheelen and Hunger (2000 : 130) กำหนดไว้ 4 ประการ อันได้แก่

1. การระบุภารกิจหลัก
2. การกำหนดวัตถุประสงค์
3. การพัฒนายุทธศาสตร์

4. การกำหนดนโยบาย

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงสาระสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบคือ

1. เป้าหมาย
2. ยุทธศาสตร์
3. กลไกการนำยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติการควบคุมยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้

1. เป้าหมาย (Goal)

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546 : 57) กล่าวว่า จุดหมายหรือเป้าหมาย (Goals) เป็นผลลัพธ์สุดท้ายที่องค์การต้องการให้บรรลุผลเป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการวางแผนที่จะช่วยเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารงานหลายประการ เช่น เป็นสิ่งจูงใจท้าทายให้เกิดการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุผล แสดงความคาดหวังขององค์การให้เห็นอย่างเด่นชัด ทำให้ผู้ปฏิบัติมีทิศทางในการทำงาน และช่วยให้การควบคุมกำกับ เป็นไปอย่างสะดวกขึ้น เป็นต้น โดยทั่วไปเป้าหมายจำแนกออกเป็น 3 ระดับคือ

1. เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Goals) หมายถึง เป้าหมายเกี่ยวกับผลลัพธ์ในอนาคตที่กำหนดไว้อย่างกว้างๆ เป็นภาพรวมของผู้บริหารระดับสูง
2. เป้าหมายเชิงยุทธวิธี (Tactical Goals) หมายถึง เป้าหมายเกี่ยวกับผลลัพธ์ในอนาคตที่กำหนดโดยผู้บริหารระดับกลาง มีความเฉพาะเจาะจงและสามารถวัดได้มากกว่าเป้าหมายเชิงกลยุทธ์
3. เป้าหมายเชิงปฏิบัติการ (Operational Goals) เป็นเป้าหมายเกี่ยวกับผลลัพธ์ในอนาคตที่กำหนดโดยผู้บริหารระดับต้น มีความเฉพาะเจาะจงและสามารถวัดได้มากขึ้น

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2547 : 32) เสนอว่า เป้าหมายที่ดีควรมีคุณสมบัติหลัก 4 ประการ คือ

1. มีความกระชับ เทียบตรง และวัดได้
2. มีการระบุเฉพาะเรื่องราวที่สำคัญๆ เพื่อมุ่งแต่จุดสำคัญๆ
3. เป็นเป้าหมายที่ท้าทายแต่ทำให้เป็นจริงเป็นจังได้
4. ถ้าเป็นการเหมาะสมเป้าหมายดังกล่าวจะต้องกำหนดระยะเวลามาด้วย ที่ต้องการให้เป้าหมายบรรลุถึงความสำเร็จ

พสุ เดชะรินทร์ และคณะ (2548 : 119) กล่าวว่า การตั้งเป้าหมายมีแนวทางหลัก 3 ประการดังนี้ คือ

1. การตั้งเป้าหมายเป็นจุด (Spot Target) เป็นลักษณะการตั้งเป้าหมายที่พบได้ในองค์กรทั่วไป โดยเป้าหมายของตัวชี้วัดของการดำเนินงานขององค์กรจะเป็นจุดหรือตัวเลขที่จะกำหนดขึ้น

2. การตั้งเป้าหมายเป็นช่วงๆ (Range Target) วิธีการนี้แทนที่จะกำหนดเป็นจุดกลับใช้การตั้งเป้าหมายเป็นช่วงแทน

3. การกำหนดเป้าหมายโดยอาศัยหลักการของ Scenario แนวทางนี้เป็นแนวทางใหม่ที่น่าสนใจในประเทศไทยผู้บริหารสามารถกำหนดเป้าหมายได้ตามสถานการณ์ที่คาด โดยใช้หลักการของ Scenario เช่นกำหนดว่า หากสถานการณ์เป็นไปตาม Scenario แรกเป้าหมายของตัวชี้วัดควรเป็นเท่าใดและถ้าเป็นไปตาม Scenario ที่สองเป้าหมายควรเลื่อนไปกำหนดที่จุดใด และ หากสถานการณ์ขององค์กรเป็นไปตาม Scenario ที่สาม เป้าหมายควรเปลี่ยนไปเป็นเท่าใด วิธีนี้เป็นการลดข้อจำกัดคือ สามารถมองทางเลือกในอนาคตไว้ได้หลายทางเลือก และกำหนดเป้าหมาย สำหรับแต่ละทางเลือกนั้นๆ

บุญเลิศ เข็นคงคา และคณะ (2549 : 28) ได้กล่าวว่า เป้าหมาย (Goals) หมายถึงผลลัพธ์สุดท้ายที่องค์กรต้องการให้เกิดขึ้น เป็นผลลัพธ์ที่จำเพาะเจาะจงสามารถแสดงเป็นข้อมูลเชิงปริมาณสามารถวัดได้และมีระยะเวลาที่แน่นอน การกำหนดเป้าหมายต้องมรความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์และพันธกิจขององค์กร การตั้งเป้าหมายมีลักษณะที่สำคัญคือ

1. แสดงให้เห็นจุดยืนทางเลือกขององค์กร
2. แสดงให้เห็นกรอบและแนวทางที่ต้องการบรรลุ
3. แสดงให้เห็นความเป็นหนึ่งเดียวกันขององค์กร

บุญเลิศ เข็นคงคา และคณะ (2549 : 28) ยังกล่าวถึง ความสำคัญของเป้าหมายว่า ทำให้สามารถกำหนดจุดยืนขององค์กร สามารถสร้างมาตรฐานในการประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและผู้บริหารควรใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจให้สอดคล้องกับนโยบาย และเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร ดังนั้น ในการกำหนดเป้าหมายต้องมีการวางแผนทั้งเป้าหมายระยะสั้นและเป้าหมายระยะยาว ซึ่งต้องมีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันและมุ่งไปสู่ภารกิจและวิสัยทัศน์ที่วางไว้ เป้าหมายควรเป็นสิ่งที่วัดได้ และมีระยะเวลาที่แน่นอน และเป้าหมายเป็นของเขตของทิศทางเพื่อชี้้นำในการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร

จากแนวคิดเกี่ยวกับเป้าหมายที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ ผู้วิจัยขอสรุปว่า เป้าหมาย (Goal) เป็นจุดหมายในการดำเนินงานที่องค์กรต้องการให้บรรลุผลโดยต้องมีความชัดเจน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีหลักในการดำเนินงาน และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการวางแผนที่จะช่วยเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ในการบริหารงาน

2. ยุทธศาสตร์ (Strategy)

ธงชัย สันติวงษ์ (2540 : 49) ได้ให้ความหมายว่า ยุทธศาสตร์ คือ วิธีหรือแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดเพื่อให้เกิดผลดีที่เป็นข้อได้เปรียบและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์อันใดอันหนึ่งหรือหลายวัตถุประสงค์พร้อมกัน โดยให้มีความเสี่ยงน้อยที่สุด ณ ระดับที่ยอมรับได้

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2547 : 124) ได้กล่าวว่ายุทธศาสตร์ที่นิยมใช้กัน มี 4 แนวทาง ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ที่เน้นความมั่นคง (Stability Strategies) เป็นการดำเนินยุทธศาสตร์หรือแนวทาง โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะดำรงธุรกิจเดิมไว้ เช่น การรักษาหรือคงไว้ซึ่งผลิตภัณฑ์ (Product) หรือการรักษาตลาด (Market) หรือการคงไว้ซึ่งแนวทางในการบริหาร (Function)

2. ยุทธศาสตร์ที่เน้นในการขยายตัว (Expansion Strategies) เป็นการดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อขยายธุรกิจไปสู่ธุรกิจใหม่ๆ โดยอาจครอบคลุมถึงการขยายสายผลิตภัณฑ์ใหม่ การขยายตลาด ตลอดจนการขยายแนวทางในการบริหาร

3. ยุทธศาสตร์ ที่เน้นการหดตัวหรือการถอย (Retrenchment Strategies) เป็นการลดขนาดของธุรกิจหรือเลิก ธุรกิจนั้น โดยอาจครอบคลุมถึงการลดขนาดหรือการเลิกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสายผลิตภัณฑ์ (Product Line) หรือในด้านของตลาด ตลอดจนการลดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร

4. ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการผสมผสาน (Combination Strategies) เป็นการผสมผสาน การดำเนินยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ประการที่กล่าวมาข้างต้นเข้าด้วยกัน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของการดำเนินกิจการธุรกิจนั้นๆ

กิ่งพร ทองใบ (2549 : 17) กล่าวว่า สภาพการศึกษาแวดล้อมภายใน คือ สิ่งต่างๆที่อยู่ภายในองค์กรที่ผู้บริหารสามารถควบคุมได้ สิ่งเหล่านี้ได้แก่

1. โครงสร้างของการ
2. ระบบและระเบียบวิธีปฏิบัติ

3. บรรยายกาการทำงาน

4. ทฤษฎีการจัดการซึ่งที่กล่าวมาข้างต้นเป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารที่ต้องกระทำคือ การรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่างๆ แต่ละด้านเหล่านี้ให้มาสัมพันธ์กันอย่างมีความหมาย และ แปลงความเข้าใจเหล่านี้ไปสู่การวางแผนระยะยาว และการตัดสินใจของ โรงเรียนกำหนด ยุทธศาสตร์ ซึ่งอาจทำได้หลายแนวทาง เช่น การวิเคราะห์คำถามวิกฤต (Critical Question Analysis) การวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน (SWOT Analysis) การใช้วิธีเมตริกซ์ของกลุ่ม BCE (Boston Growth-Share Maltrix) และการใช้วิธีเมตริกซ์ฉายภาพหลายองค์ประกอบของ G.E.C. (General Electric's Multi Facture Portfolio Matrix) เป็นต้น สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงคือ จะต้องเข้าใจความเป็นมา และอ่อนไหวต่อประวัติศาสตร์ของสถาบันด้วย

บุญเลิศ เย็นคงคา และ คณะ (2549 : 20) กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ หมายถึง แผนการระยะยาวขององค์การที่กำหนดขึ้น เพื่อให้บรรลุตามภารกิจ เป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ขององค์การ โดยพยายามทำให้องค์การได้เปรียบคู่แข่งมากที่สุด และความหมายอีกนัยหนึ่ง ยุทธศาสตร์หมายถึง แผนระดับสูงของ องค์การในแผนนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ นโยบาย และทฤษฎีที่ต้องใช้ในการดำเนินงานให้บรรลุผล ยุทธศาสตร์จึงเป็นกรอบและแนวทางกว้างที่จะช่วยให้ผู้บริหารระดับกลางลงมา ทำการกำหนดแผนงานและโครงการในรายละเอียดว่า จะทำอะไรบ้างและทำอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ นโยบายของหลักการต่างๆ ที่ปรากฏในยุทธศาสตร์

บุญเลิศ เย็นคงคา และคณะ (2549 : 56) เห็นว่า ในการวางแผนยุทธศาสตร์ มีคำศัพท์สำคัญที่ใช้ในการวางแผนที่ควรทำความเข้าใจ โดยสังเขป ได้แก่

1. จุดแข็ง (Strengths) หมายถึง การดำเนินงานภายในขององค์การ ซึ่งสามารถทำได้ดี องค์การต้องวิเคราะห์การดำเนินการภายใน เช่น การบริหาร การเงิน การตลาด การผลิต การวิจัย และพัฒนาเพื่อพิจารณาถึงความสำเร็จจากการนำจุดแข็งมาก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. จุดอ่อน (Weakness) หมายถึง การดำเนินการภายในขององค์การที่ยังทำไม่ได้ไม่ดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม อันเกิดจากตัวผู้บริหาร บุคลากร หรือสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งต้อง ปรับปรุงจุดอ่อนเหล่านี้ให้ดีขึ้น

3. โอกาส (Opportunities) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์การ และองค์การต้องคาดคะเนถึงการเปลี่ยนแปลง ภายนอก เช่น

เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และการแข่งขันเพื่อแสวงหาประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

4. อุปสรรค (Threats) หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอก ที่คุกคามต่อการดำเนินการขององค์กร จนทำให้องค์กรไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุถึงความสำเร็จได้ ซึ่งการเลือกยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการทางเลือกต่างๆ ที่เกิดจากผลการวิเคราะห์ SWOT ดังนั้นสิ่งที่ถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ควรปฏิบัติ คือ การศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในขององค์กร การวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อนำมากำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานขององค์กรต่อไป โดยพยายามทำให้องค์กรสามารถแข่งขันและอยู่รอดได้ในอนาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ ฝ่ายที่รับผิดชอบด้านนโยบายและกลยุทธ์ของหน่วยงาน ควรให้ความสำคัญกับขั้นตอน ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

ขั้นตอน	กิจกรรม	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
1	<p>เตรียมงานโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านนโยบายและกลยุทธ์ของหน่วยงาน</p> <p>1.1 ร่างรายชื่อคณะทำงานร่วมระหว่างผู้บริหารและตัวแทนของผู้ปฏิบัติงาน (Internal Stakeholders) เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากผู้บริหาร</p> <p>1.2 ร่างรายชื่อผู้มีส่วนได้เสียจากภายนอก ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในการรับบริการ (Marketplace Stakeholders) และผู้มีส่วนได้เสียในสังคมแตอยู่นอกองค์กร (External Stakeholders) เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากผู้บริหาร</p> <p>1.3 รวบรวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน โดยเฉพาะมาตราที่เกี่ยวข้องจากรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง</p> <p>1.4 รวบรวมกฎหมายระหว่างประเทศ กฎบัตรสหประชาชาติ สนธิสัญญา อนุสัญญา และข้อตกลงระหว่างประเทศ รวมทั้งมาตรฐานสากลด้านการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน</p> <p>1.5 รวบรวมนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะคำแถลงนโยบาย แผนบริหารราชการแผ่นดินและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน</p> <p>1.6 รวบรวมรายงานผลงานที่หน่วยงานต้องรับผิดชอบ ต้องรายงานสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดทำผลงานของรัฐบาลตาม</p>	ฝ่ายนโยบายและกลยุทธ์

ขั้นตอน	กิจกรรม	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2	<p>แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญ</p> <p>1.7 รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากรายงานสถิติที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยงาน</p> <p>1.8 รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของหน่วยงาน</p> <p>ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis)</p> <p>2.1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยผู้บริหาร</p> <p>2.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยตัวแทนของผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>2.3 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและตัวแทนของผู้ปฏิบัติงาน</p>	<p>ผู้บริหารทุกระดับ</p> <p>เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน</p> <p>ผู้บริหารทุกระดับ</p> <p>และเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน</p>
3	<p>ประชุมคณะทำงานเพื่อจัดทำร่างทิศทางและกลยุทธ์ของหน่วยงาน</p> <p>3.1 ประเมินสถานภาพจากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม</p> <p>3.2 จัดทำร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์หลักของหน่วยงาน</p> <p>3.3 จัดทำร่างกลยุทธ์ระดับยุทธศาสตร์และกลยุทธ์</p>	<p>คณะทำงานฯ</p>
4	<p>ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ข้อคิดเห็นในการจัดวางทิศทางและการกำหนดกลยุทธ์ของผู้มีส่วนได้เสีย 3 หน่วยงาน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในหน่วยงาน (Internal Stakeholders) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงในการรับบริการ (Marketplace</p>	<p>ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย</p> <p>3 ประเภท</p>

ขั้นตอน	กิจกรรม	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
5	<p>Stakeholders) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคมแต่ อยู่นอกองค์กร (External Stakeholders)</p> <p>4.1 ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมและการประเมินสถานภาพของ หน่วยงาน</p> <p>4.2 ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ เป้าประสงค์หลัก</p> <p>4.3 ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับร่างยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ประชุมคณะกรรมการเพื่อสรุปผลการจัดวางทิศทาง และกลยุทธ์ของหน่วยงาน</p> <p>5.1 จัดทำสรุปผลการประเมินสถานภาพจากการ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม</p> <p>5.2 จัดทำสรุปผลการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ เป้าประสงค์หลักของหน่วยงาน</p> <p>5.3 จัดทำสรุปผลการกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และผลผลิต</p> <p>5.4 กำหนดตัวชี้วัดระยะยาวระดับยุทธศาสตร์ และ ระดับกลยุทธ์ (และตัวชี้วัดรายปี - ถ้ามี) รวมทั้ง ตัวชี้วัดระดับผลผลิตรายปีที่แสดงประสิทธิภาพของ ผลผลิต 4 มิติ (เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เชิงเวลา และ เชิงต้นทุน)</p>	คณะกรรมการฯ
6	<p>เผยแพร่แผนกลยุทธ์ต่อสาธารณะ</p> <p>6.1 จัดพิมพ์แผนกลยุทธ์แจกจ่ายผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 3 ประเภท</p> <p>6.2 จัดทำ Website เผยแพร่แผนกลยุทธ์ พร้อม E-mail เพื่อให้ประชาชนและผู้สนใจสามารถให้ ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมกลับมายังหน่วยงานได้</p>	ฝ่ายนโยบายและกลยุทธ์

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทรและความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. ความหมายของการศึกษาปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 10-11) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมของเด็กทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคม เพื่อเข้ารับการศึกษาในระดับต่อไป โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในชั้นเด็กเล็กอนุบาลศึกษาในรูปของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดหรือศูนย์พัฒนาเด็กประเภทต่าง ๆ โดยมีนโยบายให้มีการจัดการศึกษาและส่งเสริมอบรมเลี้ยงดูที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการของเด็ก และส่งเสริมสนับสนุนครอบครัว ชุมชน สถาบันสังคมอื่น ๆ ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการของการศึกษา การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

กูด (Good. 1945 : 200) กล่าวไว้ว่า การศึกษาปฐมวัย หมายถึง โครงการหรือหลักสูตรที่จัดสำหรับเด็กใน โรงเรียนเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาลหรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

เยาเวพา เดชะคุปต์ (2542 : 14) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด จนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละ โปรแกรมมีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่าง ๆ กัน

จากความหมายของการศึกษาปฐมวัย สรุปได้ว่า การศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษา สำหรับเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษามีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่น เป็นการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมของเด็กทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคม เพื่อเข้ารับการศึกษาในระดับต่อไป

3. ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

ปัจจุบันนี้มีผลการศึกษาค้นคว้ามากมายที่สนับสนุนและบ่งชี้ว่า การพัฒนาคุณภาพของประชากรจำเป็นจะต้องเน้นการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้หลายท่านดังนี้

สาถึ เหมือนมงคลกุล (2534 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่สำคัญยิ่งของชีวิตเป็นช่วงที่พัฒนาการทุกอย่าง เจริญอย่างรวดเร็วจนถึงขั้นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การพัฒนาเด็กในช่วงวัยนี้จะเป็นการวางพื้นฐานทางด้านจิตใจ อุนิสัยและความสามารถ ซึ่งจะเป็ผลต่อไปในอนาคตของเด็กและของชาติในที่สุด ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กในช่วงนี้เป็พื้นฐานของการพัฒนาชาติโดยแท้

อรุณี หรดล (2536 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาระดับอนุบาลหรือระดับก่อนประถมศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็ก เป็นการวางรากฐานการเตรียมความพร้อมเป็นช่วงเวลาทองของชีวิต และเป็นพื้นฐานสำหรับวัยต่อไป เนื่องจากการเจริญเติบโตของเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและบุคลิกภาพ

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้ไว้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กจะทำได้ดีที่สุดในช่วงนี้ ซึ่งเป็นวัยต้นของชีวิต

จากความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่ออนาคตของเด็ก เนื่องจากเป็นช่วงที่พัฒนาการทุกอย่างเจริญอย่างรวดเร็วจนถึงขั้นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพ

4. แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย

การเริ่มต้นเป็นจุดสำคัญของงานทุกชนิดในงานแห่งชีวิต จุดเริ่มต้นคือการเริ่มชีวิตในเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในหมู่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาว่าเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ปี เป็นช่วงที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุก ๆ ช่วงอายุ และเป็นช่วงเวลาที่เหมาะที่สุดสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการที่จะพัฒนาในระดับต่อไป ดังนั้นการจัดการศึกษาปฐมวัยพัฒนาขึ้นมาโดยแนวคิดต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 ก : 4-7)

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่งครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัยจะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะการพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัย ซึ่งบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละวัยเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นตามลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาไปถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาอธิบายว่า เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก จึงเป็นเสมือนเป็นแนวทางให้ผู้สอน หรือ ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคลเพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ ได้ชัดเจนขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น และเด็กมีการเรียนรู้ตามธรรมชาติตั้งแต่เกิด ก่อนจะเข้าสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็ก ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทดลองสร้างสรรค์ แก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเองซึ่งมีอิทธิพล และมีผลต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย เด็กจะรู้จักการเรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นรวมถึงธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น ในการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จึงถือการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญเกี่ยวกับของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

4. แนวคิดวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกัน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ถือว่าผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนา เกิดการเรียนรู้ และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างมีความสุข

จากแนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัยดังกล่าว สรุปได้ว่าในการจัดการศึกษาปฐมวัย ครูผู้ดูแลเด็ก ต้องศึกษาหลักการของหลักสูตรให้เข้าใจเพราะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กแรกเกิดถึงอายุ 5 ปี จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู ควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึง ความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งการสื่อสารและการเรียนรู้หรือเด็กที่มีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือ ด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัยอย่างสมดุล โดยการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดี และคนเก่งของสังคม สอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ และสังคม โดยความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน เป็นต้น

5. หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล และเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547ก : 7-10) ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษานที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็ก โดยองค์ร่วมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กสามารถดำรงชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีคุณภาพและมีมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กที่อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปีนั้น เป็นหลักการที่คำนึงถึงการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมเพื่อโอกาสในการพัฒนาเด็กทุกด้านตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยยังเน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนา ครอบคลุมเด็ก ทุกประเภททั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและเน้นเด็กเป็นสำคัญ การจัดการศึกษาจัดหลักการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม ตามความเป็นอยู่จริงของเด็ก โดยมีผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นผู้เชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก ทั้งยังเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยผ่านการเล่นซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก และผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็กเล็กโดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีของการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ในการเรียนรู้ที่สามารถดำรงในชีวิต ประจำวัน ได้อย่างมีคุณภาพและมีมีความสุข ซึ่งต้องได้รับการประสานความร่วมมือจากครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา แนวทางดังกล่าวข้างต้นนำมาสู่การจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับ ซึ่งต้องเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งควรอยู่ในสภาพที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติ ตอบสนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ต้องสะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อนมีสื่อที่มาจากธรรมชาติและวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง สภาพแวดล้อมใกล้ตัวและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งครูผู้ดูแลเด็กต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยที่ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จัก และเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบ เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่าง ๆ ได้เหมาะสม นอกจากนี้ ครูผู้ดูแลเด็กจะต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงการใช้เทคนิค การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็กควรวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญอย่างเหมาะสมกับวัย

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กควรสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกต สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ซึ่งจะช่วยครูผู้ดูแลเด็กในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่ให้เห็นพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล ความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน และยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

6. ความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้ดูแลเด็กและครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเติบโตขึ้นมา ครูผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่ และผู้ปกครองเด็ก ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการพัฒนาตามหลักการจัดหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน

6. แนวนโยบายในการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 81 ได้กำหนดนโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยเอาไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม ได้จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนค่านิยมที่วิจิตรในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญา

ท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้เป็นกฎหมายแม่บทเชื่อมต่อกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นหลักในนโยบายแห่งรัฐด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของประเทศ และเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ

ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และมาตรา 33 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติให้มีการจัดทำ “แผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ” ซึ่งจะเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “แผนการศึกษาแห่งชาติ” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้ดำเนินการเพื่อจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ ขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรัสขององค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผลมีความรอบรู้ทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อมุ่งให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและอยู่ดีมีสุขของคนไทย” ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางพัฒนาให้คนไทยมีความสุข พึ่งตนเองและก้าวทันโลก โดยยังรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยไว้ สามารถเลือกใช้ความรู้และเทคโนโลยีได้อย่างคุ้มค่าเหมาะสม มีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี มีความยืดหยุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต พัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

7. แผนการถ่ายโอนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังกล่าว ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งให้จัดตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (9) กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่จัดการศึกษา กำหนดแผนปฏิบัติการถ่ายโอนการจัดการศึกษาไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ตามความพร้อม และตามหลักเกณฑ์การประเมินที่กำหนดในกฎกระทรวงการศึกษา พ.ศ. 2545-2548 โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลได้กำหนดแผนการถ่ายโอนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

ชั้น 1 และชั้น 2 รับผิดชอบดำเนินการภายในปี พ.ศ. 2544 สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบล ชั้น 3 ชั้น 4 และชั้น 5 ให้เตรียมการประสานทำความเข้าใจเพื่อร่วมสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาคณะของศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งหมดหรือบางส่วน ตามสภาพความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการขององค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่ง ตามหนังสือสั่งการของกรมการพัฒนาชุมชน ที่ มท. 0520/ว.234 ลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2543 (กรมพัฒนาชุมชน. 2543 : 1-2)

นอกจากนั้นแผนปฏิบัติการการกระจายอำนาจด้านการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแผนการถ่ายโอนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท มี 2 แบบ และขั้นตอนการถ่ายโอน คือ

1. เด็กอายุแรกเกิด-3 ขวบ ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง
2. เด็กอายุ 4-5 ขวบ รัฐดำเนินการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุน

จนกระทั่งท้องถิ่นมีความพร้อมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 42 จึงถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ โดยกำหนดระยะเวลาในการถ่ายโอนดังนี้

ระยะที่ 1 ปีงบประมาณ 2546 ถ่ายโอนการศึกษาระดับปฐมวัย อายุแรกเกิด -3 ขวบ

ระยะที่ 2 ในปีงบประมาณ 2548 เป็นต้นไป ถ่ายโอนการศึกษาระดับปฐมวัย อายุ 4-5 ขวบให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อม

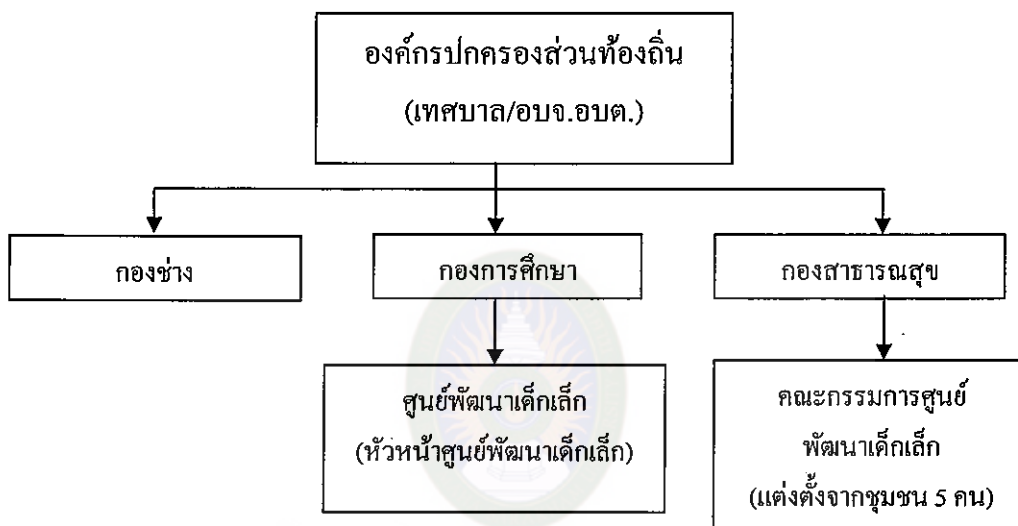
8. รูปแบบการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความหลากหลายในศักยภาพด้านทรัพยากรและเศรษฐกิจ การกำหนดรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงอาจแตกต่างกันตามลักษณะสภาพของชุมชนและความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล สถานที่ และเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่ ในที่นี้ได้นำเสนอรูปแบบประกอบการศึกษาใน 2 ลักษณะ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจะเลือกใช้หรือปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม และความพร้อมของแต่ละพื้นที่ (ส่วนแผนและงบประมาณทางการศึกษาท้องถิ่น. ม.ป.ป. : 220-222) ดังนี้

1. รูปแบบที่ 1 ศูนย์การพัฒนาคณะเด็กเล็กซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการ รูปแบบนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดตั้งและรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยจัดหาหรือจัดจ้างบุคลากรทางการศึกษาเป็นหัวหน้าศูนย์และแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

1.1 หัวหน้าศูนย์เป็นผู้บริหารจัดการศูนย์ฯ และดำเนินการเลือกตั้งหรือจัดให้มีการคัดเลือกคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พิจารณากำหนดจำนวนตามความเหมาะสม แต่จะต้องประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิการศึกษา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนกลุ่มองค์กรประชาคม ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนครู อย่างละ ไม่น้อยกว่า 1 คน โดยมีหัวหน้าศูนย์ฯ เป็นเลขานุการ

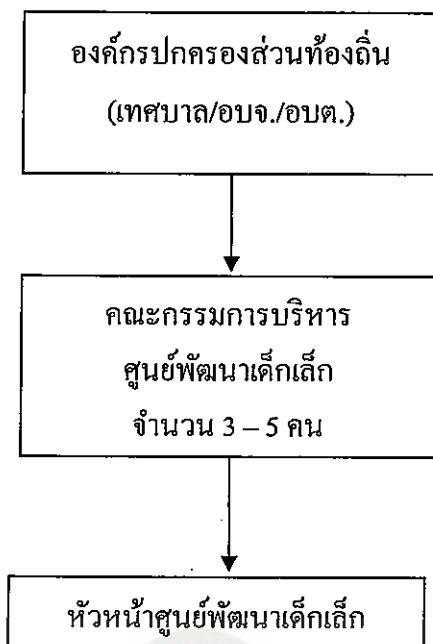
ภาพที่ 5 ศูนย์การพัฒนเด็กเล็กซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการ
ที่มา : ส่วนแผนและงบประมาณทางการศึกษาท้องถิ่น (ม.ป.ป. : 221)

2. รูปแบบที่ 2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มอบหมายให้ผู้แทนชุมชนบริหารจัดการ

รูปแบบนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดตั้งและรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยคัดเลือกผู้แทนชุมชนทำหน้าที่ คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ และจัดหา/จัดจ้างบุคลากรทางการศึกษาเป็นหัวหน้าศูนย์ฯ ทำหน้าที่บริหารจัดการศูนย์ฯ

คณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ทำหน้าที่กำกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย สมาชิก 5-7 คน คัดเลือกจากชุมชนทำหน้าที่เป็นประธาน รองประธาน เற்றுญิก โดยจะต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาและผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย และให้หัวหน้าศูนย์เป็นเลขานุการ โดยตำแหน่ง 4 ปี และจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อย เดือนละ 1 ครั้ง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดตั้งค่าตอบแทนสำหรับคณะกรรมการบริหารศูนย์ฯ ได้ตามความเหมาะสมและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาพที่ 6 รูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มอบหมายให้ผู้แทนชุมชนบริหารจัดการ
ที่มา : ส่วนแผนและงบประมาณทางการศึกษาท้องถิ่น (ม.ป.ป. : 222)

มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและผู้ด้อยโอกาส ตาม บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็ น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือ เมืองพัทยาที่ดี ล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น ปัจจุบันองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้ง รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนต่าง ๆ โดยองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและได้มาตรฐาน (กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น. 2547 : 1)

ปี พ.ศ. 2553 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เห็นว่ามาตรฐานการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2547 นั้น ควรมีการ

ปรับปรุงเนื้อหา หลักเกณฑ์ให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : 2-58) ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ แบ่งการบริหารจัดการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล

1. ด้านการบริหารงาน

1.1 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีความพร้อมด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ และกำหนดให้มีโครงสร้างส่วนราชการ รวมทั้งบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ได้แก่ ส่วน/กอง/สำนักการศึกษา โดยให้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1.1.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และต้องมีจำนวนเด็กเล็กอายุ 2-5 ปี ที่จะเข้ารับบริการไม่น้อยกว่า 20 คน
- 1.1.2 จัดทำโครงการและแผนจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น
- 1.1.3 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.1.4 จัดทำแผนดำเนินงาน ได้แก่ สำรวจสำมะโนประชากรเด็กเล็กอายุ 2-5 ปี แผนรับนักเรียน การจัดบุคลากร การจัดชั้นเรียนและงบประมาณ เป็นต้น
- 1.1.5 จัดทำระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.1.6 รายงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ

กรณีที่ไม่มียุทธศาสตร์ที่ก่อสร้างเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของกรรมสิทธิ์อนุญาตให้ใช้สถานที่ก่อสร้าง และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 การย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

1.2.2 ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเสนอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

1.2.3 จัดทำแผนการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.4 จัดทำประกาศย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.5 รายงานการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่นทราบ

1.3 การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศึกษาวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นในการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป ดังนี้

1.3.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

1.3.2 นำผลการประชาคมพิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

1.3.3 จัดทำประกาศยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยให้มีผลเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน

1.3.4 รายงานการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ

1.4 การให้บริการ การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้นระยะเวลาการจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และ

เหมาะสมเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับ สังคมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับ การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ดังนี้

1.4.1 ระยะเวลาเรียนรู้ในรอบปีการศึกษา เริ่มต้นปีการศึกษาในวันที่ 16 พฤษภาคม และสิ้นปีการศึกษาในวันที่ 15 พฤษภาคม ของปีถัดไป โดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เปิดภาคเรียนรวมแล้วไม่น้อยกว่า 230 วัน และปิดภาคเรียนตามปกติในรอบปีการศึกษาดังนี้

1) ภาคเรียนที่ 1 วันเปิดภาคเรียนวันที่ 16 พฤษภาคม วันปิดภาคเรียน วันที่ 11 ตุลาคม

2) ภาคเรียนที่ 2 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 1 พฤศจิกายน วันปิดภาคเรียน วันที่ 1 เมษายน ของปีถัดไป

หมายเหตุ

1. หากวันเปิดภาคเรียนตรงกับวันหยุดราชการให้เปิดเรียนในวันทำการถัดไป
2. กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสงค์จะเปิดภาคเรียนแตกต่างไปจากที่กำหนดไว้ ตามข้อที่กำหนดไว้ตามข้อ 1.4.1 สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของชุมชนและความ พร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

3. การกำหนดระยะเวลาเรียนรู้ การเปิดและปิดภาคเรียนที่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจัดทำเป็นประกาศ

1.4.2 การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่

- 1) อาหารกลางวัน
- 2) อาหารว่าง
- 3) เครื่องนอน
- 4) อาหารเสริม (นม)
- 5) วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษา และวัสดุครุภัณฑ์
- 6) การตรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปีโดยบุคลากรทางการแพทย์และ

สาธารณสุข

7) บริการอื่น ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม เช่นเป็นศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น

1.4.3 การให้บริการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการ เรียนรู้ให้เด็กเล็กอายุ 2-5 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นหรือใกล้เคียง ได้ตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4.4 จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ให้เด็กเล็กมีการ พัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) เหมาะสมตามวัย และศักยภาพของเด็กแต่ละคนตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

1.4.5 กรณีจำเป็นต้องใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อประชุม สัมมนา ฝึกอบรม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อราชการและชุมชน หรือเหตุ จำเป็นอื่น ๆ ที่ไม่อาจเปิดเรียนได้ตามปกติ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สั่งปิดศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 15 วัน หากเป็นเหตุพิเศษที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติสาธารณะให้ผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 30 วัน โดยให้ทำคำสั่งปิดเป็น หนังสือ และต้องกำหนดการเรียนชดเชยให้ครบตามจำนวนวันที่สั่งปิด

1.4.6 ในระหว่างปิดภาคเรียน หรือปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามข้อ 1.4.5 ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูดูแลเด็ก ผู้ช่วย ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก หรือพนักงานจ้างอื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการ เตรียมการด้านวิชาการ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก สื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อม หรือการพัฒนาศูนย์ในด้านต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อม หรือการพัฒนา ศูนย์ในด้านต่าง ๆ หรืองานด้านการศึกษาปฐมวัยอื่น ๆ

1.5 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย บุคคลที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสมจากชุมชน และ ผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้

1.5.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา

1.5.2 ผู้นำทางศาสนา

1.5.3 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5.4 ผู้แทนชุมชน

1.5.5 ผู้แทนผู้ประกอบการ

1.5.6 ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็กเล็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ให้คณะกรรมการพิจารณาเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธาน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการ โดยตำแหน่ง และให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการมีจำนวนตามความเหมาะสม ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1.5.7 กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5.8 เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5.9 เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบเลิก หรือย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.5.10 พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.5.11 พิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ฯ ตามหลักวิชาการ และแผนพัฒนาเด็กเล็ก

1.5.12 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาเด็กเล็ก

1.5.13 ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.5.14 ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายที่มีกฎหมาย ระเบียบบังคับ หรือตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและจังหวัดกำหนด

สรุปการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ ทั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและของกระทรวงศึกษาธิการ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมในการบริหารในรูปของคณะกรรมการตั้งแต่การจัดตั้ง การยุบ การดำเนินการต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางดังนี้

2.1 งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนและอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปใช้จ่ายดังนี้

2.1.1 ค่าอาหารเสริม(นม)

2.1.2 ค่าอาหารกลางวัน

2.1.3 ค่าตอบแทน และค่าครองชีพของบุคลากร

2.1.4 เงินประกันสังคม ของบุคลากร

2.1.5 ค่าวัสดุการศึกษา

2.1.6 ค่าพาหนะนำส่งเด็กไปสถานพยาบาล

2.1.7 ทุนการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ตามโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการดำเนินการเบิกจ่ายรายการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรร

2.2 งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีการจัดงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2.1 จัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระยะ 3 ปี เพื่อนำสู่แผนพัฒนาการศึกษา และแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอขอความเห็นชอบสภาท้องถิ่น

2.2.2 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ

2.2.3 จัดทำแผนจัดหาพัสดุรายปี

2.2.4 จัดทำแผนจัดหาพัสดุ

2.2.5 ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุฯ

2.2.6 จัดทำสมุดงบประมาณรายจ่ายในหมวดรายจ่ายต่าง ๆ เพื่อทำการรายงานและการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

2.3 งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาได้จัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

2.4 การจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่นที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการ

2.4.1 แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และวัสดุพัฒนาเด็ก ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/หัวหน้าส่วนการศึกษาหรือผู้แทน เป็นประธาน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศึกษาพิเศษ นักวิชาการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุข และผู้แทนผู้ปกครองในจำนวนที่เหมาะสม เป็นกรรมการ

2.4.2 แจกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กเล็กสำรวจความต้องการในการใช้สื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยให้คำนึงถึงความปลอดภัย ประโยชน์ ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กเล็กแต่ละวัย

2.4.3 ขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4.4 จัดทำทะเบียนควบคุมวัสดุและครุภัณฑ์

2.4.5 ดำเนินการเบิกจ่ายสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน ที่ได้มาให้กับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

2.5 การเบิกจ่ายงบประมาณ

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือปฏิบัติตามระเบียบดังต่อไปนี้

2.5.1 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ. 2543

2.5.2 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548

2.5.3 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551

2.5.4 ระเบียบ หนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า งบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อันเกิดจากระเบียบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. การบริหารงานบุคคล

กรณีที่เป็นพนักงานจ้าง

3.1 การสรรหา/เลือกสรร และการปรับสถานภาพ

3.1.1 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสรรหาและเลือกสรรบุคคลเพื่อเป็นพนักงานจ้างตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยยึดหลักสมรรถนะ ความเท่าเทียมในโอกาส และประโยชน์ของราชการเป็นสิ่งสำคัญด้วยกระบวนการที่ได้มาตรฐาน ยุติธรรม และโปร่งใสเพื่อรองรับการตรวจสอบตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

3.1.2 การกำหนดอัตราบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 อัตรา มีอัตราครูผู้ดูแลเด็กเป็นไปตามสัดส่วน (ครู : นักเรียน) 1 : 20 หากมีเศษตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ให้เพิ่มครูผู้ดูแลเด็กได้อีก 1 คน โดยจัดการศึกษาห้วงละ 20 คน

3.2 การคัดเลือกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้ดำเนินการตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/ว61 ลงวันที่ 10 มกราคม 2551 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ ค่วนมาก ที่ มท 0893.4/ว476 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2551 และหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/1612 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2552 และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.3 การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ สวัสดิการ

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ และสวัสดิการของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ให้เป็นไปตามประกาศของคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

การประเมินผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อนำผลการประเมิน ไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในเรื่องการเลื่อนค่าตอบแทน การต่อสัญญาจ้างและอื่น ๆ ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นในเรื่องมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานจ้าง หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.5 การพัฒนาบุคลากร

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการปฐมนิเทศหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่รวมทั้งการอบรมและศึกษาดูงาน การนิเทศติดตามการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนการให้ทุนการศึกษาแก่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และพนักงานลูกจ้างในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามหลักเกณฑ์และฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าการดำเนินการสรรหาและเลือกสรรบุคคลเพื่อเป็นพนักงานจ้างตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไปที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยยึดหลักสมรรถนะความเท่าเทียมในโอกาส และประโยชน์ของราชการเป็นสำคัญ ด้วยกระบวนการที่ได้มาตรฐาน ยุติธรรม และโปร่งใสเพื่อรองรับการตรวจสอบตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีการกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ และสวัสดิการของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก พัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 2 ประเภท ดังนี้

4.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง

4.1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนตาม

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. 2542 โดยรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่าง ๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนา

4.2 การบริหารจัดการ

4.2.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองและ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชนและสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ปฏิบัติ มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.2.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการศาสนาให้ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์ อบรมเด็กก่อนประถมศึกษาใน

ศาสนสถานตามหนังสือคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ นร0107/ว20522 ลงวันที่ 4 ธันวาคม 2551

สรุปได้ว่าการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องดำเนินการเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา การกำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือจากชุมชนในท้องถิ่นนั้น

มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็ก ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความก้าวหน้า และมั่นคงทางวิชาชีพ โดยได้แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติเป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา ดังนั้นใน มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้กำหนดคุณสมบัติสถานภาพ และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ให้สอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่องตำแหน่งและวิทยฐานะ

พนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล (เพิ่มเติม) ซึ่งได้กำหนดให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่น แต่การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งตามประกาศคณะกรรมการกรมกลางพนักงานเทศบาลกำหนดได้ต้องเป็นกรณีที่ได้รับการจัดสรรอัตราจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วเท่านั้น ดังนั้นในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กจากสถานภาพพนักงานจ้างเป็นตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ตามประกาศคณะกรรมการกรมกลางดังกล่าว ให้ผู้ดูแลเด็กซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็กในปัจจุบัน มีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งการสรรหาเข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าว โดยมีคุณสมบัติ เป็นไปตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดแต่ให้มีบทบาทที่รับผิดชอบตามมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้ไปก่อน มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้จึงได้กำหนดคุณสมบัติของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่นและกรณีมีสภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1 กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่นครูสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1.1.1 มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือทางอื่นที่ ก.ท. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

1.1.2 ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้างหรือหน่วยงานซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน

1.1.3 มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

1.2 กรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณสมบัติการคัดเลือกและแต่งตั้งตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/ว61 ลงวันที่ 10 มกราคม 2551 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ค่วนมาก ที่ มท0893/ว476 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2551 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/1612 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2552 และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้อง ได้แก่ งานบุคลากรและการบริหารจัดการ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน งานธุรการ การเงินและพัสดุ และงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย โดยรายละเอียดดังนี้

1. รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึง การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
  2. วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมินและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น จัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง
  3. จัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี และการวัดผลประเมินผล
  4. จัดทำภาวะงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
  5. ประสานความร่วมมือกับชุมชน ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
  6. เป็นผู้แทนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกิจการทั่วไป และประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
  7. นิเทศ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ช่วยผู้ดูแลเด็ก
  8. จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในและรายงานประเมินตนเอง
  9. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย
2. ครูผู้ดูแลเด็ก
- 2.1 กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ/พนักงานครูส่วนท้องถิ่นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

2.1.1 มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ทุกสาขาวิชาเอก หรือทางอื่นที่ ก.ท.กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

2.1.2 ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงาน นายจ้างหรือหน่วยงานซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน และ

2.1.3 มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

2.2 กรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีคุณสมบัติการคัดเลือกและแต่งตั้งตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่กำหนด

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายดังนี้

2.2.1 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.2 จัดอบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณลักษณะตามวัย

2.2.3 ปฏิบัติงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2.4 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

2.2.5 ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.2.6 อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด

2.2.7 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2.8 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้

2.2.9 จัดทำวิจัยในชั้นเรียน

2.2.10 จัดหา/ผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน

2.2.11 จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล

2.2.12 ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ชุมชน

2.2.13 พัฒนาดนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี เพื่อ

พัฒนาผู้เรียน

2.2.14 จัดให้มีการประเมินพัฒนาการผู้เรียน

2.2.15 จัดระบบธุรการในชั้นเรียน

2.2.16 รวบรวมผลงานรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับ

2.2.17 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

3. ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งมีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง ตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด ระเบียบ และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

3.1 สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็ก

3.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

4. พนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย

4.1 ธุรการ/การเงิน/พัสดุ

4.2 ผู้ประกอบอาหาร

4.3 ภารโรง

4.4 ยามรักษาความปลอดภัย

4.5 พนักงานจ้างตำแหน่งอื่น ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าจำเป็น

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด และระเบียบ หนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสถานภาพ เป็นพนักงานจ้างทั่วไป/พนักงานตามภารกิจ

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

1. ธุรการ/การเงิน/พัสดุมิบทบาทหน้าที่

1.1 ทำหน้าที่ธุรการ การเงิน และพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามระเบียบ หนังสือ หนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ผู้ประกอบอาหาร มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

2.1 ประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะ ถูกอนามัย ตามหลักโภชนาการ สำหรับเด็กเล็ก แต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีสุขภาพดีไม่เป็นโรคติดต่อ จัดสถานที่ประกอบอาหารและเครื่องครัวให้สะอาดเป็นระเบียบ มีการจัดเก็บขยะถูกลักษณะ

2.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ภารโรง มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

3.1 ทำความสะอาด รักษาความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ดูแลซ่อมแซม บำรุง รักษาอาคารสถานที่ และทรัพย์สินให้อยู่ในสถานที่ใช้งานได้และมีความปลอดภัยสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ยามรักษาความปลอดภัย มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

4.1 ดูแลรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สิน บุคลากร และเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ดังนั้นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรองนายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายการกำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1 กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาเด็กเล็กอย่างยั่งยืน

1.2 สนับสนุนงบประมาณบุคลากร สื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุ ครุภัณฑ์ การพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ การพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งคุณภาพครูผู้ดูแล สภาพแวดล้อม วิชาการและ กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1. ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจัดกิจกรรมสานสายใยรักเพื่อเสริมสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว

2. ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือของบุคลากรในศูนย์และเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3. ระดมทรัพยากรเพื่อบริหารและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

4. กำกับดูแลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. หัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารการศึกษา และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 นำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ

2.2 สำรวจความต้องการของชุมชน ในการจัดตั้ง ย้าย/รวม ยุบเลิก และดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3 กำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากร สถานที่ตามฐานะการคลังของแต่ละท้องถิ่น

2.4 ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ และมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.5 จัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณในการจัดตั้ง และสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.6 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลงนาม

2.7 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.8 จัดทำระเบียบว่าด้วยการดำเนินการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นชอบและลงนาม

2.9 กำหนดแผนปฏิบัติการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร สื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง

2.10 นิเทศติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และรายงานผลพร้อมข้อเสนอให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปได้ว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กจะต้องเป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เป็นไปตาม

นโยบาย หรือบรรทัดฐานที่พึงประสงค์ที่วางไว้ และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่อบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้แก่เด็กเล็ก ดังนั้นในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อม ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็ก ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ไว้วางใจ การก่อสร้างและพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็กโดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ อันจะส่งผลต่อสุขภาพโดยตรงในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ ส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็กและฝึกสุขนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรม ที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่

1.1 ที่ตั้ง

1.1.1 สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรอยู่ในพื้นที่ที่มีขนาดเหมาะสม และไม่อยู่ในพื้นที่ อาจเสี่ยงอันตราย เช่น บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมีหรือสารพิษ ฌาปนกิจสถาน มลภาวะทางอากาศ แสงและเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุตามมาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม

1.1.2 ไม่ควรอยู่ใกล้ถนนหรือใกล้ทางรถไฟ โดยเฉพาะที่มีการจราจรคับคั่ง หากมีความจำเป็น ต้องสร้างให้ห่างจากแนวถนน ไม่น้อยกว่า 20 เมตร และมีรั้วป้องกันอันตราย

1.1.3.) พื้นที่ก่อสร้างควรเป็นพื้นที่ที่สามารถรับน้ำหน้าอาคารได้อย่างปลอดภัย และเป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมไม่ถึง

1.2 จำนวนชั้นของอาคาร

อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเป็นอาคารชั้นเดียว หากเป็นอาคาร 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัย และอัคคีภัยที่อาจเกิดขึ้น และความสูงของห้องจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

1.3 ทางเข้า – ออกตัวอาคาร

ทางเข้า - ออกจากตัวอาคาร มีความกว้างที่สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวกหากเกิดอุบัติเหตุ หรือภาวะฉุกเฉินต่าง ๆ

1.4 ประตู – หน้าต่าง

ประตู-หน้าต่างต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาด และจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่าง ควรสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้น และหน้าต่างมีความกว้างและความสูงไม่น้อยกว่า 1 เมตร เพื่อให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใด ๆ มาปิดกั้นช่องทางลมและแสงสว่าง

1.5 บันได

บันไดไม่ลาดหรือชันเกินไป ควรมีความกว้างแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1 เมตร ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.5 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้องมีลูกกรงและราวบันไดมีขนาดเหมาะสมกับมือเด็ก และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน 17 เซนติเมตร ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ เช่น ปิดกั้นช่องบันไดและช่องลูกกรงบันได (ช่องที่เป็นช่วงอันตรายอยู่ระหว่าง 9-23 เซนติเมตร)

1.6 พื้นที่ใช้สอยภายใน

พื้นที่ใช้สอย ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่อาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการทำกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย เฉลี่ยพื้นที่ใช้สอย 2.00 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน หากไม่สามารถแยกเป็นแต่ละห้องได้ อาจจะรวมเป็นห้องเอนกประสงค์โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ตามความเหมาะสมและข้อจำกัดของพื้นที่ โดยมีแนวทางดังนี้

1.6.1 บริเวณพื้นที่สำหรับการนอนต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการดังนี้

1) จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดภัย โปร่ง ไม่มีสิ่งรบกวนและแสงสว่างไม่จ้าจนเกินไป

2) อุปกรณ์เครื่องนอนต่าง ๆ มีความสะอาดนำไปปิดฝุ่น ดากแดดอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

3) ที่นอน ผ้าปูที่นอน หมอน ปลอกหมอน ผ้าห่ม มีสภาพดี และมีเฉพาะเด็กแต่ละคน ทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ด้วยการซัก หรือฟั๊งแดด เพื่อลดการแพร่ของเชื้อโรค

4) ตรวจสอบดูแลไม่ให้มีสัตว์หรือแมลงต่าง ๆ มารบกวนในบริเวณพื้นที่สำหรับนอน

1.6.2 บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก สภาพพื้นที่ทุกห้องต้องไม่ลื่นและไม่ชื้น ควรเป็นพื้นไม้หรือวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ทำความสะอาดง่ายและอยู่สภาพที่สะอาดอยู่เสมอ จัดวางสิ่งของ เครื่องใช้ เช่น ตู้ โต๊ะ เป็นระเบียบ และมีการยึดติดกับผนังหรือพื้นอย่างมั่นคง ในกรณีที่เครื่องใช้นั้นล้มได้ง่าย เหลี่ยม มุม ที่แหลมคมของเครื่องใช้ต่าง ๆ ต้องหุ้มด้วยวัสดุที่นุ่ม เพื่อป้องกันการกระแทกของเด็ก

1.6.3 บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก มีการถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเหมาะสม มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้ บริเวณห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหาร ต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับเด็ก มีสภาพแข็งแรง และใช้งานได้ดี

1.6.4 บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควร มีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้าง และเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความปลอดภัยและความปลอดภัยเป็นหลัก ดังนี้

1) สถานที่เตรียมปรุงอาหาร สะอาด เป็นระเบียบ และการขนส่งอาหารที่พร้อมบริโภค ต้องมีการปกปิด

2) มีการระบายอากาศดี ไม่มีกลิ่นคว้นรบกวน

3) มีความปลอดภัยสำหรับเด็ก เช่น มีการป้องกันอันตรายที่เกิดกับเด็กได้จากมีด ของมีคม ถังแก๊ส เป็นต้น

4) โต๊ะเตรียมปรุงอาหารมีสภาพดี สะอาด สูงจากพื้นอย่างน้อย 60

เซนติเมตร

5) ภาชนะใส่อาหารทำด้วยวัสดุที่ปลอดภัย เช่น สแตนเลส อลูมิเนียม เมลามีน สีขาว หรือสีอ่อน ไม่แตกง่าย หรือมีความคม

6) ที่ล้างภาชนะ ควรใช้อย่างที่มีก๊อกหรือน้ำ ท่อระบายน้ำ ถ้าใช้กะละมังต้องมี 3 ใบ วางสูงจากพื้น อย่างน้อย 60 เซนติเมตร และบริเวณที่ล้างจะต้องมีการระบายน้ำได้ดี ไม่เออะแอะ

7) ล้างภาชนะ อุปกรณ์ด้วยน้ำยาฆ่าล้างภาชนะ และน้ำสะอาดอีก 2 ครั้ง หรือล้างด้วยน้ำไหล

8) ภาชนะ อุปกรณ์ เมื่อล้างเสร็จแล้วต้องคว่ำให้แห้ง ห้ามเช็ด วางในตะแกรงโปร่ง สะอาด สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

9) เชียง มีด ต้องอยู่ในสภาพดี สะอาด แยกใช้ตามประเภทของอาหาร ได้แก่ ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์สุก เนื้อสัตว์ดิบ มีเชียงแยกใช้ตามประเภทอาหาร อย่างน้อย 3 อัน และควรทำความสะอาดทันทีเมื่อใช้เสร็จ

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ภายในอาคาร

2.1.1 แสงสว่าง

ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่ำเสมอ ทั่วทั้งห้อง เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2-3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดสถานะเครียด และมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

1) เสียงเสียงต้องอยู่ในระดับ ไม่ดังเกินไป อาคารควรตั้งอยู่บริเวณที่ระดับเสียงเหมาะสม

2) การถ่ายเทอากาศควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกโดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลม รวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณ โรงงานที่มีมลพิษ ต้องมีเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสม บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเขตห้ามสูบบุหรี่ตามกฎหมาย

2.2 ภายนอกอาคาร

2.2.1 รั้ว ควรมีรั้วกันบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็กและควรมี ทางเข้า-ออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีที่มีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2.2.2 สภาพแวดล้อมและมลภาวะควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงที่รบกวน มีการ

จัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะ หรือแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะต้องกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2.2.3 พื้นที่เล่นกลางแจ้งต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอสำหรับเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้ง เป็นการเฉพาะ หรือในสถานที่อื่น ๆ ได้ ควรปรับใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรืออาจจะจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กในสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณลานวัด หรือในสวนสาธารณะในกรณีที่นำเด็กออกไปเล่นนอกศูนย์ จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและการดูแลอย่างใกล้ชิดเป็นสิ่งสำคัญ โดยให้เด็กมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน

2.2.4 ระเบียงต้องมีความกว้างเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 1.50 ตารางเมตร หากที่นั่งตามระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70.00 เซนติเมตร กรณีที่มีอาคาร 2 ชั้นขึ้นไป ควรมียุคกรงกันเพื่อความปลอดภัยของเด็ก นอกจากนี้ ควรตรวจสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานให้ปลอดภัยสำหรับเด็กอยู่เสมอ

3. ด้านความปลอดภัย

3.1 มาตรฐานการป้องกันความปลอดภัย

3.1.1 ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร

3.1.2 ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่องต่อพื้นที่ 150 ตารางเมตร และถึงดับเพลิงติดตั้งสูงจากพื้นถึงหัวถังไม่เกิน 1.50 เซนติเมตร

3.1.3 ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟฟ้าต่อพ่วง

3.1.4 หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทำด้วยวัสดุแตกหักง่าย หรือ แผลคม หากเป็นไม้ ต้องไม่มีเสี้ยนไม้ หรือเหลี่ยมคม

3.1.5 จัดให้มีตู้ยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับปฐมพยาบาล วางไว้อยู่ในที่สูงสะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก

3.1.6 จัดให้มีวัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วมที่มีลักษณะลื่น และเก็บสารจำพวกสารเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก วัสดุกันลื่นที่ใช้ในห้องน้ำ-ห้องส้วม ต้องทำความสะอาดสม่ำเสมอ

3.1.7 ไม่มีหลุม หรือบ่อน้ำ ที่อาจจะเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคารรวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม

3.1.8 มีระบบการถือคประตุในการเข้า-ออก นอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่ เปิด-ปิดได้ ควรมึกริ่งสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัวและที่ประกอบอาหาร ควรมีประตู เปิด - ปิด ที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้

3.1.9 ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค เช่นมุ้งลวด ฯลฯ และมีมาตรการป้องกันด้าน สุขอนามัย

3.1.10 มีตู้ หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง มีความสูงขนาดที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก สำหรับสิ่งของเครื่องใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก นั้นควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

3.2.1 มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

3.2.2 บุคลากรได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3.2.3 มีโทรศัพท์และหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจ หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันทีทั่วทั้งที่ กรณีเกิดเหตุการณ์คับขัน หรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลประจำไว้

3.2.4 มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็ก

3.2.5 มีมาตรการในการรับ-ส่งเด็ก อย่างเป็นระบบ

3.2.6 มีแผนและแนวทางปฏิบัติกรณีเด็กมีเหตุฉุกเฉินที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือโดยด่วน

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ที่บรรมเลี้ยงดู จะต้องจัดหา การสร้าง ดูแลรักษา ซ่อมบำรุงสถานที่ การจัดสิ่งแวดล้อมและมาตรการเพื่อความปลอดภัย ดังนั้นในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคารสถานที่ และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็กเล็ก ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจและไว้วางใจ การก่อสร้างและพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และความปลอดภยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีส่วนช่วยในการ

ส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็กการจัดการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องเหมาะสม อันจะส่งผลต่อสุขภาพ โดยตรงในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิด อุบัติเหตุ ส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็กและฝึกสุขนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้องซึ่งเป็น พื้นฐานสำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

การอบรมเลี้ยง การจัดการประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2-5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งทาง ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของเด็ก โดยมี วัตถุประสงค์หลักดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา)
2. เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีคุณลักษณะ และสมรรถนะตามวัย โดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและอยู่ร่วมกับผู้อื่นใน สังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ
4. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของ เด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น
5. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคม ท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องใช้หลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังต่อไปนี้

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปีหมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อ ธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรม ที่เด็ก อาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิต ให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

2. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของการพัฒนาทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการดังนี้

2.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แลพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

2.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมของวัฒนธรรมไทย

2.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

2.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

2.5 ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

การบูรณาการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดการบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาขึ้นจากการสำรวจความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น โดยการศึกษาเอกสารท้องถิ่นและงานวิจัย มาประกอบเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย

1.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 2 ปี

1.1.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

1.1.2 ใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน

1.1.3 มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย

1.1.4 รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

1.1.5 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

1.1.6 ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย

1.1.7 สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

1.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กอายุ 3 - 5 ปี

1.2.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขอนามัยที่ดี

1.2.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

1.2.3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข

1.2.4 มีคุณธรรม จริยธรรม

1.2.5 ชื่นชมและกล้าแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและรักการ

ออกกำลังกาย

1.2.6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

1.2.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความเป็นไทย

1.2.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของ

สังคม

1.2.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

1.2.10 มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

1.2.11 มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์

1.2.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

2. คุณลักษณะตามวัย

2.1 คุณลักษณะตามวัยอายุ 2 ปี

2.1.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1) วิ่งคล่องขึ้นแต่ไม่สามารถหยุดได้ทันที
- 2) เดินถอยหลังได้
- 3) เดินขึ้นลงบันไดได้เอง โดยวางเท้าทั้ง 2 ข้างบนบันไดขั้นเดียว
- 4) สลับเท้าขึ้นบันไดได้เมื่ออายุอย่าง 3 ปี
- 5) หยิบของชิ้นเล็ก ๆ ได้ แต่หลุดมือง่าย
- 6) จับดินสอแท่งใหญ่ ๆ ได้ด้วยนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ

2.2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

- 1) แสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ด้วยคำพูด
- 2) มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เมื่อได้รับการยอมรับหรือชมเชย
- 3) ความเป็นตัวของตัวเอง

2.2.3 พัฒนาการทางด้านสังคม

- 1) เล่นร่วมกับคนอื่น แต่ต่างคนต่างเล่น
- 2) เริ่มรู้จักเล่นเป็นกลุ่มกับเด็กคนอื่น
- 3) พยายามช่วยตนเองในเรื่องการแต่งตัว
- 4) รู้จักขอและเริ่มรู้จักให้
- 5) เริ่มรู้จักรอคอย มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

2.2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 1) มีช่วงความสนใจกับสิ่งของบางอย่างได้นาน 3 – 5 นาที
- 2) ชอบดูหนังสือภาพ
- 3) ชอบฟังบทกลอน นิทาน คำคล้องจอง
- 4) สนใจค้นคว้า สำรวจสิ่งต่าง ๆ
- 5) เริ่มประโยคคำถาม อะไร
- 6) สนใจสิ่งรอบตัว
- 7) วางของซ้อนกันได้ 4 – 6 ชั้น

2.2 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 3 ปี

2.2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1) กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
- 2) รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
- 3) เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
- 4) เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้

2.2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

- 1) แสดงอารมณ์ความรู้สึก
- 2) ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
- 3) กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดคนน้อยลง

2.2.3 พัฒนาการทางด้านสังคม

- 1) รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
- 2) ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
- 3) เล่นสมมติได้
- 4) รู้จักรอคอย

2.2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 1) สำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกัน
- 2) บอกชื่อของตนเองได้
- 3) ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
- 4) สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้
- 5) สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ
- 6) ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองและแสดงท่าทางเลียนแบบได้
- 7) รู้จักใช้คำถาม อะไร
- 8) สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ
- 9) อยากรู้ อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

2.3 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 4 ปี

2.3.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1) กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
- 2) รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
- 3) เดินขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้
- 4) เขียนรูปลิ่มเหลี่ยมตามแบบได้ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
- 5) กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย

2.3.2 พัฒนาการด้านอารมณ์

- 1) แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
- 2) เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
- 3) ชอบทำทนายผู้ใหญ่
- 4) ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

2.3.3 พัฒนาการด้านสังคม

- 1) แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้ด้วยตนเอง
- 2) เล่นร่วมกับคนอื่นได้
- 3) รอคอยตามลำดับก่อนหลัง
- 4) แบ่งของให้คนอื่น
- 5) เก็บของเล่นเข้าที่

2.3.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 1) จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้
- 2) บอกชื่อและนามสกุลตนเองได้
- 3) พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำแนะนำ
- 4) สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
- 5) สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียด

เพิ่มขึ้น

- 6) รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

2.4 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 5 ปี

2.4.1 พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1) สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางด้านร่างกายได้อย่างคล่องแคล่วและมั่นคง

2.4.2 พัฒนาการด้านอารมณ์

- 1) แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
- 2) ชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
- 3) ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

2.4.3 พัฒนาการด้านสังคม

- 1) ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ได้ด้วยตนเอง
- 2) เล่นหรือทำงาน โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้
- 3) มีมารยาทในสังคมที่งดงามมีจิตอาสา

2.4.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 1) สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นและสร้างสรรค์งานตามศักยภาพ

3. การจัดประสบการณ์

3.1 การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 2 ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 2 ปี เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่นและการทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะคุณธรรม จริยธรรม ได้พัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา

3.1.1 หลักการจัดประสบการณ์

- 1) เลี้ยงดูเด็กให้มีสุขภาพที่ดีและปลอดภัย
- 2) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กด้วยวาจาและท่าทีที่อบอุ่นเป็นมิตร

3) จัดประสบการณ์เรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการและ
พัฒนาการของเด็ก

4) จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก

5) ประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและ
สม่ำเสมอ

6) ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาใน
การพัฒนาเด็ก

3.1.2 แนวทางการจัดประสบการณ์อายุ 2 ปี

1) ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางด้าน
ร่างกายและจิตใจของเด็ก

2) สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ และความ
มั่นคงทางอารมณ์

3) จัดประสบการณ์ตรง ให้เด็กได้เลือก ลงมือกระทำและเรียนรู้จาก
ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการเคลื่อนไหวผ่านการเล่น

4) เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แวดล้อมและสิ่งต่าง ๆ
รอบตัวเด็กอย่างหลากหลาย

5) จัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้และของเล่นที่สะอาด ปลอดภัย
เหมาะสมกับเด็ก

6) ใช้การสังเกตและติดตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่าง
ต่อเนื่องสม่ำเสมอ

7) ให้ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก

3.2 การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 3-5 ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก อายุ 3-5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปแบบ
ของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นทำกิจกรรมการเรียนรู้ 6 กิจกรรม) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จาก
ประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาด้านร่างกาย
อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

3.2.1 หลักการจัดประสบการณ์

- 1) จัดประสบการณ์ผ่านการเล่นและการทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมและอย่างต่อเนื่อง
- 2) เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 3) จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
- 4) จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
- 5) ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

3.2.2 แนวทางการจัดประสบการณ์

- 1) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 2) จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ทั้ง 5
- 3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ
- 4) จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข เชื้อต่อการเรียนรู้
- 6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในบริบทของชุมชนนั้น ๆ
- 7) จัดประสบการณ์ส่งเสริมลักษณะที่นิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 8) จัดประสบการณ์ให้เด็กทั้งที่มีการวางแผนล่วงหน้า และแผนที่เกิดจากสภาพจริง
- 9) นำชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์
- 10) ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล ใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร จะต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนเพื่อให้เด็กเล็กพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งครอบคลุมถึงการศึกษาหลักสูตร การนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ การจัดการและผลิตสื่อ การนิเทศ ติดตามและการประเมินผล การส่งเสริมด้านสุขภาพ ด้านโภชนาการ ด้านนันทนาการ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมแนะแนว

5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน

การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมกันของทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายอีกทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่เด็กเล็ก ที่จะทำให้มีการสานเสริมการศึกษาระดับพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะจะทำให้สามารถขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่มาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องที่จะทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป

บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และศาสนา สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

1.1 ให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการการพัฒนาต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 ให้คำแนะนำปรึกษา สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรมเช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองและครู

1.3 ให้คำแนะนำหรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนท้องถิ่นทราบอย่างทั่วถึง

2. ด้านอาคารสถานที่

2.1 ร่วมพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร

2.2 ร่วมให้การเฝ้าระวัง ดูแลความปลอดภัยและทรัพย์สินภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ด้านบุคลากร

ระดมทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคคล คือ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่น ๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนี้

3.1 ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนในการดำเนินงานและการพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.2 ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์เรียนรู้ ดูแลความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชนได้ ดังนี้

4.1 จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน

4.2 จัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง

4.3 จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง

4.4 จัดให้มีมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง

4.5 จัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วมในโอกาสต่าง ๆ

4.6 จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงาน
เด็ก

4.7 ร่วมกิจกรรมวันสำคัญวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น
นั้น ๆ

4.8 เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด สวนสาธารณะ

4.9 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการชุมชนเกี่ยวกับอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์
บุคลากรและอื่น ๆ

5. ด้านการเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการแก่ประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่น โดยให้
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือครูผู้ดูแลเด็ก เป็นวิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ในการอบรม
เลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย

6. ด้านให้บริการสาธารณะ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถมีส่วนช่วยในการสนับสนุนการให้บริการสาธารณะ
แก่ชุมชน หรือประชาชนได้ ตามบริบทหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น

7. การส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากชุมชน

7.1 การสนับสนุนวัสดุ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่าง ๆ

ชุมชนสามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวัสดุ สื่อการเรียนการ
สอน และอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น

7.2 บริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ

ชุมชนสามารถบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้
รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

7.3 การให้ความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชน หรือจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงาน
ต่าง ๆ

ชุมชนสามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอด
ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ มา
ถ่ายทอดเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

7.4 การให้การสนับสนุนแหล่งความรู้ในชุมชน

ชุมชนสามารถให้การสนับสนุนจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้โดยการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่าง ๆ โดยให้เด็กปฐมวัย ไปเรียนรู้จากสถานที่จริง

7.5 การให้ข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ชุมชนสามารถให้การสนับสนุนข่าวสารต่าง ๆ ที่จะเป็ประโยชน์ในการ พัฒนาเด็กปฐมวัยภายในพัฒนาเด็กเล็ก

8. กระบวนการมีส่วนร่วมกันกันทุกภาคส่วนในสังคม

การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และศาสนาสถาน สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์ เด็กเล็ก ได้แก่

8.1 ร่วมระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

8.2 ร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

8.3 ร่วมตรวจสอบ ร่วมประเมินศูนย์ฯลฯ ร่วมแก้ไขเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็ง ของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชนในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมกัน ทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อให้เป็นไปตาม กฎหมายอีกทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการสร้าง พื้นฐานการศึกษาให้แก่เด็กเล็ก ที่จะทำให้มีการสร้างเสริมการศึกษาระดับพื้นฐานต่อไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพ ของการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะจะทำให้สามารถขับเคลื่อน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่มาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องที่จะทำให้เกิดความร่วมมือที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นที่ของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินดังนี้

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 1.2 เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็ก
- 1.3 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.4 เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. แนวทางปฏิบัติงาน

- 2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.2 จัดทำแผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ
- 2.3 ส่งแผนงานและปฏิทินงานให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดพิจารณาเห็นชอบ
- 2.4 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.5 ดำเนินการตามแผนงานและปฏิทินที่กำหนดไว้

2.6 สรุปการรายงานผลการดำเนินงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด

หมายเหตุ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปรับรูปแบบ และกิจกรรมภายใต้กร
ร่วมมือได้ตามบริบทของแต่ละท้องถิ่น

3. การส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานผู้จัดการศึกษาปฐมวัยมี
บทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการ
งบประมาณและการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

3.2 ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่าย

3.3 ประเมินผลการพัฒนา

3.4 สนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความก้าวหน้าในวิชาชีพและมี
ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

4. การจัดตั้งเครือข่ายระดับต่าง ๆ

ชั้นที่ 1 การวางแผนงาน

1. วางแผนงานในการสร้างเครือข่าย

2. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 สำนักงานส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอ

2.3 สำนักงานส่งเสริมปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด

2.4 สถานีอนามัย

2.5 โรงพยาบาล

2.6 ศาสนาสถาน

2.7 สถาบันการศึกษาต่าง ๆ

2.8 ชมรม/สมาคมต่าง ๆ

3. ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสร้างเครือข่าย

4. จัดตั้งชมรม คณะกรรมการชมรม คณะทำงานหรือคณะกรรมการที่จะเป็น
ทีมงานพร้อมกำหนดภารกิจหน้าที่ และกลไกในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับการ
ดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกิจกรรมต่าง ๆ โดยทีมงานควรประกอบไปด้วย

- 4.1 ผู้นำเครือข่าย
  - 4.2 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
  - 4.3 ผู้ดูแลเด็กดีเด่น
  - 4.4 ครูผู้ดูแลเด็ก
  - 4.5 ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก
  - 4.6 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.)
  - 4.7 เจ้าหน้าที่จากสถานีอนามัยในพื้นที่
  - 4.8 เจ้าหน้าที่จากสาธารณสุขในพื้นที่
  - 4.9 ภูมิปัญญาในพื้นที่
  - 4.10 ผู้ปกครอง
  - 4.11 ผู้นำทางศาสนา
5. วางแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น
- 5.1 จัดอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลเด็ก
  - 5.2 ศึกษาดูงาน
  - 5.3 จัดเวทีแลกเปลี่ยนการเรียนรู้
  - 5.4 นิเทศศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ขั้นที่ 2 ปฏิบัติงานตามแผน
- ขั้นที่ 3 ประเมินผลการดำเนินงาน
1. ประเมินผลการดำเนินงานในรอบปีของแต่ละฝ่ายแต่ละทีมงานที่แบ่งภาระงานไว้
  2. รวบรวมผลการประเมินปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข เพื่อเสนอทีมงาน คณะทำงานและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ขั้นที่ 4 ปรับปรุงและพัฒนา
1. นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการสร้างเครือข่าย
- สรุปได้ว่า มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จะต้องมีการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทางด้านการพัฒนา ความร่วมมือ ความเข้มแข็ง ในการปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้องใน

การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

บริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

1. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด

1.1 ที่ตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอจังหาร ประมาณ 15 กิโลเมตร อยู่ห่างจากจังหวัดร้อยเอ็ด 20 กิโลเมตร

1.2 อาณาเขต

อาณาเขตทางทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลชัยภูยา ตำบลลำชี จังหวัดกาฬสินธุ์

อาณาเขตทางทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลฝักแว่น จังหวัดร้อยเอ็ด

อาณาเขตทางทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลคงสิงห์ จังหวัดร้อยเอ็ด

อาณาเขตทางทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลท่าตูม

จังหวัดมหาสารคาม

1.3 เนื้อที่ ตำบลม่วงลาดมีพื้นที่ทั้งหมด 8.1 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 20,250 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 0.39 ของจังหวัดร้อยเอ็ด

1.4 ลักษณะภูมิประเทศ ตำบลม่วงลาดมีลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่มดินเหนียวปนทราย เหมาะสำหรับการเพาะปลูก

1.5 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาดมีอากาศร้อนจัดและแห้งแล้งในฤดูร้อน มีอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว และมีอากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไปในช่วงฤดูฝน

ฤดูร้อน	เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์	ถึงเดือนเมษายน
ฤดูฝน	เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม	ถึงเดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน	ถึงเดือนมกราคม

1.6 ป่าไม้

ตำบลม่วงลาดมีป่าไม้เป็นป่าไม้เบญจพรรณขึ้นทั่วไปตามที่สาธารณะ

1.7 การปกครองและประชากร

1. การปกครอง ในปี พ.ศ. 2556 องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด แบ่งเขตการปกครอง ออกเป็น 12 หมู่บ้าน 1,357 หลังคาเรือน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านแจ้ง	จำนวน	84	หลังคาเรือน
หมู่ที่ 2 บ้านแจ้ง	จำนวน	135	หลังคาเรือน
หมู่ที่ 3 บ้านแจ้งข่า	จำนวน	104	หลังคาเรือน
หมู่ที่ 4 บ้านท่าลาด	จำนวน	156	หลังคาเรือน
หมู่ที่ 5 บ้านม่วงลาด	จำนวน	156	หลังคาเรือน
หมู่ที่ 6 บ้านม่วงลาด	จำนวน	170	หลังคาเรือน
หมู่ที่ 7 บ้านม่วงลาด	จำนวน	121	หลังคาเรือน
หมู่ที่ 8 บ้านหนองแค	จำนวน	29	หลังคาเรือน
หมู่ที่ 9 บ้านท่าลาด	จำนวน	157	หลังคาเรือน
หมู่ที่ 10 บ้านแจ้ง	จำนวน	83	หลังคาเรือน
หมู่ที่ 11 บ้านแจ้ง	จำนวน	91	หลังคาเรือน
หมู่ที่ 12 บ้านแจ้ง	จำนวน	71	หลังคาเรือน

จำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาดมีหมู่บ้าน 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่

1-12 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งสิ้น จำนวน 39 คน

2. ประชากร จากการสำรวจ เมื่อเดือน เมษายน 2556 องค์การบริหาร ส่วนตำบลม่วงลาด มีประชากรทั้งสิ้น 5,524 คน แยกเป็น

2.1 ชาย 2,720 คน

2.2 หญิง 2,804 คน

3. ประชากรมีความหนาแน่นเฉลี่ย 681.98 คน / ตารางกิโลเมตร

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากร และครัวเรือนตำบลม่วงลาด

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวนประชากร			จำนวน (ครัวเรือน)
		ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	
บ้านแจ้งก้อน	1	173	180	353	84
บ้านแจ้งก้อน	2	297	302	599	135
บ้านแจ้งข่า	3	201	209	410	104
บ้านท่าลาด	4	243	271	514	156
บ้านม่วงลาด	5	266	269	535	156
บ้านม่วงลาด	6	331	348	679	170
บ้านม่วงลาด	7	235	256	491	121
บ้านหนองแค	8	63	58	121	29
บ้านท่าลาด	9	311	319	630	157
บ้านแจ้งก้อน	10	179	184	363	83
บ้านแจ้งก้อน	11	246	226	472	91
บ้านแจ้งก้อน	12	175	182	357	71
รวม		2,720	2,804	5,524	1,357

จำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,524 คน แยกเป็น ชาย 2,720 คน หญิง 2,804 คน
จำนวนครัวเรือนรวมทั้งสิ้น 1,357 ครัวเรือน

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 อาชีพของประชาชน

2.1.1 เกษตรกร	ร้อยละ	70 %
2.1.2 รับจ้างทั่วไป	ร้อยละ	10 %
2.1.3 ค้าขาย	ร้อยละ	5 %
2.1.4 รับราชการ	ร้อยละ	5 %
2.1.5 อาชีพอื่น ๆ	ร้อยละ	10 %

2.2 ทรัพยากรในพื้นที่

2.2.1 แม่น้ำชี

2.2.2 หนองกุดจับ,หนองกิบแถบ

2.2.3 ป่าไม้สาธารณะ

2.3 หน่วยงานธุรกิจในพื้นที่

2.3.1 ตลาดชุมชน จำนวน 3 แห่ง

2.3.2 ตลาดกลางประจำตำบล จำนวน - แห่ง

2.3.3 ร้านอาหาร จำนวน 6 แห่ง

2.3.4 ร้านสหกรณ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 8 แห่ง

2.3.5 ร้านมินิมาร์ท จำนวน 3 แห่ง

2.3.6 ร้านขายของชำ จำนวน 38 ร้าน

2.3.7 ปั้มน้ำมัน 2 หัวจ่าย จำนวน 1 แห่ง

2.3.8 ปั้มหลอด จำนวน 6 แห่ง

2.3.9 บริษัทรับเหมาก่อสร้าง จำนวน 1 แห่ง

2.3.10 โรงสี จำนวน 14 แห่ง

2.3.11 ร้านเสริมสวย จำนวน 2 ร้าน

2.3.12 ร้านตัดผม จำนวน 2 ร้าน

2.3.13 รับซื้อของเก่า จำนวน 3 แห่ง

3. สภาพทางสังคม

3.1 การศึกษา

3.1.1 โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง คือ โรงเรียนม่วงลาดวิทยาคาร หมู่ที่ 4

3.1.2 โรงเรียนขยายโอกาส 1 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านแจ้โคกลำมแจ้จำ หมู่

3.1.3 โรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านม่วงท่าลาด หมู่ที่ 5

3.1.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 ศูนย์ คือ

1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแจ้ หมู่ที่ 2

2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงท่าลาด หมู่ที่ 5

3.1.5 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านมีครบทั้ง 12 หมู่บ้าน

3.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา

3.2.1 วัด / สำนักสงฆ์ มี 7 แห่ง ดังนี้

- 1) วัดสว่างนวนาวาส ตั้งอยู่บ้านแจ้ง
- 2) วัดโนนสะอาด ตั้งอยู่บ้านแจ้งข่า
- 3) วัดราษฎร์วาริ ตั้งอยู่บ้านท่าลาด
- 4) วัดป่าอัมพวัน ตั้งอยู่บ้านท่าลาด
- 5) วัดอัมพนวนาวาส ตั้งอยู่บ้านม่วงลาด
- 6) วัดสุธรรมราษฎร์บำรุง ตั้งอยู่บ้านม่วงลาด
- 7) วัดบ้านหนองแค ตั้งอยู่บ้านหนองแค

3.2.2 โบสถ์ / วิหาร 3 แห่ง ดังนี้

- 1) โบสถ์ ตั้งอยู่ที่วัดสว่างนวนาวาส บ้านแจ้งก้อน
- 2) โบสถ์ ตั้งอยู่ที่วัดราษฎร์วาริ บ้านท่าลาด
- 3) โบสถ์ ตั้งอยู่ที่วัดอัมพนวนาวาส บ้านม่วงลาด

3.3 การสาธารณสุข

3.3.1 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลม่วงลาด 1 แห่ง ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 4 บ้านท่าลาด ต. ม่วงลาด อ. จังหาร จ. ร้อยเอ็ด มีจำนวนเจ้าหน้าที่ 3 คน

3.3.2 อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 100 %

3.4 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3.4.1 สถานีตำรวจ 1 แห่ง คือ สถานีตำรวจภูธรม่วงลาด ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ 4 บ้านท่าลาด ต. ม่วงลาด อ. จังหาร จ. ร้อยเอ็ด

4. การบริการขั้นพื้นฐาน

4.1 การคมนาคม มีเส้นทางคมนาคมขนส่ง ดังนี้

- 4.1.1 ถนนลาดยาง 2 สาย
- 4.1.2 ถนนคอนกรีต 79 สาย
- 4.1.3 ถนนลูกรัง 46 สาย
- 4.1.4 ถนนดิน 46 สาย

4.2 การโทรคมนาคม

- 4.2.1 โทรศัพท์สาธารณะ 11 แห่ง
- 4.2.2 ตู้โทรศัพท์สาธารณะ 2 แห่ง

4.3 การไฟฟ้า

4.3.1	มีไฟฟ้าใช้ครบทั้งหมด	12	หมู่บ้าน
4.4	แหล่งน้ำธรรมชาติ		
4.4.1	ลำน้ำ ลำห้วย	2	สาย
4.4.2	บึง หนอง	4	แห่ง
4.5	แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น		
4.5.1	บ่อน้ำตื้น	42	บ่อ
4.5.2	ประปาขนาดใหญ่	2	แห่ง
4.5.3	ประปามหมู่บ้าน	3	แห่ง

5. ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.1	จำนวนบุคลากร	จำนวน 33 คน
5.1.1	สำนักงานปลัด	จำนวน 19 คน
5.1.2	ส่วนการคลัง	จำนวน 7 คน
5.1.3	ส่วนโยธา	จำนวน 7 คน
5.2	ระดับการศึกษา	
5.2.1	มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา	จำนวน 15 คน
5.2.2	ปริญญาตรี	จำนวน 15 คน
5.2.3	ปริญญาโท	จำนวน 3 คน

5.3 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล (ข้อมูล 1 ตุลาคม 2554 - 30 กันยายน

2555) ประจำปีงบประมาณ 2555 แยกเป็น

5.3.1 ภาษีอากร

1) ภาษีจัดเก็บเอง	37,366.40	บาท
2) ภาษีที่รัฐบาลจัดสรร	10,346,683.38	บาท
รวมภาษีอากร	10,384,049.78	บาท

5.3.2 ค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต

1) ค่าธรรมเนียม ค่าปรับและค่าใบอนุญาต	1,124.95	บาท
---------------------------------------	----------	-----

5.3.3 รายได้จากทรัพย์สิน

1) รายได้จากทรัพย์สิน	145,311.63	บาท
-----------------------	------------	-----

5.3.4 รายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์

1) รายได้จากกิจการน้ำประปา	522,575.00	บาท
----------------------------	------------	-----

2) รายได้จากกิจการสถานีสูบน้ำพลังไฟฟ้า 154,490.00 บาท

3) เงินอุดหนุนเฉพาะกิจค่าไฟฟ้ากิจการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 695,788.3 บาท

รวมรายได้จากสาธารณูปโภคและการพาณิชย์ 1,372,853.35 บาท

5.3.5 รายได้เบ็ดเตล็ด

รายได้เบ็ดเตล็ด	158,027.00	บาท
-----------------	------------	-----

5.3.6 รายรับจากเงินอุดหนุน

1) เงินอุดหนุนทั่วไป	6,637,104.00	บาท
----------------------	--------------	-----

2) เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	7,731,459.40	บาท
------------------------	--------------	-----

รวมรายรับจากเงินอุดหนุน	14,368,563.40	บาท
-------------------------	---------------	-----

รวมรายรับทั้งสิ้น	25,057,076.76	บาท
-------------------	---------------	-----

6. ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

6.1 การรวมกลุ่มของประชาชน จำนวนกลุ่มทุกประเภท 20 กลุ่ม แยกประเภทกลุ่ม

6.1.1 กลุ่มอาชีพ	6	กลุ่ม
------------------	---	-------

6.1.2 กลุ่มออมทรัพย์	12	กลุ่ม
----------------------	----	-------

6.1.3 กลุ่มแม่บ้านระดมถั้อหุ้่น	1	กลุ่ม
---------------------------------	---	-------

6.1.4 กลุ่มแม่บ้านจำหน่ายปุ๋ย	1	กลุ่ม
-------------------------------	---	-------

6.2 จุดเด่นของพื้นที่

6.2.1 มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มเหมาะสำหรับทำการเกษตร

6.2.2 การคมนาคมสะดวก

6.2.3 มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์

6.2.4 ประชาชนในตำบลมีการศึกษาค่อนข้างดี

7. ข้อมูลอื่นๆ

มวลชนจัดตั้งและองค์กรเอกชน

7.1 ลูกเสือชาวบ้าน	2	รุ่น	จำนวน 300 คน
--------------------	---	------	--------------

7.2 ตำรวจอาสา	1	รุ่น	จำนวน 132 คน
---------------	---	------	--------------

7.3 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	2	รุ่น	จำนวน 140 คน
------------------------------------	---	------	--------------

7.4 อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้าน (อสม.)			จำนวน 166 คน
--	--	--	--------------

8. บริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็กม่วงลาด

8.1 ปรัชญา

พัฒนาการสมวัย ร่าเริงแจ่มใส

ผู้ปกครองสุขใจ ก้าวไกลสู่สังคมที่ดี

8.2 วิสัยทัศน์

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก...ม่วง-ท่าลาด...จะมุ่งส่งเสริม และพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีร่างกายเจริญเติบโตมีสุขนิสัย และสุขภาพจิตที่ดี ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรม การคิดแก้ปัญหา และใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสมตามวัย มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมตามวัย โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมได้อย่างมีความสุข

8.3 ภารกิจ

8.3.1 ผู้ดูแล จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพเน้นพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน

8.3.2 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน

8.3.3 ใฝ่ระวังดูแลสุขภาพ การรับประทานอาหาร การดื่มนมอย่างสม่ำเสมอ

8.3.4 จัดหาสื่อ แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและหลากหลาย

8.3.5 มีการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่ หลากหลาย

8.3.6 ผู้ดูแลเด็ก ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

8.3.7 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน บุคลากร ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อระดมความคิดทรัพยากรมาช่วยเหลือในการจัดประสบการณ์ ในระดับปฐมวัย

8.4 ประวัติความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วง-ท่าลาด

ปี พ.ศ. 2537 ได้รับการอนุญาตให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีคณะกรรมการหมู่บ้าน ร่วมกับชาวบ้าน ได้ร่วมกันสร้างศูนย์ชั่วคราวภายใน.....บ้านท่าลาด ม. 4 ขอใช้สถานที่สภาตำบลม่วงลาด มีนายอานนท์ เป็นประธานประจำศูนย์ ครั้งแรกเด็กเข้ามารับการพัฒนาจำนวน.....32....คน ผู้ดูแลเด็ก...2 ....คน คือ 1. นางทองกาญจน์ นางจันทัด 2. นางเรวดี พรหมเลิศ

ปี พ.ศ. 2540 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....บ้านม่วงท่าลาด.....ได้รับการปรับปรุงจากหน่วยงานพัฒนาชุมชนเป็นผู้ดูแล จนได้เป็นศูนย์ที่มั่นคงแข็งแรงขึ้น จากเดิมโครงสร้างทำด้วยไม้ หลังคามุงด้วยหลังคาสังกะสี ก็ปรับเปลี่ยนโครงสร้างเป็นเหล็ก และคอนกรีต หลังคามุงกระเบื้อง

ปี พ.ศ. 2545 ได้ถ่ายโอนมายังหน่วยงานองค์กรปกครองท้องถิ่น สังกัดกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดูแล และได้ปรับปรุงต่อเติมซ่อมแซมอาคารศูนย์ฯ เรื่อยมาจนถึงณ. ปัจจุบัน ขณะนี้มีเด็กที่เข้ามาใช้บริการมีจำนวน..53..คน ผู้ดูแลเด็ก..3..คน ได้แก่..1. นางเกษร ดิษฐเจริญ 2. นางสาวพัชนี ภาระพงษ์ 3. นางธัญพร วงศ์เวียง

ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านม่วงท่าลาด ตั้งอยู่ภายในบริเวณ. สวนสาธารณะประโยชน์ ม.5 บ้านม่วงลาด ต.ม่วงลาด อ.จันทาร จ.ร้อยเอ็ด จนเป็นที่ยอมรับของประชาชน ผู้ปกครองในเขตบริการ ของชุมชน บ้านม่วง-ท่าลาดและบ้านหนองแค หมู่ที่ 4,5,6,7,8,9,

8.5 ที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้าน-ม่วงท่าลาด ตั้งอยู่ภายในบริเวณ ตำบลม่วงลาด อำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ด มีอาณาเขตติดกับหมู่บ้านใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ด้านหลังโรงเรียนบ้านม่วงท่าลาด

ทิศใต้ ติดกับ บ้านม่วงลาดหมู่ที่ 6

ทิศตะวันออก ติดกับ สวนสาธารณะประโยชน์ตำบลม่วงลาด

ทิศตะวันตก ติดกับ บ้านม่วงลาดหมู่ที่ 5

8.6 คุณลักษณะที่พึงประสงค์

8.6.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

8.6.2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประ

สัมพันธ์กัน

8.6.3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข

8.6.4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

8.6.5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรีการเคลื่อนไหว และการรักการออก

กำลังกาย

8.6.6 ช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย

8.6.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม และความเป็นไทย

- 8.6.8 อยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- 8.6.9 ใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับวัย
- 8.6.10 มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับวัย
- 8.6.11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 8.6.12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

เนรมิต สายสุด (2549 : 50) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร พบว่า

1. การมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชัย จังหวัดยโสธร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชัยชนะชัย จังหวัดยโสธร เรียงตามจากสูงไปต่ำ คือ ด้านการบริหารจัดการและการบริการประชาชน ด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการวางแผนการลงทุน พานิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านโครงสร้างพื้นฐาน

2. การมีส่วนร่วมในกระบวนการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร ตามความคิดเห็นของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนผู้เสียภาษีมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร เรียงจากต่ำไปสูง คือ ด้านการบริหารจัดการและการบริการประชาชน ด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผนการลงทุน พานิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านโครงสร้างพื้นฐาน

พัชรารภรณ์ สุทธินันท์ไชย (2550 : 51) ได้ศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการดำรงอยู่ของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าสถานการณ์ของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในขณะนี้คือ สภาพแวดล้อมภายในเป็นจุดแข็ง แต่สภาพแวดล้อมภายนอกมีอุปสรรค จึงอยู่ในตำแหน่ง แม่วัวเงิน (Cash Cow) มียุทธศาสตร์ดังนี้ ยุทธศาสตร์ในระดับองค์กร เป็นการกำหนดภารกิจหลักขององค์กร ควรใช้ยุทธศาสตร์ตั้งหลักมัน หรือกลยุทธ์คงตัว ได้แก่ยุทธศาสตร์ที่ยังเป็นการไม่ริเริ่ม โครงการใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่ม ยุทธศาสตร์ไม่เปลี่ยนแปลงคือไม่มีการลงทุนเพิ่มแต่มีการพัฒนาการบริหารภายในให้มีประสิทธิภาพ โดยการประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในองค์กร ยุทธศาสตร์ในการทำอะไร เช่น กลยุทธ์ลดค่าใช้จ่ายกลยุทธ์การลดต้นทุน กลยุทธ์การสร้างรายได้เพิ่ม ยุทธศาสตร์ระดับธุรกิจเป็นการเลือกกำหนดวิธีการผลิตและบริการเฉพาะของหน่วยหรือของฝ่าย ยุทธศาสตร์ที่ควรใช้ คือ กลยุทธ์การเป็นผู้นำด้านต้นทุนมุ่งเน้นการผลิตหรือบริการให้มีคุณภาพสอดคล้องกับตลาดกลยุทธ์สร้างความแตกต่างเป็นการสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการก่อให้เกิดการได้เปรียบคู่แข่งและกลยุทธ์มุ่งเฉพาะส่วนเป็นการตอบสนองลูกค้าเฉพาะกลุ่ม ยุทธศาสตร์ระดับหน้าที่เป็นการกำหนดกิจกรรมตามงานหน้าที่ความรับผิดชอบในหน่วยงานย่อย เพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ยุทธศาสตร์ที่ควรใช้ได้แก่ กลยุทธ์การตลาดทำหน้าที่กำหนดแผนการตลาด โดยการใช้ส่วนประสมทางการตลาด 4 Ps ราคา กลยุทธ์การผลิต กลยุทธ์การวิจัยและพัฒนา กลยุทธ์ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ กลยุทธ์การบริหารระบบสารสนเทศ กลยุทธ์การเงินและการบัญชี

ภูริชัย ต่ายเกิด (2550 : 62) ได้ศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 3 วัดสันติพลารามในสังกัดเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 3 วัดสันติพลาราม โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาลักษณะการมีส่วนร่วมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือลักษณะการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ รองลงมาคือ ลักษณะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 2. ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 3 วัดสันติพลาราม โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาลักษณะการมีส่วนร่วมพบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาลักษณะการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยทุกลักษณะ ยกเว้น ลักษณะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีปัญหาระดับกลาง 3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันของชุมชนในการบริหารจัดการศึกษาโดยการร่วมมือกันทั้งบ้าน วัด

โรงเรียน (บวร) ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในกิจกรรมต่าง ๆ นั้น การประชุมผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง และบุคลากร มีการจัดตั้งชมรมเครือข่าย

พิทยา ภาโนมัย (2550 : 83-84) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา ศูนย์เด็กเล็กนออยู่ ตำบลโพธิ์ศรีสำราญ อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมแบบสร้างสรรค์ (AIC) และกลยุทธ์ที่ใช้ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตาม ผลการศึกษาพบว่า ก่อนดำเนินการปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง ผ่านเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนออยู่ของกรมอนามัย จำนวน 27 ข้อ ผ่าน 19 ข้อ หลังจกดำเนินการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมแบบสร้างสรรค์ (AIC) และกลยุทธ์ที่ใช้ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการและนิเทศติดตาม ซึ่งคณะกรรมการศูนย์ประกอบด้วย พระสงฆ์ ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครอง ซึ่งทุกฝ่ายต่างให้ความร่วมมือในการพัฒนา ปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายในชุมชนของตน ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จและยั่งยืน เพศ อายุ การศึกษาและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะความคิดเห็นประชาชน ส่วนใหญ่เห็นว่าควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เช่น กำหนดงบประมาณให้เพียงพอแก่การศึกษาระดับปฐมวัย

เกียรติจร ชัยอมฤต (2550 : 130-140) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบ ดังนี้

1. การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ด้านการบูรณาการเรียนรู้ ด้านสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมและด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กตามลำดับ

2. เปรียบเทียบการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของจังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสภาพที่ตั้ง โดยรวมและรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคามตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน พบว่าผู้บริหาร โรงเรียน ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตาม

หลักการจัดการศึกษาของ โรงเรียนเอกชนสภาพแวดล้อมต้องสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย เหมาะสม กับวัย และควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผู้ปกครองนักเรียนกับ โรงเรียนเป็นประจำมากเป็น อันดับแรกครูผู้สอน ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานเรื่องการสร้างหลักสูตรควร เหมาะสมกับวัยผู้เรียน สอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่นมาเป็นลำดับแรก ส่วนผู้ปกครอง นักเรียนให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องสถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตร ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและคำนึงถึงความสนใจความแตกต่างและความสามารถ ของเด็กมาเป็นลำดับแรก

เพลินพิศ มนตรีบุตร (2551 : 74) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการมี ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล ตำบลหนองกุงศรี อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบล

หนองกุงศรี อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านกิจการ นักเรียน ด้านความสัมพันธ์ชุมชนและประชาสัมพันธ์ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อม ด้านวิชาการและมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ด้านธุรการ การเงิน และ พัสดุตามลำดับ

แก้วใจ แสนโสภ (2551 : 81-92) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำ อยู่ บ้านหนองนกเขียน โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งและการวางแผนมีส่วนร่วม ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน คือ การค้นหาปัญหา การวางแผน การแก้ไขปัญหา การประเมินผลและการแก้ไขปัญหาใน ระดับมากที่สุดและเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และมีผล การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำอยู่อยู่ระดับดี การ พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) และการวางแผนแบบมี ส่วนร่วมมีประสิทธิภาพทำให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาตามวงจรเพิ่มขึ้นและมี ผลทำให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำอยู่ จึงควรสนับสนุนให้มีการนำโปรแกรมนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ศูนย์เด็กเล็กอื่นหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกันได้

จรรยา แสนหล้า (2551 : 79 – 85) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทขององค์การ บริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านบัว อำเภอเกษตรสมบูรณ์จังหวัด

ชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) การให้อาคารสถานที่ การจ้างรถรับ – ส่งและการขออนุญาตประกอบกิจการโรงเรียนสาธิตจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และการดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การตั้งคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คณะกรรมการผู้ปกครอง มีการวางแผนดำเนินงาน การสรรหาบุคลากรเข้าทำงานและการงบประมาณสำหรับแนวทางในการพัฒนาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ด้านงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ด้านการดำเนินการ มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ดึงภาคประชาชน ทีมผู้บริหาร และองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินการคลองตัว ฉับไว ด้านบุคลากร ส่งเสริมครูผู้ดูแลเด็กให้ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขา การศึกษาปฐมวัยอย่างทั่วถึง ด้านอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) ควรมีความเหมาะสมทั้งปริมาณและคุณภาพ ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัยควบคู่กับสื่อการเรียนรู้ในห้องเรียน และด้านอาคารสถานที่ ควรมีการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารและสร้างโรงอาหารและที่เปรงพื้นสำหรับเด็ก และการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการวางแผนล่วงหน้า เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์เพราะหากการดำเนินงานสะดุดจะกระทบความเป็นอยู่ของเด็กได้

ศราวุธ สังกะเทศ (2551 : 83) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าระดับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยพิจารณาจากปัจจัยด้านนโยบายการบริหารการปฏิบัติ และผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอยู่ 5 ด้าน คือ ด้านตัวบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านพัฒนาการของตัวเด็กเล็กด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อม ด้านความปลอดภัย และด้านความร่วมมือของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนที่มีต่อกัน ปัญหาอุปสรรคของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ มีอยู่ 3 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านระบบการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อม และด้านสุขภาพอนามัยของเด็กเล็ก ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีความรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาของเด็กเล็ก ข้อเสนอแนะใน

การศึกษาครั้งต่อไปคือ ควรมีการศึกษาหลักสูตรการเรียนการสอนเชิงเปรียบเทียบระหว่าง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของรัฐและเอกชน

นันทิชา ชาญหัตถกิจ (2552 : 130-133) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ด้านบุคลากรและการจัดการ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ตามลำดับ

บุษบง ลาเทิง (2552 : 100) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือร่วมมือยังไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร กิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีน้อย ไม่ทั่วถึงทำให้ชุมชนหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงไม่เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

2. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหาดคำ พบว่า ควรส่งเสริมให้ตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงภูมิทัศน์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สนับสนุนให้ชุมชนส่งเสริมการเรียนการสอน ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์พบว่าอยู่ในระดับมาก

ธมนวรรณ ผลินยศ (2553 : 61) ได้ศึกษาการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลผักแว่น อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลผักแว่น โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน อยู่ในระดับมาก บุคลากรที่มีเพศและสถานภาพตำแหน่งต่างกัน

เห็นว่า มีการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักแว่น โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน บุคลากรที่มีอายุต่างกัน เห็นว่า มีการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลฝักแว่น โดยรวมและรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เห็นว่า มีการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักแว่น จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการและด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 บุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน เห็นว่ามีการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลฝักแว่น โดยรวมและรายด้าน จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุชฎทัย รุจิวิทยากุล (2554 : 97) ได้ศึกษาการวางแผนกลยุทธ์ 5 ปี (2554-2558) ของศูนย์สื่อการศึกษาโรงเรียนวัดนาบุญ จังหวัดปทุมธานี ผลการวางแผนกลยุทธ์ได้กลยุทธ์ที่จะพัฒนาศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์สื่อการศึกษาให้มีมาตรฐาน ทันสมัย และมีความเป็นสากล กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพอย่างมีมาตรฐานเพื่อพัฒนาศูนย์สื่อการศึกษา กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา และกลยุทธ์ที่ 4 ระดมทรัพยากรและจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา และผลการประเมินแผนกลยุทธ์ของศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนวัดนาบุญจังหวัดปทุมธานี โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนกลยุทธ์ศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 3 คน มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

อนุพล มาชนะสารวุฒิ (2554 : 68-69) ได้ศึกษา ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในภาพรวม ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษาทั้งในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน ปรากฏว่าผู้ปกครองมากกว่าร้อยละ 50 ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านหลักสูตรและการสอน คือ ร่วมรับฟัง ร่วมคิด ร่วมประชุม นำปัญหาและความต้องการของชุมชนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร ร่วมจัดกลุ่มการเรียนรู้ วิชาการต่างๆ ร่วมจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ร่วมหาทุน และอุปกรณ์การเรียนการสอน สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ร่วมรับรู้

ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ร่วมกิจกรรมและร่วมรับผลที่เกิดขึ้น ในการดำเนินการ ร่วมสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ให้แก่งิจกรรม ร่วมติดตามตรวจสอบการจัดกิจกรรม รับรู้รับทราบ ร่วมคิด ร่วมกิจกรรม ร่วมกับ โรงเรียนและชุมชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ของชุมชนร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อชุมชน ร่วมแนะนำทรัพยากร ในชุมชนแก่โรงเรียน ร่วมตรวจสอบติดตามการประชาสัมพันธ์ชื่อเสียง โรงเรียน และพบว่า ปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครอง ไม่มีความรู้ ไม่มีความเข้าใจไม่ทราบในเรื่องต่างๆ ผู้ปกครองไม่มีความพร้อมหรือมีภาระมาก กิจกรรมบางอย่างขัดกับความเชื่อทาง ศาสนา สถานที่ของโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมกีฬา โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชน น้อย และชุมชนไม่เห็นความสำคัญของโรงเรียน ขาดความร่วมมือระหว่างองค์กร ส่วน ข้อเสนอแนะปรากฏว่า ผู้ปกครองเสนอให้จัดการประชุมปรึกษาหารือระหว่าง โรงเรียนและ ผู้ปกครองหรือมีการแจกเอกสารแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน ควร จัดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนผู้ปกครอง สภาพ สังคม และชีวิตประจำวัน ควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากหรือหลากหลาย และเป็น กิจกรรมที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ควรจัดให้มีกิจกรรมระหว่าง โรงเรียน บ้านชุมชนให้มากขึ้น

โสธรา จิตรฉาย (2555 : 86) ได้ศึกษาการศึกษา สภาพ ปัญหา และแนวทางการ แก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปโดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านบุคลากร รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก และด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
2. ปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปโดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยและด้านที่มีปัญหาต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม การสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การ บริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปโดยภาพรวม องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาศูนย์

พัฒนาเด็กเล็ก และควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการอบรม สัมมนา การศึกษาดูงาน และควรมีการนิเทศติดตามการสอนครูผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะเอื้อต่อ การพัฒนางาน พัฒนาเด็ก ให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ

ภูมิพิชาติ หินไชยศรี (2556 : 100) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจอมศรี ตำบลจอมศรี อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า

1. มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงขาดความเข้มแข็ง ผู้บริหารและชุมชนขาดความรู้เรื่อง การจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย ส่วนด้านมาตรฐานด้านบุคคล บุคลากรครูจบไม่ตรงกับวิชาเอกที่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด คือ วิชาเอกปฐมวัยและด้านมาตรฐานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย สนามเด็กเล็กเล่นมีพื้นที่จำกัด และไม่มีเครื่องเล่น สนาม บริเวณทำกิจกรรมของเด็กมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน อาคารเรียนไม่เอื้อต่อการจัด ประสพการณ์ มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรยังใช้หลักสูตรตัวอย่างของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งไม่ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น และมาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาตรฐานด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ยังขาดความรู้เรื่องเด็กปฐมวัย ผู้ปกครองไม่เข้าร่วมกิจกรรม

2. ผลการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ พบว่า ควรมีการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมบุคลากรมีคุณภาพตรงตามวิชาชีพ เด็กได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้น่าอยู่ ปลอดภัย เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ ส่งเสริมชุมชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กส่งเสริมชุมชนในการผลักดันเครือข่ายในการพัฒนาศูนย์

2. งานวิจัยต่างประเทศ

เดอลานีย์ และมาร์ (DeLaney. 1985 : 2349-A) ได้ศึกษาความร่วมมือของผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับท้องถิ่น ภายใต้ระบบของโรงเรียนแห่งรัฐ โดยเน้นการศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีบทบาทในฐานะตัวแทน ที่อยู่ในคณะกรรมการโรงเรียน ที่เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนความพึงพอใจและไม่พอใจต่อช่องทาง

ในการสื่อสาร ผลการศึกษาพบว่า 1. ความแตกต่างของการมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับบทบาทในการตัดสินใจของผู้ปกครองกับการมีวิสัยทัศน์ของนักการศึกษามีผลทำให้เกิดความตึงเครียดระหว่างกลุ่มทั้งสองได้ 2. ช่องทางการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองที่เหมาะสมจะต้องเกี่ยวข้องกับเด็กหรือ สถานการณ์ที่ไม่ก่อให้เกิดการโต้แย้งระหว่างกันได้ 3. เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารแบบสองทางอย่างเปิดเผยและต่อเนื่องจะเพิ่มให้ผู้ปกครองมีสิทธิ์ในการแสดงความคิดเห็นและลดการเพิกเฉยลงได้ 4. การไม่ส่งเสริมให้มีการร่วมมืออย่างใกล้ชิดและเปิดเผยจะนำไปสู่การโต้แย้งและประท้วงเกิดขึ้นได้ และ 5. เสียงเรียกร้องจากนักธุรกิจมืออาชีพ มีบทบาทมากกว่าเสียงเรียกร้องจากบุคคลในกลุ่มอื่น ๆ ในการทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

เซปโปลชา (Seplocha. 1998 : 1422 - A) ได้ทำการศึกษาถึง การทำงานของผู้บริหารที่เริ่มต้น จะมีภาวะผู้นำและการจัดการที่มีคุณภาพสูงในโปรแกรมการศึกษาเด็กอนุบาล การวิจัยที่ผ่านมา ไม่เห็นด้วยกับประสิทธิภาพของผู้นำและพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามกับเรื่องดังกล่าวหรือการแสดงลักษณะผู้นำ การมีส่วนร่วม และพฤติกรรมที่มีผลกระทบต่องานวิจัย ได้ส่งผลให้มีการวิจัย ในโปรแกรมการศึกษาเด็กอนุบาลตามมา และมีคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำในด้านคุณภาพ สูงอย่าง โปรแกรมของสหรัฐอเมริกา นักวิจัยที่ทำให้มีความชัดเจนในโปรแกรมคือ โบลแมนและดีล (Bolman and Deal) ค.ศ. 1984 และ ค.ศ. 1980 สามารถทดสอบสมมติฐานใหม่ได้พบว่า ความสัมพันธ์ ทางโครงสร้างทางสังคมเป็นการประยุกต์แบบภาวะผู้นำ นักวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของกลุ่มวิจัยรวบรวมจากผู้นำในเด็กจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และความรู้ซึ่งจะเจริญเติบโตและพัฒนาไปพร้อมกับการศึกษา พวกเขาจะมีทักษะการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ มีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง สนับสนุน การทำงานเป็นทีม พร้อมทั้งรู้จักเชื่อฟังพ่อแม่ ซึ่งการค้นพบนี้ทำให้ใช้เป็นกรอบในการพัฒนา นักบริหารที่เก่งกาจในอนาคตต่อไป

เฮร์แมน (Herrman. 1991 : 2111-A) ได้ศึกษาการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ในโรงเรียนใหม่แห่งหนึ่ง โดยการสัมภาษณ์จากนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะอาจารย์ ทั้งเป็นแบบรายบุคคลและเป็นกลุ่มเกี่ยวกับการมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับลักษณะของชุมชนการเรียนรู้ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งใหม่ ผลการศึกษาพบว่ามีปัจจัยสำคัญ 4 ปัจจัย ที่มีบทบาทต่อชุมชน ได้แก่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของมีการปฏิสัมพันธ์และเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน การมีค่านิยมและความเชื่อ ร่วมกันและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และการมีพลังและอิทธิพลเชิงผลวัดที่สรุปขึ้นภายในชุมชน และหาว่าการสร้างชุมชนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนเป็นเรื่องนี้ไม่น่าจะเป็นไม่ได้ความพยายามในการสร้างชุมชน การเรียนรู้ ซึ่งเน้นการวินิจฉัยความเชื่อ

ค่านิยมที่ทุกคนมีส่วนร่วมและการปฏิบัติต่าง ๆ ของสมาชิกในชุมชนอาจทำให้ประทับใจขัดแย้ง ทั้งในเรื่องขอบเขตและการถือกันลดหายไป

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าการจะ ดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานทางการศึกษาสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจสำหรับเด็กนักเรียนศูนย์เด็กเล็ก จะต้องพิจารณาถึงมาตรฐานการดำเนินงานซึ่ง ประกอบด้วย 6 ประการ คือ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม หลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 6) ด้านส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งมี คณะกรรมการ ผู้ปกครอง ประชาชน ผู้เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกัน พิจารณาและประสานงานเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเข้ามามีบทบาทในการ กำหนดยุทธศาสตร์ แก้ไขปัญหา หรือกำหนดกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการพัฒนาด้านการ ดำเนินงานตามมาตรฐานทั้ง 6 ด้าน เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อ ความสำเร็จจลุล่วงไปได้ด้วยดีและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานและยกร่างยุทธศาสตร์ของศูนย์เด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

1. วัตถุประสงค์

เพื่อสภาพการดำเนินงานและยกร่างยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กบ้านม่วงลาด

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ดังนี้

2.1 ผู้ดูแลเด็ก	จำนวน 2 คน
2.2 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด	จำนวน 1 คน
2.3 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด	จำนวน 1 คน
2.4 นักวิชาการศึกษา	จำนวน 1 คน
2.5 ผู้ปกครอง	จำนวน 8 คน
	รวม 13 คน

3. การดำเนินงานวิจัย

การศึกษาสภาพการดำเนินงานและยกร่างยุทธศาสตร์ของศูนย์เด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1. จัดประชุมเพื่อการระดมความคิด (Brain Storming) กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 13 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้บริหาร เป็นคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งมีบทบาทในการ

จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีประสิทธิภาพและเคยเข้าร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกลุ่มเป้าหมายจะทำหน้าที่ศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนา และการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กบ้านม่วงลาด ตามกรอบมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้แก่

3.1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.1.2 ด้านบุคลากร

3.1.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

3.1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

3.1.5 ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

3.1.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยผู้บริหารและผู้มีส่วนร่วมต่าง ๆ

3.3 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยตัวแทนของผู้ปฏิบัติงาน

3.4 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและตัวแทนของผู้ปฏิบัติงาน

รวม 13 คน เพื่อวิเคราะห์จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการณ์พัฒนาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในปัจจุบัน โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis โดยการวิเคราะห์ศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา ยุทธศาสตร์

3.5 ประชุมคณะทำงานเพื่อจัดทำร่างทิศทางและกลยุทธ์ของหน่วยงาน

3.6 ประเมินสภาพภาพจากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

3.7 จัดทำร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์หลักของหน่วยงาน

3.8 จัดทำร่างกลยุทธ์ระดับยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

3.9 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบด้านนโยบายและกลยุทธ์ของหน่วยงาน โดยแต่งตั้ง

ผู้รับผิดชอบ จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักวิชาการ และผู้ปกครองนักเรียน

3.9.1 ร่างรายชื่อคณะทำงานร่วมระหว่างผู้บริหารและตัวแทนของผู้ปฏิบัติงาน

(Internal Stakeholders) เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากผู้บริหาร จำนวน 5 คน

3.9.2 ร่างรายชื่อผู้มีส่วนได้เสียจากภายนอก ประกอบด้วยผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในการรับบริการ (Marketplace Stakeholders) และผู้มีส่วนได้เสียในสังคมแต่อยู่นอกองค์กร (External Stakeholders) เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้ปกครอง จำนวน 8 คน

3.10 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.10.1 แบบบันทึกการระดมสมอง

3.10.2 แบบวิเคราะห์ SWOT

3.11 ผู้วิจัยดำเนินการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อตรวจเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

3.11.1 ผู้อำนวยการประจำกร ปวงสุข วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การบริหาร การศึกษา) มหาวิทยาลัย มหาสารคาม ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านแจ้ง โคกลำมแจ้งท่า ตำบลม่วงลาด อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

3.11.2 อาจารย์อัจฉริยา พรหมท้าว วุฒิการศึกษา ค.ม. (วิจัยการศึกษา) อาจารย์ ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญวัดผลประเมินผล

3.11.3 ผศ.ดร. ประสพสุข ฤทธิเดช วุฒิการศึกษา ปรี.ค (ไทยศึกษา) อาจารย์ ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

3.12 สร้างเครื่องมือ โดยหาคุณภาพเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบ

3.13 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลในระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารประชาคมแผน รายงาน การประชุม และระหว่างการประชุมผู้วิจัยใช้แบบบันทึกการประชุมในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.14 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและนำข้อมูลที่ ที่บันทึกจากแบบบันทึกการประชุมมาเรียบเรียงเป็นแผนพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กบ้านม่วงลาด โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและพรรณนา (Content and Descriptive Analysis)

ระยะที่ 2 จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าน ม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ดำเนินการ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วง ลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 13 คน

2.1.1 ผู้ดูแลเด็ก	จำนวน 2 คน
2.1.2 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด	จำนวน 1 คน
2.1.3 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด	จำนวน 1 คน
2.1.4 นักวิชาการศึกษา	จำนวน 1 คน
2.1.5 ผู้ปกครอง	จำนวน 8 คน
	รวม 13 คน

2.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบ แก้ไข และประเมินความเหมาะสมของร่างยุทธศาสตร์ จำนวน 5 คน ได้แก่

2.2.1 รองนายกฝ่ายการศึกษา	จำนวน 1 คน
2.2.2 หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการศึกษา เทศบาลตำบลดินดำ	จำนวน 1 คน
2.2.3 นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลดงสิงห์	จำนวน 1 คน
2.2.4 นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนเทศบาลจังหวัด	จำนวน 1 คน
2.2.5 นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแสนชาติ	จำนวน 1 คน
	รวม จำนวน 5 คน

2.3 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาเพื่อทำหน้าที่ในการประเมินแผนยุทธศาสตร์เพื่อการนำไปใช้ จำนวน 35 คน ได้แก่

2.3.1 ปลัดเทศบาล	จำนวน 1 คน
2.3.2 หัวหน้าสำนักปลัด	จำนวน 1 คน
2.3.3 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน	จำนวน 1 คน
2.3.4 กรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน 13 คน
2.2.5 สมาชิก อ.บ.ต.	จำนวน 17 คน
2.2.6 ผู้ดูแลเด็ก	จำนวน 2 คน
	รวม จำนวน 35 คน

3. การดำเนินงานวิจัย

ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ ฝ่ายที่รับผิดชอบด้านนโยบายและกลยุทธ์ของหน่วยงาน ควรให้ความสำคัญกับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ข้อคิดเห็นในการจัดวางทิศทางและการกำหนดกลยุทธ์ของผู้มีส่วนได้เสีย 3 หน่วยงาน โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในหน่วยงาน (Internal Stakeholders) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงในการรับบริการ (Marketplace Stakeholders) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคมแต่อยู่นอกองค์กร (External Stakeholders)

3.1.1 ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและการประเมินสภาพของหน่วยงาน

3.1.2 ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับร่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์หลัก

3.1.3 ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับร่างยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยนำร่างยุทธศาสตร์ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านแผนยุทธศาสตร์ จำนวน 5 คน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบ แก้ไข และประเมินความเหมาะสมของร่างยุทธศาสตร์

3.1.4 ขอนหนังสือจากองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาดเพื่อจัดประชุมกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา จำนวน 35 เพื่อทำหน้าที่ในการประเมินแผนยุทธศาสตร์เพื่อการนำไปใช้ จัดทำยุทธศาสตร์ฉบับสมบูรณ์และนำเสนอเผยแพร่ในองค์กรต่อไป

3.2 ประชุมคณะทำงานเพื่อสรุปผลการจัดวางทิศทางและกลยุทธ์ของหน่วยงาน

3.2.1 จัดทำสรุปผลการประเมินสภาพจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

3.2.2 จัดทำสรุปผลการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์หลักของหน่วยงาน

3.2.3 จัดทำสรุปผลการกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และผลผลิต

3.2.4 กำหนดตัวชี้วัดระยะยาวระดับยุทธศาสตร์ และระดับกลยุทธ์ (และตัวชี้วัดรายปี - ถ้ามี) รวมทั้งตัวชี้วัดระดับผลผลิตรายปีที่แสดงประสิทธิภาพของผลผลิต 4 มิติ (เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ เชิงเวลา และเชิงต้นทุน)

3.3 เครื่องมือที่ใช้

3.3.1 ประเภทของเครื่องมือ

1) แบบประเมินองค์ประกอบของร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

2) แบบสัมภาษณ์เพื่อการเสนอแนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของร่าง ยุทธศาสตร์การพัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

3) แบบประเมินเพื่อนำไปใช้ของยุทธศาสตร์การพัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

3.3.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ

1) การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity)

2) บันทึกผลการพิจารณาถึงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละข้อแล้วหาผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเป็นรายชื่อ

3) นำแบบประเมินความเหมาะสมร่างยุทธศาสตร์ และแบบประเมินการนำไปใช้ของยุทธศาสตร์ (Rating scale 5 ระดับ) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 ท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงที่ใช้ได้ โดยคัดเลือกค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ไม่น้อยกว่า 0.67 ขึ้นไป ผลการประเมินค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้ค่า 0.67 – 1.00

3.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลตามแบบประเมิน 2 ชนิด ของยุทธศาสตร์การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด ตำบลม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด มี 9 องค์ประกอบ คือ

1.1) วิสัยทัศน์

1.2) พันธกิจ

1.3) จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

1.4) ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีประสิทธิภาพ

1.5) ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตรง ตามมาตรฐานวิชาชีพครู

1.6) ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

1.7) ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน จากชุมชนทุกภาคส่วน

1.8) ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียน การสอน

1.9) ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ซึ่งเครื่องมือที่ใช้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 5 ระดับ โดยใช้วิธีของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 45) คือ มากที่สุด มาก ปาน กลาง น้อย และน้อยที่สุด กำหนดคะแนนเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ คะแนนที่ได้นำมา วิเคราะห์รายข้อ โดยสถิติค่าเฉลี่ย (Mean) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100)

ค่าเฉลี่ย ระดับความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการ นำไปใช้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

เกี่ยวกับความคิดเห็นในการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กบ้านม่วงลาด การปรับปรุงแก้ไขวิธีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ตลอดจนแนวทางการ ดำเนินการสร้างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผล สำเร็จจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการทำแผน เพื่อสร้างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์พัฒนา เด็กเล็กฉบับสมบูรณ์

3.3.4 สรุปผลการวิจัย และเขียนรายงานการวิจัยที่ได้จากการวิจัยเอกสาร การสำรวจความคิดเห็น และประเมิน เพื่อนำมาใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและการ ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อไป

3.3.5 ทำเล่มยุทธศาสตร์การพัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านม่วงลาด อำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อนำไปใช้ในองค์กรต่อไป

สรุปขั้นตอนการดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

การจัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

ยกร่างคู่มือยุทธศาสตร์ฯ

1. ร่วมกันวิเคราะห์ SWOT
2. ร่างยุทธศาสตร์ แล้วนำเสนอและขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน
2. ปรับคู่มือที่ได้จากการความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
3. สร้างยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม

ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านบุคลากร

ด้านอาคาร สถานที่
สิ่งแวดล้อมและความ
ปลอดภัย

การดำเนินงานของศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด
อำเภอจังหาร จังหวัด
ร้อยเอ็ด

ด้านวิชาการและกิจกรรม
ตามหลักสูตร

ด้านการมีส่วนร่วม และ
การสนับสนุนจากทุกภาค
ส่วน

ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

นำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 35 คน ตรวจสอบ

ได้คู่มือยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด
อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพที่ 7 ขั้นตอนการจัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด
อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการพัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็ก บ้านม่วงลาด อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

ระยะที่ 2 ศึกษาการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานและยกย่องยุทธศาสตร์ของศูนย์เด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

1. กลุ่มผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลการวิจัย ได้ร่วมกันระดมสมองเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและยกย่องยุทธศาสตร์ของศูนย์เด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ในวันที่ 1 กันยายน 2557 เวลา 13.00 น. -14.00 น. ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีผู้เข้าร่วม ได้แก่ นายกองดีการบริหารส่วนตำบลม่วงลาด ประธานสภา ผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 13 คน โดยใช้ประเด็นในการระดมสมองตามกรอบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐาน 6 ด้าน ได้แก่

- 1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.2 ด้านบุคลากร
- 1.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 1.5 ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
- 1.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ประเด็นการระดมสมอง

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ขาดการส่งเสริมจากชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ทำให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดประสิทธิภาพ และการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์ขาดประสิทธิภาพไม่สามารถนำมาใช้ดำเนินงานได้เพราะขาดการสนับสนุนจากทุกฝ่าย

“... การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... การที่ขาดการส่งเสริมจากชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ทำให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดประสิทธิภาพ เพราะไม่ได้รับความเห็นชอบ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์ขาดประสิทธิภาพไม่สามารถนำมาใช้ดำเนินงานได้เพราะขาดการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... การจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินงานด้านการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กยังไม่มีความเหมาะสม ไม่เพียงพอขาดการอุดหนุนจากชุมชน ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดการประสานงานเพื่อการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ระบบการบริหารจัดการขาดประสิทธิภาพ ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

2. ด้านบุคลากร พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กขาดประสบการณ์ในงานเพราะส่วนใหญ่จบการศึกษาไม่ตรงสาขาที่ศูนย์ต้องการ ครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับการส่งเสริมในด้านความรู้วิชาการที่เหมาะสม จำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น การดูแลไม่ครบถ้วน และครูไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางด้านสังคมของชุมชนทำให้การประสานงานระหว่างศูนย์และชุมชนขาดประสิทธิภาพ

“... ครูผู้ดูแลเด็กขาดประสบการณ์ในงานเพราะส่วนใหญ่จบการศึกษาไม่ตรงสาขาที่ศูนย์ต้องการ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... ครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับการส่งเสริมในด้านความรู้วิชาการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเด็กเล็ก ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... จำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น การดูแลไม่ครบถ้วน ครูมีภาระงานอื่น ๆ ทำให้ประสิทธิภาพงานลดลง ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... ครูไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้าอบรมเกี่ยวกับการเขียนและการพัฒนาคุณภาพ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... ครูไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางด้านสังคมของชุมชนทำให้การประสานงานระหว่างศูนย์และชุมชนขาดประสิทธิภาพ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า สนามเด็กเล็กมีพื้นที่จำกัด แต่จำนวนเด็กเพิ่มมากขึ้นเครื่องเล่นอุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนในด้านงบประมาณเพื่อการซ่อมแซม เป็นอันตราย อาคารเรียนเก่าชำรุด ไม่ได้รับการซ่อมแซมบำรุงรักษา ไม่สามารถใช้งานได้ในบางจุด อาจเกิดอันตรายต่อเด็ก

“... สนามเด็กเล็กมีพื้นที่จำกัด แต่จำนวนเด็กเพิ่มมากขึ้นเครื่องเล่นอุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1.1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... สนามเด็กเล็กพื้นที่ทำกิจกรรมชำรุด ขาดการสนับสนุนในด้านงบประมาณเพื่อการซ่อมแซม เป็นอันตราย ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2.1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... ห้องน้ำพื้นที่ซักรีดต่าง ๆ ไม่สะอาดและเพียงพอต่อจำนวนเด็กเล็กที่เพิ่มขึ้นทุกปี ขาดการตรวจสอบจากหน่วยงานต้นสังกัด...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3.1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... อาคารเรียนเก่าชำรุด ไม่ได้รับการซ่อมแซมบำรุงรักษา ไม่สามารถใช้งานได้ในบางจุด อาจเกิดอันตรายต่อเด็ก ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4.1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... ไม่มีรั้วกันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับพื้นที่อื่นซึ่งอาจเกิดอันตรายแก่เด็ก อาจเกิดอันตราย ขาดความปลอดภัย ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5.1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดประสบการณ์เก่าชำรุด ไม่ได้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด การจัดทำหลักสูตรเก่า ล้าสมัย การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินผลการจัดประสบการณ์ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

“... วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดประสบการณ์เก่าชำรุด ไม่ได้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1.1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... การจัดทำหลักสูตรเกาล้าสมัยเพราะไม่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานให้มีการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2.1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ขาดการพัฒนาเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... การจัดประสบการณ์ไม่ได้รับการส่งเสริมจากชุมชนเพื่อการเข้าร่วมสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... หลักสูตรไม่ได้รับการส่งเสริมเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมได้ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

5. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน พบว่า การติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ หน่วยงานไม่ได้รับการสนับสนุน คณะกรรมการใช้ชุดเดิมทำให้การทำงานไม่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่กำหนด ชุมชนไม่เข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์

“... การแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ใช้ชุดเดิมทำให้ขาดความหลากหลายในการดำเนินกิจกรรม ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... การติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ หน่วยงานไม่ได้รับการสนับสนุน ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... ชุมชนไม่เข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์เลี้ยงดูเด็ก ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์และชุมชนไม่ราบรื่น ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... การให้ความรู้และการสนับสนุนในด้านอาหาร โภชนาการต่างๆ ไม่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องเด็กปฐมวัย ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมเพราะต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีน้อยหมู่บ้านที่อยู่ไกลจึงลำบากผู้ปกครองในการเดินทางมาส่งนักเรียน

“... การเข้าร่วมกิจกรรมของผู้ปกครองมีจำนวนน้อย ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องรับภาระในการเลี้ยงดูครอบครัว ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมที่สำคัญต่างๆ ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... การสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กก็มีจำกัดเพราะไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ผู้ปกครองไม่เข้าร่วมกิจกรรม ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

“... ผู้ปกครองไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ขาดการเสนอแนะและการแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาคุณภาพเด็ก ประสิทธิภาพในการพัฒนาขาดความต่อเนื่อง ...”

(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4. 1 กันยายน 2557 : การแสดงความคิดเห็น)

2. ผลจากการประชุมระดมสมอง จึงได้สรุป ตามกรอบมาตรฐานได้ดังต่อไปนี้

2.1 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.1.1 ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงขาดความเข้มแข็ง

2.1.2 งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้ดำเนินการตามที่ตั้งข้อบัญญัติในปีงบประมาณ

2.1.3 ผู้บริหารและชุมชนขาดความรู้เรื่องการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย

2.2 มาตรฐานด้านบุคลากร

2.2.1 กิจกรรมงานด้านบริการประชาชนครูผู้ดูแลเด็กมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้หยุดศูนย์บ่อย

2.2.2 ครูจบ ไม่ตรงกับวิชาเอกที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดคือ วิชาเอกปฐมวัย และครูยังไม่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

2.3 มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

2.3.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสนามเด็กเล่นที่จำกัดและไม่มีเครื่องเล่นสนาม

2.3.2 บริเวณทำกิจกรรมของเด็กต่ำกว่ามาตรฐานกำหนดของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นพื้นเป็นซีเมนต์

2.3.3 จำนวนห้องน้ำไม่ได้มาตรฐาน

2.3.4 อาคารเรียนไม่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ เพดานไม่มีฉนวนกัน

ความร้อน

2.4 มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

2.4.1 ยังใช้หลักสูตรตัวอย่างของกรมกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ซึ่งยังไม่ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น

2.4.2 การจัดกิจกรรมหลายอย่างยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากขาดแคลน

วัสดุ

สื่อการเรียนการสอน

2.4.3 ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน เจ้าหน้าที่ นิเทศการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและไม่มีการประชุมการเรียนการสอนตามมาตรฐาน

2.5 มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

2.5.1 ขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการตั้งคณะกรรมการไม่ครอบคลุมตามกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2.5.2 ขาดการมีส่วนร่วมในเรื่องโภชนาการ สุขภาพอนามัย และความรู้เบื้องต้นในการรักษาสุขภาพของเด็ก

2.5.3 ขาดการมีส่วนร่วมส่งเสริมจัดทำหลักสูตรพัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งจัดทำแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กให้เหมาะสมตามวัย เหมาะสมกับท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

2.5.4 เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อย

2.5.5 ขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ แผนงาน และวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.5.6 ขาดการมีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ดูแลความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.5.7 ขาดการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.6 มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.6.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องเด็กปฐมวัย

2.6.2 ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาเข้ามาร่วมกิจกรรมเพราะต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ

2.6.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีน้อยหมู่บ้านที่อยู่ไกลจึงลำบากผู้ปกครองในการเดินทางมาส่งนักเรียน

3. การวิเคราะห์ SWOT สำหรับการขยายยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด ต่อการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยและกลุ่มผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลวิจัย ประกอบด้วย 4 กันยายน 2557 เวลา 13.00 น. -14.00 น. ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนาประกอบด้วย นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบลม่วงลาด ประธานสภา ผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 13 คน ได้จัดประชุมเพื่อวิเคราะห์จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา และร่างยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด ต่อการบริหารจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด วันที่ 1 กันยายน 2557 เวลา 13.00 น. -14.00 น. ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นต้นไป โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis ดังนี้

ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด การวิเคราะห์สภาพศูนย์อบรมเด็กเพื่อให้การจัดการศึกษาตามภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้วิเคราะห์สภาพขององค์กร โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis คือ

3.1 จุดแข็ง (Strength) มีดังนี้

3.1.1 ตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี

3.1.2 ชุมชนให้ความร่วมมือต่อศูนย์อบรมเด็กเล็กเป็นอย่างดี

3.1.3 ผู้ดูแลเด็กเป็นคนในพื้นที่

3.1.4 สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน ได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริม

การปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1.5 อาหารกลางวันและ อาหารเสริม (นม) มีเพียงพอต่อจำนวนเด็ก

3.1.6 สัดส่วนผู้ดูแลเด็กต่อนักเรียนเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน

3.2 จุดอ่อน (Weakness) มีดังนี้

3.2.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่เปิด โอกาสให้ประชาชนและภาคการพัฒนาต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษา ทำให้การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

3.2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังไม่ทราบบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของตนเอง ทำให้ท้องถิ่นขาดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่สามารถเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้

3.2.3 อาคารสถานที่ไม่ได้มาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2.4 เครื่องเล่นสนามยังเป็นเหล็กไม่มีความปลอดภัยและเก่าชำรุดเสี่ยง

ต่ออุบัติเหตุง่าย

3.2.5 ห้องน้ำไม่ได้มาตรฐาน

3.2.6 ศูนย์พัฒนาเด็ก ไม่มีการแยกพื้นที่กิจกรรมไม่เป็นสัดส่วนในการทำกิจกรรมประจำวัน

3.2.7 ผู้ดูแลเด็กยังไม่จบการศึกษาปฐมวัยและจบไม่ตรงตามมาตรฐาน

3.3 โอกาส (Opportunity) มีดังนี้

3.3.1 ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือและสนับสนุนร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างดี

3.3.2 มีบุคลากรใหม่ที่จะเห็นความสำคัญของการศึกษาในการตั้งงบประมาณรายจ่าย
ในปีงบประมาณต่อไป

3.3.3 สถานที่ที่เหมาะสมแก่การปรับ

3.3.4 ทัศนียภาพเหมาะสมและสะดวกต่อการบริหารจัดการ คือ ใกล้ชุมชน
ใกล้ถนนมัย

3.4 อุปสรรค (Threat) มีดังนี้

3.4.1 ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ใส่ใจพ่อแม่เด็กจึงขาดการตัดสินใจในการจัดการศูนย์

3.4.2 แหล่งเรียนรู้ในชุมชนอยู่ห่างไกล

3.4.3 ไม่มีการประเมินมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงาน
ราชการ

3.4.4 หมู่บ้านมีจำนวนมากที่ไม่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงเป็นอุปสรรคใน
การเดินทาง

4. จากการวิเคราะห์ข้อมูลดัง ข้อ 3 ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้นำมาร่างยุทธศาสตร์การ
พัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด ดังต่อไปนี้

4.1 วิสัยทัศน์

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กม่วงท่าลาด จะเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่น่าอยู่ ควบคู่การ
พัฒนาการศึกษา การบริหารจัดการได้มาตรฐาน ผลักดันชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริม และ
พัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีร่างกายเจริญเติบโตมีสุขนิสัย และสุขภาพจิตที่ดี ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง
4 ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรม การคิดแก้ปัญหา และใช้ภาษาสื่อสาร
ได้อย่างเหมาะสมตามวัย มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสม
ตามวัย โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนปฏิบัติตนเป็น
สมาชิกที่ดีของสังคม ได้อย่างมีความสุข

4.2 พันธกิจ

4.2.1 ผู้ดูแล จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพเน้นพัฒนาการ
เด็กทั้ง 4 ด้าน

4.2.2 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน

4.2.3 ใฝ่ระวังดูแลสุขภาพ การรับประทานอาหาร การดื่มนมอย่างสม่ำเสมอ

4.2.4 จัดหาสื่อ แหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและหลากหลาย

4.2.5 มีการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

4.2.6 ผู้ดูแลเด็ก ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4.2.7 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน บุคลากร ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อระดมความคิดทรัพยากรมาช่วยเหลือในการจัดประสบการณ์ ในระดับปฐมวัย

4.3 ยุทธศาสตร์

4.3.1 ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีแนวทางดังนี้

- 1) แต่งตั้งตัวแทนชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการตามกระบวนการมีส่วนร่วมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนา
  - 2) ส่งเสริมชุมชนตามกระบวนการมีส่วนร่วมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนางบประมาณในการบริหารจัดการ
  - 3) ชุมชนมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพเด็กก่อนเข้าเรียน
- แผนงาน/โครงการ

- (1) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- (2) จัดประชุมคณะกรรมการไม่น้อยกว่าปีละ 2 ครั้ง
- (3) โครงการระดมทรัพยากรประจำปี
- (4) โครงการศูนย์เด็กพบชุมชน

4.3.2 ยุทธศาสตร์ด้านบุคลากร มีแนวทางดังนี้

- 1) ส่งเสริมครูผู้ดูแลเด็กได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ
- 2) ส่งเสริมชุมชนอบรมพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กด้านปราชญ์ชาวบ้าน
- 3) พัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้ารับการอบรมและศึกษาดูงาน

แผนงาน/โครงการ

- (1) ตั้งงบประมาณทุนการศึกษาแก่ผู้ดูแลเด็กในการศึกษาต่อหลักสูตรปฐมวัยทั้งทุนองค์กรบริหารส่วนตำบลและทุนกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
- (2) โครงการปราชญ์สอนครู
- (3) โครงการศึกษาแหล่งเรียนรู้ดูงานนอกสถานที่ประจำปี
- (4) ส่งเสริมชุมชนระดมทรัพยากรในการพัฒนาอาคารสถานที่

4.3.3 ยุทธศาสตร์ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยมีแนวทางดังนี้

(1) ส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงทัศนียภาพศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก

แผนงาน/โครงการ

- (1) ตั้งงบประมาณพัฒนาทัศนียภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- (2) โครงการฝ่าป่าสามัคคีเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- (3) โครงการประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาระดับตำบล

4.3.4 ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน

- 1) ส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการสอน
- 2) ส่งเสริมชุมชนและผู้ปกครองให้มีความรู้ในพัฒนาการเด็ก

แผนงาน/โครงการ

- (1) โครงการชุมชนจัดทำแผนท้องถิ่นพัฒนาเด็กเล็ก
- (2) โครงการผู้ปกครองอาสาพานบุตรเรียน
- (3) โครงการอบรมความรู้ผู้ปกครองด้านต่าง ๆ

4.3.5 ยุทธศาสตร์ด้าน การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วนมี

แนวทางดังนี้

- 1) ส่งเสริมชุมชนเห็นความสำคัญศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน
ภูมิปัญญาท้องถิ่น

- 3) ส่งเสริมชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการพัฒนาศูนย์

แผนงาน/โครงการ

- (1) โครงการจัดประชุมผู้ปกครอง
- (2) โครงการจัดงานวันเด็ก
- (3) โครงการวันแม่แห่งชาติ
- (4) โครงการไหว้ครู
- (5) โครงการรณรงค์เลือกตั้ง

4.3.6 ยุทธศาสตร์ด้าน ส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีแนวทางดังนี้

- 1) ส่งเสริมชุมชนกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก

2) ส่งเสริมให้ชุมชนในการเสนอแนะ การดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แผนงาน/โครงการ

- (1) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
- (2) แต่งตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- (3) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มาจากชุมชน

ระยะที่ 2 การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ผู้วิจัยได้นำร่างยุทธศาสตร์พัฒนานำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะ

2. ผู้วิจัยนำร่างยุทธศาสตร์ที่เสร็จสมบูรณ์แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาประเมินร่างแผนยุทธศาสตร์ จำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย

2.1 นายชัยมงคล เทพชรา รองนายกฝ่ายการศึกษา

2.2 นางนิริมา ไทยกกล้า หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการศึกษา เทศบาลตำบลดินคำ

2.3 นางสาวอรกานต์ สืบสุนทร นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลลงสิงห์

2.4 นายชนัดชงค์ วงศ์เวียง นักวิชาการศึกษา เทศบาลตำบลฝักแว่น

2.5 นางสาวไพรัตน์ ยานยนต์ นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแสนชาติ

ซึ่งทำหน้าที่ในการตรวจสอบและประเมินร่างยุทธศาสตร์ว่ามีความเหมาะสม และเป็นไปได้หรือไม่ และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบประเมิน โดยมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงเกี่ยวกับ โครงการซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเกี่ยวกับพันธกิจ ความมุ่งหมาย โครงการให้สอดคล้องกับ โครงการที่ศูนย์พัฒนาเด็กได้ดำเนินการเพื่อให้เกิดความสอดคล้อง และง่ายต่อการดำเนินงานในแผนยุทธศาสตร์ ดังผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

“... ควรเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ให้มีความกระชับ และครอบคลุมยุทธศาสตร์การพัฒนา ทั้ง 6 ด้านมากยิ่งขึ้นเพราะเห็นว่าข้อความยาวเกินไป ควรกระชับและง่ายต่อการจดจำ ...”

(นายชัยมงคล เทพชรา. 20 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“... ควรเปลี่ยนแปลงพันธกิจให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของหน่วยงาน หรือแนวทางการดำเนินงานของศูนย์เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการดำเนินงานทั้ง 6 ด้าน ...”

(นางนิธิมา ไทยกล้า. 20 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“... ควรเปลี่ยนแปลงพันธกิจให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของหน่วยงาน หรือแนวทางการดำเนินงานของศูนย์เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับการดำเนินงานทั้ง 6 ด้าน ...”

(นางสาวอรกานต์ สืบสุนทร. 20 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“... วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา ควรมีจำนวน 6 ข้อ และสอดคล้องเป็นเนื้อหาเดียวกันเพื่อสร้างความเข้าใจในยุทธศาสตร์ที่ใช้พัฒนา ...”

(นายชนัดชงค์ วงศ์เวียง. 20 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

“... ควรเปลี่ยนแปลงประเภทโครงการพัฒนาให้สอดคล้องกับโครงการที่ดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณเพื่อให้เกิดความสอดคล้องเกิดความคล่องตัว ...”

(นางสาวไพรัตน์ ยานยนต์. 20 ธันวาคม 2557 : สัมภาษณ์)

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้จัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำไปใช้จริง ดังนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด

สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

1. วิสัยทัศน์ (Vision)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำอยู่ ควบคู่การพัฒนาการศึกษา การบริหารจัดการได้มาตรฐาน ผลักดันชุมชนมีส่วนร่วม

2. พันธกิจ (Mission)

- 2.1 ส่งเสริมพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.2 ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.3 ส่งเสริมพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน

2.5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.6 ส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3. จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

3.1 พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ

3.2 บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถตรงตามมาตรฐาน

วิชาชีพ

3.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่าอยู่มีความมั่นคง ปลอดภัย เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้

3.4 เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

3.5 ชุมชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก

3.6 ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลักดันเครือข่ายในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ยุทธศาสตร์

4.1 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการบริหารจัดการที่ดีมี

ประสิทธิภาพ

4.1.1 การบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพมีแนวทาง ดังนี้

1) ส่งเสริมตัวแทนชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน นโยบายและงบประมาณ เพื่อการ

ดำเนินงานในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ

3) พัฒนาการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพเด็กก่อนเข้าเรียน

4.1.2 แผนงาน/โครงการ

1) โครงการอบรมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก

2) โครงการอบรมด้านนโยบายและงบประมาณ เพื่อการดำเนินงานใน

การส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2. ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตรงตาม

มาตรฐานวิชาชีพสูง

4.2.1 คุณภาพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพครู ดังนี้

1) ส่งเสริมครูผู้ดูแลเด็กได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ

2) ส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมสนับสนุนพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็ก
ด้านปราชญ์ชาวบ้าน

3) พัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้ารับการอบรมและศึกษาดูงาน

4.2.2 แผนงาน/โครงการ

1) ให้ทุนการศึกษาผู้ดูแลเด็กในการศึกษาต่อหลักสูตรปฐมวัย

2) โครงการปราชญ์ชาวบ้านพัฒนาการศึกษา

3) โครงการศึกษาดูงานนอกสถานที่

4.3. ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนา ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

4.3.1 ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยมีแนวทาง ดังนี้

1) ส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงทัศนียภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ส่งเสริมชุมชนระดมทรัพยากรในการพัฒนาอาคารสถานที่

4.3.2 แผนงาน/โครงการ

1) โครงการชุมชนร่วมใจพัฒนาทัศนียภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) โครงการผ้าป่าสามัคคี

4.4. ยุทธศาสตร์ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

4.4.1 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน มีแนวทาง

1) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา ใน

การพัฒนาเด็ก

2) ส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4.4.2 แผนงาน/โครงการ

1) โครงการชุมชนจัดทำแผนท้องถิ่นพัฒนาเด็กเล็ก

2) โครงการครูอาสาพาน้องเรียน

4.5. ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน

4.5.1 ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน มี

แนวทางดังนี้

1) ส่งเสริมชุมชนเห็นความสำคัญศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) พัฒนากิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะ ฟ้าบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

3) ส่งเสริมชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.5.2 แผนงาน/โครงการ

- 1) โครงการจัดประชุมผู้ปกครอง
- 2) โครงการจัดงานวันเด็ก
- 3) โครงการวันแม่แห่งชาติ
- 4) โครงการไหว้ครู

4.6. ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

4.6.1 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีแนวทาง ดังนี้

- 1) ส่งเสริมชุมชนกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) ส่งเสริมให้ชุมชนในการเสนอแนะ การดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.6.2 แผนงาน/โครงการ

- 1) โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
- 2) โครงการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจันทรา จังหวัดร้อยเอ็ด เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 35 คนเพื่อร่วมกันประเมินผล ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินความเหมาะสม ยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 35 คน

ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด		ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	วิสัยทัศน์			
1.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนออยู่ ควบคุมการพัฒนา การศึกษา การบริหารจัดการได้มาตรฐาน ผลกคันชุมชนมีส่วนร่วม	4.29	0.72	มาก
2.	พันธกิจ	4.47	0.74	มาก
	2.1 ส่งเสริมพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก	4.49	0.73	มาก
	2.2 ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.21	0.74	มาก
	2.3 ส่งเสริมพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.38	0.73	มาก
	2.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการเรียนการสอน	4.13	0.75	มาก
	2.5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา	4.13	0.74	มาก
	2.6 ส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	4.37	0.74	มาก
3.	จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา	4.35	0.76	มาก
	3.1 พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารจัดการ ที่ดีมีประสิทธิภาพ	4.48	0.72	มาก

ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3.2 บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณวุฒิ มีความรู้ ความสามารถตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ	4.29	0.74	มาก
3.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่าอยู่มีความมั่นคง ปลอดภัย เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้	4.34	0.71	มาก
3.4 เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	4.29	0.72	มาก
3.5 ชุมชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนเข้ามามี ส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก	4.47	0.74	มาก
3.6 ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลักดันเครือข่ายใน การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.49	0.73	มาก
4. ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการ บริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ	4.21	0.74	มาก
4.1 ส่งเสริมตัวแทนชุมชนเข้ามาเป็นคณะ กรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.38	0.73	มาก
4.2 ส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน นโยบาย และงบประมาณ เพื่อการดำเนินงานในการ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กให้มีคุณภาพ	4.13	0.75	มาก
4.3 พัฒนาการมีส่วนร่วมในการเตรียมความ พร้อมในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตาม วัย และเต็มตามศักยภาพเด็กก่อนเข้าเรียน	4.13	0.74	มาก

ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด		ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
5.	ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพครู	4.37	0.74	มาก
	5.1 ส่งเสริมครูผู้ดูแลเด็กได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ	4.35	0.76	มาก
	5.2 ส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมสนับสนุนพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กด้านปราชญ์ชาวบ้าน	4.29	0.72	มาก
	5.3 พัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้ารับการอบรมและศึกษาดูงาน	4.47	0.74	มาก
6.	ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	4.49	0.73	มาก
	6.1 ส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงทัศนียภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.21	0.74	มาก
	6.2 ส่งเสริมชุมชนระดมทรัพยากรในการพัฒนาอาคารสถานที่	4.38	0.73	มาก
7.	ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน	4.51	0.74	มาก
	7.1 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัวชุมชน และสถานศึกษา ในการพัฒนาเด็ก	4.51	0.76	มากที่สุด
	7.2 ส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน	4.51	0.72	มากที่สุด
8.	ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน	4.21	0.74	มาก
	8.1 ส่งเสริมชุมชนเห็นความสำคัญศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.38	0.73	มาก

ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด		ความเหมาะสม		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9.	8.2 พัฒนากิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน ทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้านภูมิปัญญา ท้องถิ่น	4.29	0.74	มาก
	8.3 ส่งเสริมชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการ พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.34	0.71	มาก
	ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย	4.48	0.73	มาก
	9.1 ส่งเสริมชุมชนกำหนดแผนความร่วมมือ ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.47	0.74	มาก
	9.2 ส่งเสริมให้ชุมชนในการเสนอแนะการ ดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.49	0.73	มาก
	รวม	4.13	0.75	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 4.51$) รองลงมาคือ ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.49$) และยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 4.48$)

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ตามกรอบมาตรฐานได้ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ขาดการส่งเสริมจากชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ทำให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดประสิทธิภาพ และการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์ขาดประสิทธิภาพไม่สามารถนำมาใช้ดำเนินงานได้เพราะขาดการสนับสนุนจากทุกฝ่าย

1.2 ด้านบุคลากร พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กขาดประสบการณ์ในงานเพราะส่วนใหญ่จบการศึกษาไม่ตรงสาขาที่ศูนย์ต้องการ ครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับการส่งเสริมในด้านความรู้วิชาการที่เหมาะสม จำนวนครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น การดูแลไม่ครบถ้วน และครูไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางด้านสังคมของชุมชนทำให้การประสานงานระหว่างศูนย์และชุมชนขาดประสิทธิภาพ

1.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า สนามเด็กเล็กมีพื้นที่จำกัด แต่จำนวนเด็กเพิ่มมากขึ้นเครื่องเล่นอุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุน

ในด้านงบประมาณเพื่อการซ่อมแซม เป็นอันตราย อาคารเรียนเก่าชำรุด ไม่ได้รับการซ่อมแซม บำรุงรักษา ไม่สามารถใช้งานได้ในบางจุด อาจเกิดอันตรายต่อเด็ก

1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดประสบการณ์เก่าชำรุด ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด การจัดทำหลักสูตรเก่า ล้าสมัย การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินผลการจัดประสบการณ์ไม่เป็นไปตาม มาตรฐานที่กำหนด

1.5 ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน พบว่า การติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ หน่วยงานไม่ได้รับการ สนับสนุน คณะกรรมการใช้ชุดเดิมทำให้การทำงานไม่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่กำหนด ชุมชนไม่เข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์

1.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยัง ขาดองค์ความรู้ในเรื่องเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องเด็กปฐมวัย ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาเข้ามาร่วมกิจกรรมเพราะต้องทำงาน หาเลี้ยงชีพ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีน้อยหมู่บ้านที่อยู่ไกลจึงลำบากผู้ปกครองในการเดินทางมา ส่งนักเรียน

2. ผลการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ดังนี้

2.1 วิสัยทัศน์ (Vision)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำอยู่ ควบคุมการพัฒนาการศึกษา การบริหารจัดการ ได้ มาตรฐาน ผลักดันชุมชนมีส่วนร่วม

2.2 พันธกิจ (Mission)

2.2.1 ส่งเสริมพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2.2 ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2.3 ส่งเสริมพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน

2.2.5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อ

การศึกษา

2.2.6 ส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

3. จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา (Goal)

3.1 พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ

3.2 บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถตรงตาม
มาตรฐานวิชาชีพ

3.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่าอยู่มีความมั่นคง ปลอดภัย เอื้อต่อการพัฒนาการ
เรียนรู้

3.4 เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

3.5 ชุมชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็ก

เล็ก

3.6 ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลักดันเครือข่ายในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ยุทธศาสตร์

4.1 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการบริหารจัดการที่ดีมี

ประสิทธิภาพ

4.1.1 แผนงาน/โครงการ

1) ส่งเสริมตัวแทนชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก

2) พัฒนาการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเด็กทั้ง
ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพเด็ก
ก่อนเข้าเรียน

4.2 ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตรงตาม

มาตรฐานวิชาชีพสูง

4.2.1 แผนงาน/โครงการ

1) ส่งเสริมครูผู้ดูแลเด็กได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นตรงตามมาตรฐาน

วิชาชีพ

2) ส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมสนับสนุนพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแล

เด็กด้านปราชญ์ชาวบ้าน

3) พัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้ารับการอบรมและศึกษาดูงาน

4.3 ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนา ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

4.3.1 แผนงาน/โครงการ

- 1) ส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงทัศนียภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) ส่งเสริมชุมชนระดมทรัพยากรในการพัฒนาอาคารสถานที่

4.4 ยุทธศาสตร์ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

4.4.1 แผนงาน/โครงการ

- 1) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา ในการพัฒนาเด็ก
- 2) ส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4.5 ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน

4.5.1 แผนงาน/โครงการ

- 1) ส่งเสริมชุมชนเห็นความสำคัญศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) พัฒนากิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 3) ส่งเสริมชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.6 ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

4.6.1 แผนงาน/โครงการ

- 1) ส่งเสริมชุมชนกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) ส่งเสริมให้ชุมชนในการเสนอแนะ การดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

โดยสรุป ผลการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ว่ายุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ควรส่งเสริมตัวแทนชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มี

คุณภาพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพสูง ควรส่งเสริมครูผู้ดูแลเด็กได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนา ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ควรส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงทัศนียภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยุทธศาสตร์ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา ในการพัฒนาเด็ก ยุทธศาสตร์ ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน ควรส่งเสริมชุมชนเห็นความสำคัญศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรส่งเสริมชุมชนกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก

อภิปรายผล

ในการศึกษายุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยพบประเด็นที่มีความสำคัญสำหรับการนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การสนับสนุน การแสดงความคิดเห็น และการช่วยเหลือในงานเพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ แผนงาน และวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เนื่องจากสภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาดยังขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ บุคลากรยังขาดประสบการณ์ ยังไม่ได้รับการอบรมความรู้ หรือการสนับสนุนจากผู้บริหาร สภาพแวดล้อมโดยรวมยังไม่ได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานที่กำหนด การพัฒนาหลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงเครือข่ายการพัฒนาเด็กเล็กยังไม่มี การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจทำให้การดำเนินงานยังไม่ต่อเนื่องขาดประสิทธิภาพ ซึ่งเกิดจากการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดการประสานความร่วมมือ การประชาสัมพันธ์กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ระบบการทำงานขาดประสิทธิภาพส่งผลเสียต่อการบริหารงาน โดยภาพรวม ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของบุญบง ลาเทิง (2552 : 100) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหาคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ ในการให้ความ

ช่วยเหลือร่วมมือยังไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร กิจกรรมต่าง ๆ ของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีน้อย ไม่ทั่วถึงทำให้ชุมชนหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงไม่เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน และภูมิพิชาติ หินไชยศรี (2556 : 100) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันของชุมชนต่อการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านจอมศรี ตำบลจอมศรี อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงขาดความเข้มแข็ง ผู้บริหาร และชุมชนขาดความรู้เรื่องการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย

เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 ด้าน สามารถ อภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ขาดการส่งเสริมจากชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ทำให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดประสิทธิภาพ และการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของ ศูนย์ขาดประสิทธิภาพไม่สามารถนำมาใช้ดำเนินงานได้เพราะขาดการสนับสนุนจากทุกฝ่าย สอดคล้องกับการศึกษาของ โสรดา จิตรฉาย (2555 : 89) ได้ศึกษาการศึกษา สภาพ ปัญหา และ แนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดสรร งบประมาณอย่างเพียงพอในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

1.2 มาตรฐานด้านบุคลากร พบว่า ครูจบไม่ตรงกับวิชาเอกที่กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่นกำหนดคือ วิชาเอกปฐมวัยซึ่งปัญหาดังกล่าวควรแก้ไขโดยส่งเสริมให้บุคลากร ได้เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีการส่งเสริมอบรมพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการจัด ประสพการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง กระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้บริหารและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เห็น ความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้อง กับการศึกษาของจรยา แสนหล้า (2551 : 79 – 85) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของ องค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านบัว อำเภอเกษตร สมบูรณ์จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ควรส่งเสริมครูผู้ดูแลเด็กให้ได้รับการศึกษาระดับ ปริญญาตรี สาขาการศึกษาให้มีความรู้มากยิ่งขึ้น

1.3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า สนามเด็กเล็กมีพื้นที่จำกัด แต่จำนวนเด็กเพิ่มมากขึ้นเครื่องเล่นอุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ ขาดการสนับสนุนในด้านงบประมาณเพื่อการซ่อมแซม เป็นอันตราย อาคารเรียนเก่าชำรุด ไม่ได้ได้รับการซ่อมแซมบำรุงรักษา ไม่สามารถใช้งานได้ในบางจุด อาจเกิดอันตรายต่อเด็ก สอดคล้องกับการศึกษาของ ฆมนวรรณ พลินยศ (2553 : 61) ได้ศึกษาการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักแก้ว อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักแก้ว ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยควรมีการจัดตั้งอำนาจความสะดวกด้านเครื่องเล่นของเด็กให้มีความพร้อมสำหรับการใช้งาน

1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดประสบการณ์เก่าชำรุด ไม่ได้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด การจัดทำหลักสูตรเก่าล้าสมัย การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินผลการจัดประสบการณ์ไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดสอดคล้องกับการศึกษาของอุดมลักษณ์ คำลือ (2553 : 55 – 58) ได้ศึกษา ทรศนะต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา อนุพล มาชนะสารวุฒิ (2549 : 68-69) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษาระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษาทั้งในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และฆมนวรรณ พลินยศ (2553 : 61) ได้ศึกษาการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักแก้ว อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรควรสนับสนุนให้มีการนำหลักสูตรการบูรณาการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

1.5 มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนซึ่งพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ แผนงาน และวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เพราะการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาดในปัจจุบันยังขาดการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น การดำเนินงาน การวางแผนงานเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้อย่างถูกต้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ดังนั้นหากได้มีการ

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายจะทำให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการพัฒนาที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับภริชัย ต่ายเกิด (2550 : 62) ได้ศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 3 วัดสันติพลาราม ในสังกัดเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศึกษาโดยการร่วมมือกันทั้งบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในกิจกรรมต่าง ๆ นั้น การประชุมผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้ปกครอง และบุคลากร มีการจัดตั้งชมรมเครือข่ายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

1.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดองค์ความรู้ในเรื่องเด็กปฐมวัย ไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมเพราะต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีน้อยหมู่บ้านที่อยู่ไกลจึงลำบากผู้ปกครองในการเดินทางมาส่งนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ของ ไสริดา จิตรฉาย (2555 : 89) ได้ศึกษาการศึกษา สภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะเอื้อต่อการพัฒนางาน พัฒนาเด็ก ให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ

2. ผลการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปได้ว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรส่งเสริมตัวแทนชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วม และเห็นความสำคัญของการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และควรส่งเสริมชุมชนกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะการจัดทำยุทธศาสตร์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานมีทิศทางที่ชัดเจน และแก้ไขปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของทุกภาค เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์จะช่วยกำหนด โครงการวิธีการต่าง ๆ ที่จะสามารถดำเนินงานได้ตามขั้นตอนเพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนาที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการวิจัยของสุภฤทัย รุจิวิทยากุล (2554 : 78) ได้ศึกษาการวางแผนกลยุทธ์ 5 ปี (2554-2558) ของศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนวัดนาคูญ จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ผลการวางแผนกลยุทธ์ได้กลยุทธ์ที่จะพัฒนาศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 4 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1

พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์สื่อการศึกษาให้มีมาตรฐาน ทันสมัย และมีความเป็นสากล กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพอย่างมีมาตรฐานเพื่อพัฒนาศูนย์สื่อการศึกษา กลยุทธ์ที่ 3 เพิ่มศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา และกลยุทธ์ที่ 4 ระดมทรัพยากรและจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา และผลการประเมินแผนกลยุทธ์ของศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนวัดนาบุญ จังหวัดปทุมธานี โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนกลยุทธ์ศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 3 คน มีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และบุษบง ลาทิง (2552 : 100) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหาดคำ พบว่า ควรส่งเสริมให้ตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงภูมิทัศน์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สนับสนุนให้ชุมชนส่งเสริมการเรียนการสอน ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์พบว่าอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอธิบายยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.1 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารจัดการที่ดีมี

ประสิทธิภาพ พบว่า ควร ส่งเสริมตัวแทนชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายและงบประมาณ เพื่อการดำเนินงานในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ และพัฒนาการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพเด็กก่อนเข้าเรียนที่เป็นเช่นนี้เพราะการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจะช่วยในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเหมาะสมทำให้การใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กเล็กมีความต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้การที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อทำหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง และผู้บริหารท้องถิ่นมีการจัดตั้งงบประมาณที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินงานส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก จะทำให้การใช้งบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กเล็กมีความต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดด้วย สอดคล้องกับ

การศึกษาของโสธดา จิตรฉาย (2555 : 89) ได้ศึกษาการศึกษา สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด และจรรยา แสนหล้า (2551 : 79 – 85) ได้กล่าวว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การตั้งคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการวางแผนดำเนินงาน ด้านการดำเนินการ มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ดึงภาคประชาชน ทีมผู้บริหาร และองค์กรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินการคล่องตัว ฉับไว

2.2 ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพสูง พบว่า ควรส่งเสริมครูผู้ดูแลเด็ก ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ ควรส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมสนับสนุนพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กด้านปราชญ์ชาวบ้าน และพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้ารับการอบรมและศึกษาดูงาน ที่เป็นเช่นนี้ เพราะการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการเพิ่มพูนความรู้ให้ผู้ดูแลเด็กเล็ก มีการสนับสนุนงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ระหว่างคณะกรรมการคณะกรรมการบริหาร มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร ส่งเสริมด้านการศึกษแก่บุคลากรให้ตรงกับสาขาวิชาชีพ ส่งเสริมการศึกษาดูงาน และผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริการศูนย์ ที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน มีการให้คำปรึกษา แนะนำ และดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แก่ผู้ดูแลเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการปฏิบัติงานร่วมกันของประธานศูนย์ฯ ผู้ดูแลเด็ก และข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ ในการพัฒนา ศูนย์เด็กเล็ก จำนวนผู้ดูแลเด็กมีความเพียงพอกับจำนวนเด็ก จะช่วยสนับสนุนให้การพัฒนาด้านบุคลากรให้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของศราวุฑ์ สังกะเพชร (2551 : 83) ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระดับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยพิจารณาจากปัจจัยด้านนโยบายการบริหารการปฏิบัติ และผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อันดับแรก คือ ด้านตัวบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องได้รับการสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยเฉพาะด้านความรู้ ภูมิการศึกษา การอบรมพัฒนาความรู้ในด้านต่าง ๆ โสรดา จิตรฉาย (2555 : 89) ได้สรุปว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอในการส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการอบรม สัมมนา การศึกษาดูงานและจรรยา แสนหล้า (2551 : 79 – 85) ได้กล่าวว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ด้านบุคลากร ควรส่งเสริมครูผู้ดูแลเด็กให้ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัยอย่างทั่วถึง

2.3 ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนา ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย พบว่า ควรส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงทัศนียภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมชุมชนระดมทรัพยากรในการพัฒนาอาคารสถานที่ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการพัฒนาอาคารสถานที่ที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดเหมาะสม ไม่อยู่ในพื้นที่ที่อาจเสี่ยงต่ออันตรายเพื่อป้องกันอุบัติเหตุต่างๆที่อาจเกิดขึ้นแก่ตัวเด็ก มีการจัดสิ่งแวดล้อมภายนอกตัวอาคารให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย และการจัดมุมกิจกรรมเพื่อกระตุ้น และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ให้เด็กมีพัฒนาการพร้อมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างน้อย 4 มุม สนับสนุนให้ชุมชนได้เข้าร่วมในการจัดระดมทุนทางการศึกษาเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างชัดเจนจะช่วยพัฒนา การเรียน เล่น ของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของธมนวรรณ พลินยศ (2553 : 61) ได้ศึกษาการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักแว่น ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยอยู่ในระดับมาก เพราะได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการพัฒนาคุณภาพให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการระดมทุนและร่วมกันปรับปรุงคุณภาพของอาคารสถานที่อย่างต่อเนื่อง สุขฤทัย รุจิวิทยากุล (2554 : 97) ได้ศึกษาการวางแผนกลยุทธ์ 5 ปี (2554-2558) ของศูนย์สื่อการศึกษาโรงเรียนวัดนาบุญ จังหวัดปทุมธานี ผลการวางแผนกลยุทธ์ได้ กลยุทธ์ที่ 4 เกี่ยวกับการระดมทรัพยากรและจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา และผลการประเมินแผนกลยุทธ์ของศูนย์สื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและจรรยา แสนหล้า (2551 : 79 – 85) ได้กล่าว

ว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ควรมีการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารและสร้าง โรงอาหารและที่แปร่งพื้นสำหรับเด็ก

2.4 ยุทธศาสตร์ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ควรส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา ในการพัฒนาเด็ก และส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เป็นเช่นนี้เพราะการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการสนับสนุนให้บุคคลต่าง ๆ เข้ามาร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจมีการร่วมกันจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมาซึ่งมีลักษณะเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และครูผู้ดูแลเด็กใช้แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดประสบการณ์ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของอุดมลักษณ์ คำลือ (2553 : 55 – 58) ได้ศึกษา ทรรศนะต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ในภาพรวมบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีทรรศนะต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พบว่า ด้านบริหารวิชาการ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากซึ่งเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.5 ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน พบว่า ควร ส่งเสริมชุมชนเห็นความสำคัญศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พัฒนากิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่เป็นเช่นนี้เพราะการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อทราบถึงกิจกรรมต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินงาน ทิศทาง และแนวทางการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการจัดกิจกรรมให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนช่วยอาสาหรือพัฒนา (เช่น เข้าช่วยทำอาหาร ช่วยเล่นิทาน ช่วยดูแลเด็ก ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) นอกจากนี้การที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้านร่วมจัดกิจกรรมนันทนาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกภาค

ส่วนมีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ร่วมกับชุมชน เช่น กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน กิจกรรมการจัดทำสมุดสื่อสาร ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง การจัดป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความเข้าใจในนโยบายการบริหารงานที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของเด็กอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาของธมนวรรณ พลินยศ (2553 : 61) ได้ศึกษาการศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลผักแว่น ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับมาก เขมิกา นุ่มพุ่ม (2553 : 79) ได้ศึกษาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี พบว่า ผู้ปกครอง เห็นว่ามีการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับมาก เพราะมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.6 ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า

ควรส่งเสริมชุมชนกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมให้ชุมชนในการเสนอแนะ การดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เพราะการที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดกิจกรรมให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เช่น เข้าช่วยทำอาหาร ช่วยเล่านิทานช่วยดูแลเด็ก ช่วยแนะนำเสนอแนะการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความเข้าใจในนโยบายการบริหารงานที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของเด็กอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ไสโรดา จิตรฉาย (2555 : 89) ได้ศึกษาการศึกษา สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะเอื้อต่อการพัฒนางาน พัฒนาเด็ก ให้ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่า เกิดการร่วมมือร่วมแรง ความสามัคคี การเสียสละ การระดมความคิดเห็น ของกลุ่มที่เข้าร่วมประชุมที่

แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะแก้ปัญหาด้านการศึกษารวมทั้งแต่เทศบาลต้องเปิดโอกาสให้พลังมวลชน ประชาชน ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้งแต่ควรระมัดระวังไม่ให้ประชาชนคิดว่าเป็นการบังคับหรือหาผลประโยชน์ ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งควรสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วยความเต็มใจ

1.2 ควรส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักบทบาทสิทธิและหน้าที่ของตนเองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ พ.ศ. 2554 ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเช่นองค์การบริหารส่วนตำบลจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้ในสิทธิ หน้าที่ บทบาทของประชาชนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบลในชุมชน ทุกเพศ ทุกวัย และรณรงค์ทางสื่อต่างๆ เช่น วิทยุชุมชน เสียงตามสาย สื่อสิ่งพิมพ์ ป้ายประชาสัมพันธ์ หรืออินเทอร์เน็ต เพื่อให้ประชาชนเห็นความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการปฏิบัติการ ผลประโยชน์ และการติดตามผล โดยดำเนินการมาตรการเชิงรุก เข้าถึงประชาชนอย่างต่อเนื่องอย่างจริงจัง

1.3 ควรมีการฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการจัดทำแผนเพื่อสร้างจิตสำนึกให้มีความสำคัญกับความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครบทุกศูนย์ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเข้าร่วมจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาผลการประเมินผลการใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี หลังจากที่ได้ดำเนินการใช้แผนไปแล้ว 3 ปี เพื่อจะได้รับทราบความเปลี่ยนแปลงผลดีผลเสียของการใช้และจะได้นำผลการประเมินมาพัฒนาคุณภาพของแผนในโอกาสต่อไป

2.3 ควรศึกษาคุณภาพของการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี เพื่อจะได้นำมาใช้ในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่ง
สินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.

_____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2545.

_____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.
กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546.

กล้า ทองขาว. การนำนโยบายและแผนการศึกษาไปปฏิบัติ แนวคิด ทฤษฎี และแนวการ
ดำเนินงาน. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548.

กิ่งพร ทองใบ. กลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2549.

เกียรติขจร ชัยอมฤต. การดำเนินงานตามหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนใน
จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
2550.

แก้วใจ แสนโสภ. การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกระบบ บ้านหนองนกเขียน โดยใช้วงจรคุณภาพ
เดมมิ่งและการวางแผนมีส่วนร่วม. มุกดาหาร : องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร,
2551.

ขนิษฐา เปรมพงษ์. การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้
โรงเรียนเครือข่ายวัดพระธาตุชัยของพระเยซูแห่งกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550. ถ่ายเอกสาร.

คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชกับงานพัฒนา. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพิเศษ
เพื่อประสานงาน, 2530.

จรรยา แสนกล้า. แนวทางการพัฒนาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านบัว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.

จักรวาล ศิริวรรณ. แนวคิดความสำคัญและกระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์. สงขลา :
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2552.

จันรอล เงินคำ. การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับก่อน

ประถมศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ.

วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

จิรพรุณ กาญจนะจิตรา. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.

จันทราณี สงวนนาม. การพัฒนาองค์กร. เอกสารประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.

จินตนา บุญบงการ และณัฐรุพันธ์ เขจรนันท์. การจัดการเชิงกลยุทธ์ Strategic
Management. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น บมจ., 2548.

ชำนาญ ยูวบูรณ์. การรวมอำนาจและการกระจายอำนาจทางปกครองของกฎหมายไทย. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง, 2539.

คณีย์ เทียมพุด. วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ STRATEGIC PROFILE. กรุงเทพฯ : ก.พลพิมพ์, 2540.

ทศพร ศิริสัมพันธ์. การวางแผนเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2539.

_____. เทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2550.

ธงชัย สันติวงษ์. การวางแผนเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
2540.

ธมนวรรณ ผลินยศ. การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล
ผักแว่น อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ รป.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2553.

ธเนศวร์ เจริญเมือง. เทศบาลในทศวรรษหน้า การเลือกตั้งนายกรัฐมนตรียุคใหม่. เชียงใหม่ :
สันติภาพพันธ์, 2542.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. กลวิธีแนวทางวิธีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.
กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2547.

เนตรพัฒน์ ยาวีราช. ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
บริษัทเซ็นทรัลเอ็กซ์เรส จำกัด, 2549.

เนรมิต สายสุด. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเขตอำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร. ยโสธร : องค์การบริหาร
ส่วนตำบลมหาชนะชัย, 2549.

นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน. อุบลราชธานี : คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2545.

นันทิชา ซาญหัดถกิจ. การศึกษาเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2552.

บุญเกียรติ ชีวะตระกูลกิจ. STRATEGIC MANAGEMENT การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ สำหรับ CEO. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : บริษัท สุขุมและบุตร จำกัด, 2550.

บุญชม ศรีสะอาด. พื้นฐานการวิจัยศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กอสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2551.

_____. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2554.

บุญเลิศ เข็นคงคา และคณะ. การจัดการเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : BK การพิมพ์, 2549.

บุญบง ลาเทิง. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลหาดคำ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2552.

บริหารส่วนตำบล. รายงานการปฏิบัติงานประจำปี 2555. ร้อยเอ็ด : องค์การบริหารส่วน ตำบลม่วงลาด, 2555.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.

ประชุม รอดประเสริฐ. เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2547.

ประวิต เอราวรรณ์. การวิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : ยูแพคอินเตอร์, 2545.

ประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น, สำนัก. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น, 2547.

พัชรภรณ์ สุทรินันท์ไชย. ยุทธศาสตร์เพื่อการดำรงอยู่ของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในอำเภอ เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.

พลุ เดชระรินทร์ และคณะ. Strategy map แผนที่ยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ก. พลพิมพ์ (1996), 2548.

พิณสุดา สิริขันธ์. การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : เซเวน พรีนติ้งกรุ๊ป, 2541.

พิทยา ภาโนมัย. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กนอกระบบโรงเรียน
อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2550. ถ่ายเอกสาร.

เพตินพิศ มนตรีบุตร. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
ระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองสูงศรี อำเภอหนองสูงศรี
จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2551.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.”

ราชกิจจานุเบกษา. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก.
หน้า 1-23. 19 สิงหาคม 2543.

“พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พ.ศ. 2542,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 14 ก. หน้า 48 -66. 17 พฤศจิกายน
2542.

ภูมิพิชาติ หินไชยศรี. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กบ้านจอมศรี ตำบลจอมศรี อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2556.

ภูริชัย ต่ายเกิด. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการการศึกษาของ
โรงเรียนเทศบาล 3 วัดสันติพลารามในสังกัดเทศบาลเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2550.

เยาวภา เตชะคุปต์. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด, 2542.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก.
หน้า 1 – 127. 24 สิงหาคม 2550.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (ร่าง) แนวทางการดำเนินงานโครงการวิจัย และพัฒนาการ
ส่งเสริมนวัตกรรมเครือข่ายการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนา
คุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา, 2551.

วราภรณ์ รักวิชัย. เอกสารประกอบการสอนวิชา กร. 531 กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กอ่อน
วัยเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีประทุม, 2540.

วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. 2544.

วิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ : ลาดพร้าว, 2546.

วิโรจน์ สารัตตะ. การบริหารงานแบบกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิเทศกิจ, 2543.

_____. โรงเรียน : องค์การแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิเทศ, 2544.

_____. การบริหารการศึกษา : นโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการบรรลุผล. กรุงเทพฯ : บริษัทอักษราพัฒนา, 2546.

ศราวุธ สังกะเพศ. การประเมินประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วน ตำบลสมเด็จะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2551.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. นโยบายธุรกิจและการบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมสาร จำกัด, 2548.

ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. การจัดการศึกษาท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนดและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547.

_____. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย, 2553.

สถาบันดำรงราชานุภาพ. วรรณคดีด้วยเรื่องการบริหารและพัฒนาระบบพรรคการเมือง. กรุงเทพฯ : สถาบัน, 2540.

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. การบริหารเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2547.

สมยศ นาวิการ. การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2545.

สาลี เหมือนมงคลกุล. แนวโน้มของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยศึกษาของไทยในปีพุทธศักราช 2544. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550.

เสนาะ ดิยาว. การบริหารกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. การกระจายอำนาจ : รายงานการวิจัยเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2541.

- สุชฤทัย รุจิวิทยากุล. การวางแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (2554-2558) ของศูนย์สื่อการศึกษาโรงเรียนวัดนาบุญ จังหวัดปทุมธานี. ปทุมธานี : โรงเรียนวัดนาบุญ, 2554.
- โสธรา จิตรฉาย สถาป ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2555.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : บริษัท วิรัตน์เอดดูเคชั่น จำกัด, 2547.
- อรุณี หรดาล. แนวการจัดการประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยใน ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536.
- อนุพล มารณะสารวุฒิ. ความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสันติศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.
- อนันต์ เกตุวงศ์. หลักและเทคนิคการวางแผน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- อุดมลักษณ์ คำลือ. ทรรศนะต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2553.
- อุทิศ ขาวเรียร. การวางแผนกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- อำนาจ อนันตชัย. การพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2526.
- Cope, Roanld T. "Hon well do the An off Design Vinegar Evacuating Methods Compare with the Tucker and Levine Methods," **Applied Psychological Measurements**. 11(2) : 143 – 149, 1987.
- Certo, Samuel C. and Peter, J. Paul. **Strategic Management : Concept and Applications**. New York : McGraw-Hill, 1991.
- Charles, W. Hill. **Strategic Management : An Integrated Approach**. 4nd edition. Boston : Houghton Mifflin co, 1998.
- David Fred R. **Strategic Management**. Concept and Case 8th ed : Prentice Hall, 1995.
- Delaney, Norman Mc Lucie. "The effect of strategy training on comprehension of implicit and explicit information in familiar and unfamiliar exposition test," **Dissertation Abstracts International**, 13 (4) : 41, 1985.
- Daft, R.L. & Marcic, D. **Management : The new workplace**. Canadnd : Thomson South – Westem, 2007.

- Flippo, Edwin B. **Management : A Behavioral Approach**. Boston : Allyn and Cacon, 1996.
- Good, C. V. **Dictionary of education**. New York : McGraw-Hill, 1945.
- Graham, Hubbard. **Strategic Management : thinking, analysis and action**. 8nd edition.[n.p] : Prentice Hall, Inc, 2000.
- Herrman, J. **Practical Introduction to Measurement and Evaluation**. 2nd ed. New York : Harper & Row, 1991.
- Kolter, P. & Murhy, K. L. **Marketing Management**. (3 rd ed.). Englewood Cliffs, NJ : The Prentice- Hall, 1981.
- Mansen, Morgens Herman. **The Athenian Democracy in the Age of Demosthenes : Structure, Principles and Ideology**. Translated by J.A. Crook, Oxford : Blackwell, 1991.
- Morphet, Edgar L. and others. **Educational Organization and Administration**. 2^d ed. Englewood Cliffs. N J : Prentice-Hell, 1967.
- Morison, J. L., Renfro, W.L. and Boucher, Wayne I. **Future Research and the strategic planning process : Implementations for Higher Education**. Washington : ASHE, 1987.
- Seplocha, D.C. "Parent involvement : Influencing factors and implication," **Journal of Education Research**. 94 (1) : 42-54 ; August 2, 1998.
- Simon, H.A. **Administrative Behavior**. 3th ed. New York : McMillan, 1977.
- Simon, H.A. **The New Science of Management Decision**. Englewood Cliffs. NJ : Prentice – Hall, 1997.
- Wheelen, Thomas L. & Hunger, J David. **Strategic Management and Business Policy**. 3rd edition. Massachusetts : Addison Wesley Publishing Company, 2000.
- Wohlstetter, P. "Getting School – Based Management Right," **Phi Delta Rappan**. 77 (1) : 22-25, 1995.

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สภาพ ปัจจุบันมี ปัญหา อุปสรรคอย่างไรและมีข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาอย่างไร

1.1 สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

มีปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขอย่างไร

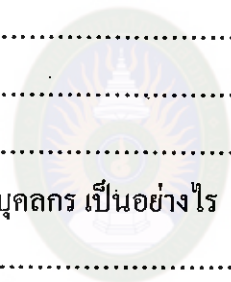
.....
.....
.....
.....

1.2 สภาพการดำเนินงานด้านบุคลากร เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

มีปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขอย่างไร

.....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.3 สภาพการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

มีปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

1.4 สภาพการดำเนินงานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

มีปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

1.5 สภาพการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนชุมชนทุกภาคส่วน เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

มีปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขอย่างไร

.....
.....
.....
.....

1.6 สภาพการดำเนินงานด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

มีปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขอย่างไร

.....
.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ลงชื่อ.....ผู้บันทึกสนทนากลุ่ม

(.....)

วันที่...../...../.....

แบบวิเคราะห์ SWOT

สภาพปัญหาการพัฒนา และการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร
จังหวัดร้อยเอ็ด

สภาพปัญหาการพัฒนา และการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร
จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ S (จุดแข็ง)

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

การวิเคราะห์ W (จุดอ่อน)

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

การวิเคราะห์ O (โอกาส)

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

การวิเคราะห์ T (อุปสรรค)

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดบันทึก

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

แบบประเมินแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินองค์ประกอบของร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจันทรา จังหวัดร้อยเอ็ด

องค์ประกอบของร่างยุทธศาสตร์ คือ

1. วิสัยทัศน์

2. พันธกิจ

3. จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

4. ยุทธศาสตร์

4.1 ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ

4.2 ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตรงตาม

มาตรฐานวิชาชีพครู

4.3 ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

4.4 ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน

4.5 ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน

ทุกภาคส่วน

4.6 ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

กรุณาได้เครื่องหมาย ✓ ตามระดับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการดำเนินงาน
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจันทรา จังหวัด
ร้อยเอ็ด โดยกำหนดน้ำหนักของแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต ดังนี้

ระดับความเหมาะสม

5 หมายถึง เหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง เหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง เหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง เหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง เหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ระดับความเป็นไปได้

5 หมายถึง เหมาะสมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง เหมาะสมในระดับมาก

3 หมายถึง เหมาะสมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง เหมาะสมในระดับน้อย

1 หมายถึง เหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ลำดับ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1.	วิสัยทัศน์					
2.	พันธกิจ					
3.	จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา					
4.	ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ					
5.	ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพครู					
6.	ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย					
7.	ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน					
8.	ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน					
9.	ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

เพื่อประเมินองค์ประกอบของร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็กบ้านม่วงลาด อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

ชื่อ (ผู้ให้สัมภาษณ์)..... นามสกุล.....

ตำแหน่ง..... หน่วยงาน.....

สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. ....

ตั้งแต่เวลา..... น. ถึงเวลา..... น.

สถานที่สัมภาษณ์.....

1. วิสัยทัศน์

ความเหมาะสมของวิสัยทัศน์.....

ข้อเสนอแนะ.....

2. พันธกิจ

ความเหมาะสมของพันธกิจ.....

ข้อเสนอแนะ.....

3. จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

ความเหมาะสมจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา.....

ข้อเสนอแนะ.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

4. ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ

ความเหมาะสมของยุทธศาสตร์.....

ข้อเสนอแนะ.....

5. ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพครู

ความเหมาะสมของยุทธศาสตร์.....

ข้อเสนอแนะ.....

6. ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ความเหมาะสมของยุทธศาสตร์.....

ข้อเสนอแนะ.....

7. ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน

ความเหมาะสมของยุทธศาสตร์.....

ข้อเสนอแนะ.....

8. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน

ความเหมาะสมของยุทธศาสตร์.....

ข้อเสนอแนะ.....

9. ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ความเหมาะสมของยุทธศาสตร์.....

.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินเพื่อนำไปใช้ของยุทธศาสตร์การพัฒนาและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจันทหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ตามระดับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการดำเนินงาน
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจันทหาร จังหวัด
ร้อยเอ็ด โดยกำหนดน้ำหนักของแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต ดังนี้
ระดับความเหมาะสม

- 5 หมายถึง เหมาะสมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง เหมาะสมในระดับมาก
- 3 หมายถึง เหมาะสมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง เหมาะสมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง เหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

องค์ประกอบร่างแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา	ระดับความเหมาะสม				
	มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
1. วิสัยทัศน์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่าวอยู่ ควบคู่การ พัฒนาการศึกษา การบริหารจัดการได้ มาตรฐาน ผลักดันชุมชนมีส่วนร่วม					
2. พันธกิจ					
2.1 ส่งเสริมพัฒนาการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
2.2 ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก					
2.3 ส่งเสริมพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					

องค์ประกอบร่างแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา	ระดับความเหมาะสม				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	5	4	3	2	1
2.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการเรียนการสอน					
2.5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา					
2.6 ส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย					
3. จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา					
3.1 พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการ บริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ					
3.2 บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถตรงตาม มาตรฐานวิชาชีพ					
3.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำอยู่มีความ มั่นคง ปลอดภัย เอื้อต่อการพัฒนาการ เรียนรู้					
3.4 เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้านทั้งทาง ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา					
3.5 ชุมชนและหน่วยงานทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็ก เล็ก					
3.6 ชุมชนมีส่วนร่วมในการปลักคั้น เครือข่ายในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก					

องค์ประกอบร่างแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
<p>4. ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ</p> <p>4.1 ส่งเสริมตัวแทนชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p> <p>4.2 ส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายและงบประมาณ เพื่อการดำเนินงานในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ</p> <p>4.3 พัฒนาการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย และเต็มตามศักยภาพเด็กก่อนเข้าเรียน</p> <p>5. ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพครู</p> <p>5.1 ส่งเสริมครูผู้ดูแลเด็กได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ</p> <p>5.2 ส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมสนับสนุนพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กด้านปราชญ์ชาวบ้าน</p>					

องค์ประกอบร่างแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา	ระดับความเหมาะสม				
	มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
5.3 พัฒนาคณาจารย์พัฒนาเด็กเล็ก เข้ารับการอบรมและศึกษาดูงาน					
6. ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย					
6.1 ส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมในการ ปรับปรุงทัศนียภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
6.2 ส่งเสริมชุมชนระดมทรัพยากรใน การพัฒนาอาคารสถานที่					
7. ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการมี ส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ทุกภาคส่วน					
7.1 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา ใน การพัฒนาเด็ก					
7.2 ส่งเสริมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
8. ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการเรียนการสอน					
8.1 ส่งเสริมชุมชนเห็นความสำคัญศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก					
8.2 พัฒนากิจกรรมประชาสัมพันธ์ให้ ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่น					

องค์ประกอบร่างแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนา	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
8.3 ส่งเสริมชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					
9. ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย					
9.1 ส่งเสริมชุมชนกำหนดแผนความ ร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก					
9.2 ส่งเสริมให้ชุมชนในการเสนอแนะ การดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ทรงคุณวุฒิ

(.....)

ตำแหน่ง.....

วันที่...../...../.....

ภาคผนวก ค

คุณภาพของเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 1 แสดงค่าการประเมิน IOC ยุทธศาสตร์การพัฒนาและการดำเนินงานของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ดของ
ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม ΣR	ค่าเฉลี่ย IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1.	วิสัยทัศน์	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
2.	พันธกิจ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
3.	จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
4.	ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ	+1	0	+1	+2	0.67	สอดคล้อง
5.	ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพครู	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
6.	ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
7.	ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
8.	ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนทุกภาคส่วน	+1	+1	0	+2	0.67	สอดคล้อง
9.	ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ตารางภาคผนวกที่ 2 แสดงค่าการประเมิน IOC การนำไปใช้ของยุทธศาสตร์การพัฒนาและ
การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร
จังหวัดร้อยเอ็ด ของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม ΣR	ค่าเฉลี่ย IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1.	1. วิสัยทัศน์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำอยู่ ควบคู่การพัฒนาการศึกษา การบริหารจัดการได้ มาตรฐาน ผลักดันชุมชนมี ส่วนร่วม	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
2.	2. พันธกิจ						
	2.1 ส่งเสริมพัฒนาการบริหาร จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	2.2 ส่งเสริมพัฒนาบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	2.3 ส่งเสริมพัฒนาอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมบริเวณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	2.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการเรียน การสอน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	2.5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา	+1	+1	0	+2	0.67	สอดคล้อง
	2.6 ส่งเสริมเครือข่ายการ พัฒนาเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม ΣR	ค่าเฉลี่ย IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
3.	จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา						
	3.1 พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มี การบริหารจัดการที่ดีมี ประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	3.2 บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กมีคุณวุฒิ มีความรู้ ความสามารถตรงตาม มาตรฐานวิชาชีพ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	3.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่าอยู่มี ความมั่นคง ปลอดภัย เอื้อต่อ การพัฒนาการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	3.4 เด็กได้รับการพัฒนาทุก ด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	3.5 ชุมชนและหน่วยงานทุก ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมใน การพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	3.6 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพ ลัดดันเครือข่ายในการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	0	+1	+1	+2	0.67	สอดคล้อง
4.	ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหาร จัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ						
	4.1 ส่งเสริมตัวแทนชุมชนเข้า มาเป็นคณะกรรมการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม ΣR	ค่าเฉลี่ย IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
	4.2 ส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วม ในการวางนโยบายและ งบประมาณ เพื่อการ ดำเนินงานในการส่งเสริมและ สนับสนุนการพัฒนาศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	4.3 พัฒนาการมีส่วนร่วม ในการเตรียมความพร้อมใน การพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและ สติปัญญาอย่างเหมาะสมตาม วัย และเต็มตามศักยภาพเด็ก ก่อนเข้าเรียน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
5.	ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริม บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ มีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน วิชาชีพครู						
	5.1 ส่งเสริมครูผู้ดูแลเด็ก ได้รับ การศึกษาที่สูงขึ้นตรงตาม มาตรฐานวิชาชีพ	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	5.2 ส่งเสริมชุมชนให้มีส่วน ร่วมสนับสนุนพัฒนาศักยภาพ ครูผู้ดูแลเด็กค้ำบ้าน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	5.3 พัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนา เด็กเล็กเข้ารับการอบรมและ ศึกษาดูงาน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม ΣR	ค่าเฉลี่ย IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
6.	ยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาด้าน อาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและ ความปลอดภัย						
	6.1 ส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วม ในการปรับปรุงทัศนียภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	6.2 ส่งเสริมชุมชนระดม ทรัพยากรในการพัฒนาอาคาร สถานที่	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
7.	ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริม การมีส่วนร่วมและการ สนับสนุนจากชุมชนทุกภาค ส่วน						
	7.1 ส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างครอบครัว ชุมชน และ สถานศึกษา ในการพัฒนาเด็ก	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	7.2 ส่งเสริมชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
8.	ยุทธศาสตร์ด้านการมีส่วน ร่วมของชุมชนในการจัดการ เรียนการสอน						
	8.1 ส่งเสริมชุมชนเห็น ความสำคัญศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม ΣR	ค่าเฉลี่ย IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
	8.2 พัฒนากิจกรรม ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน ทราบเกี่ยวกับการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ศิลปะพื้นบ้านภูมิปัญญา ท้องถิ่น	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	8.3 ส่งเสริมชุมชน ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กในการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
9.	ยุทธศาสตร์ด้านส่งเสริม เครือข่ายการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย						
	9.1 ส่งเสริมชุมชนกำหนด แผนความร่วมมือในการ ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง
	9.2 ส่งเสริมให้ชุมชนในการ เสนอแนะ การดำเนินงาน เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	+1	+1	+1	+3	1.00	สอดคล้อง

ภาคผนวก ง
หนังสือขออนุมัติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โทร. ๓๐๐

ที่ บว.ว ๑๑๓๖/๒๕๕๖

วันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.ประสพสุข ฤทธิเดช

ด้วย นางธัญพร วงศ์เวียง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๑๐๒๐๐๑๐๕ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาคำนึงงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

ด้าน ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา

ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล

ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย

อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไชรวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๖๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรียน เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางศัทธาอัคริยา พรหมคำ

ด้วย นางรัฐพร วงศ์เวียง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๑๐๒๐๐๑๐๕ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด ลังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ
- ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
  - ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
  - ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
  - อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพวรธรรม)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๕๔๓

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๖๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๑

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายประจักษ์ ปรังค์ย

ด้วย นางรัชฎพร วงศ์เวียง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๑๐๒๐๑๐๕ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาค่าเนื้องานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคณา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพวรธรรม)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๖๓๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบลม่วงลาด

ด้วย นางธัญพร วงศ์เวียง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๑๐๒๐๐๑๐๕ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษารูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาคำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบล ปลัดฯ นักวิชาการ คณะกรรมการศูนย์ฯ ครู ผู้ปกครอง เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรรวม)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์, โทรสาร ๐ - ๔๓๗๒ - ๕๔๓๘

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๑/ว ๑๖๓๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๑

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน นายกองต์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด

ด้วย นางธัญพร วงศ์เวียง รหัสประจำตัว ๕๖๘๒๑๐๒๐๑๐๕ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาค่าเนิงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านม่วงลาด สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ นายกองต์การบริหารส่วนตำบล ปลัดฯ นักวิชาการ คณะกรรมการศูนย์ฯ ครู ผู้ปกครอง เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรรธณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

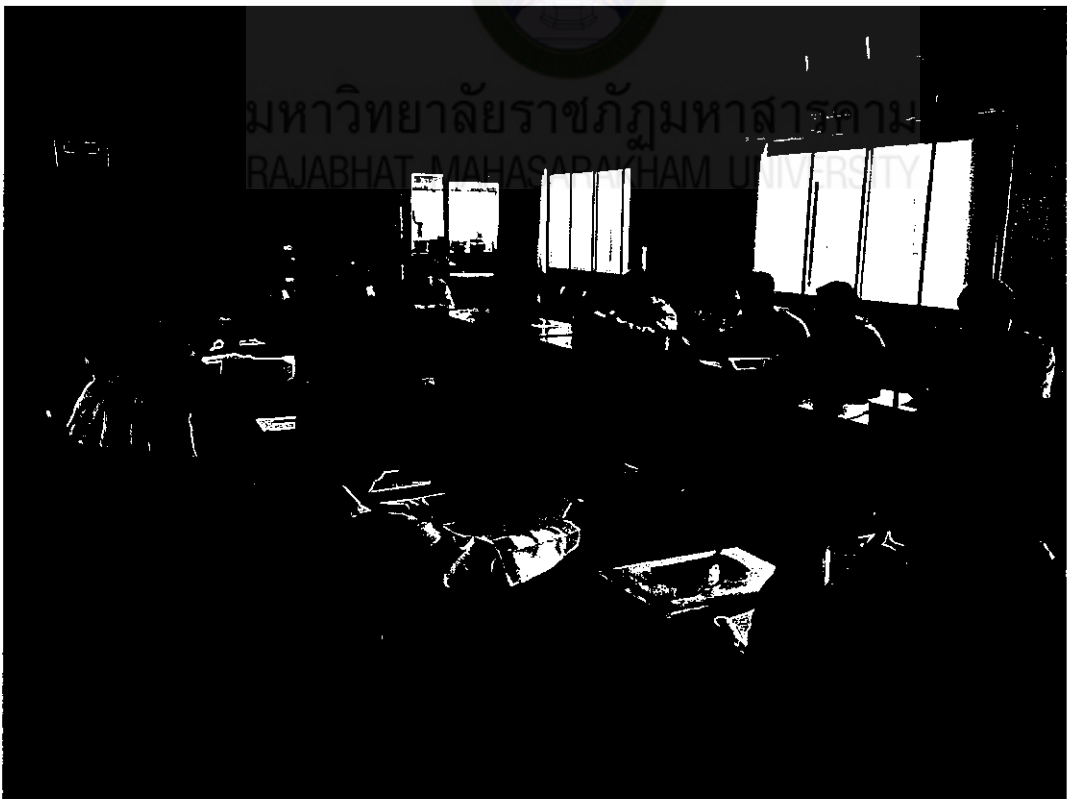
โทรศัพท์, โทรสาร ๐-๔๓๗๒-๕๔๑๘

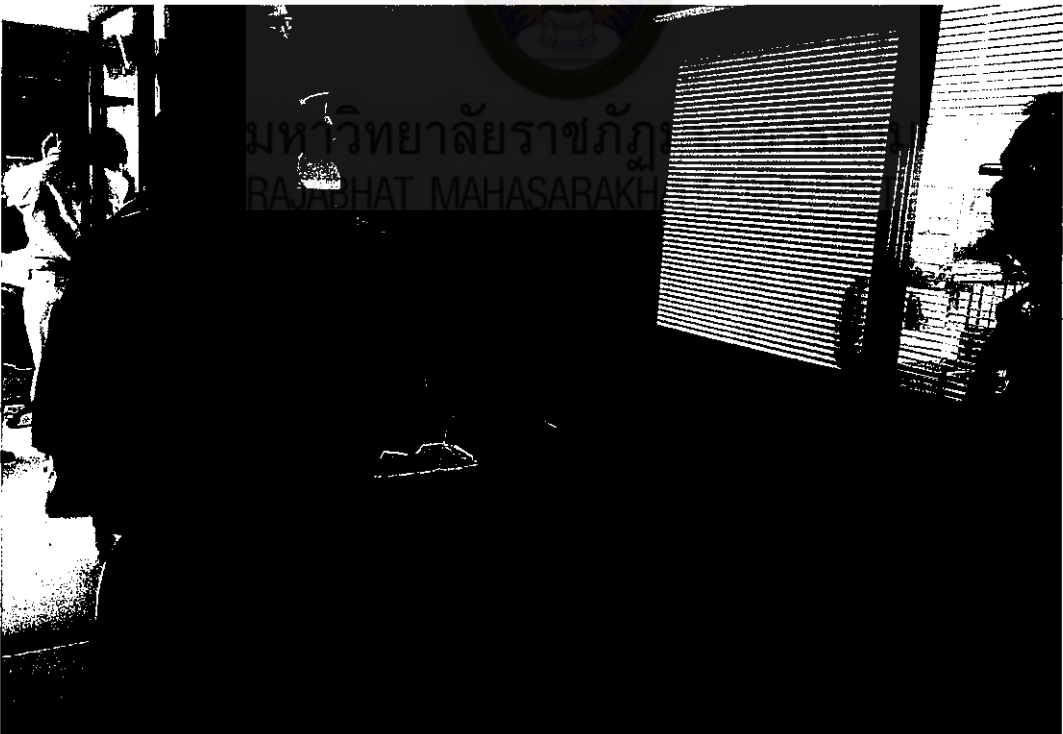
ภาคผนวก จ
ภาพประกอบการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การสนทนากลุ่ม

การจัดทำยุทธศาสตร์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางรัชฎพร วงศ์เวียง
วัน เดือน ปีเกิด	12 กันยายน 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	148 หมู่ที่ 5 บ้านม่วงลาด อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูผู้ดูแลเด็ก
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงลาด 45000 087 – 235 – 7772

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2549	ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) สาขาการสื่อสารการบริหาร มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
พ.ศ. 2555	ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2558	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY